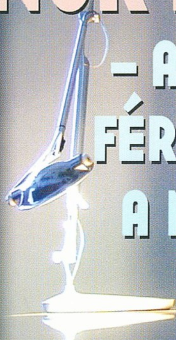
IX. ÉVFOLYAM 7–8. SZÁM 2004. JÚLIUS–AUGUSZTUS Ára: 548 Ft

internet kalauz

AKTUÁLIS • FILM • JÁTÉK • KIKAPCSOLÓDÁS • MÉDIA • ONLINE ÜZLET • RANDEVÚ • SZTÁR

NŐK A CYBERTÉRBEN – AVAGY FÉRFIDOMINANCIA A NETEN?

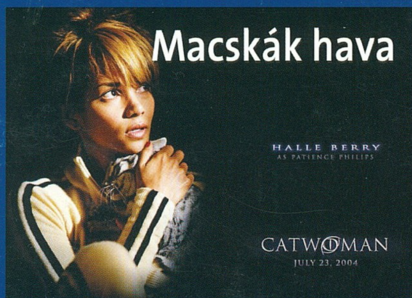

Kezünkben az életünk

A Sony Ericsson bemutatta új mobiltelefonjait

Macskák hava

LEXMARK EURÓPAI MŰVÉSZETI DÍJ

Egy kutatási híradás azt állította, hogy férfidominancia jellemzi a hazai virtuális világot. Érdemes azonban feltenni a kérdést: mit tudunk egyáltalán a magyarországi női felhasználókról?

A „nulladik napi" összetett veszélyforrások olyan sebezhető pontokat, informatikai réseket vehetnek célba, amelyeket még nem hoztak nyilvánosságra, és javítás sem létezik hozzájuk. Efféle járvány kitörésekor hatalmas károk keletkezhetnek.

Az Internet Kalauz
7–8. számának tartalma

aktuális

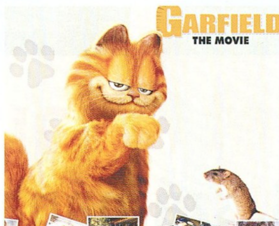

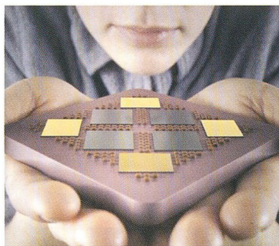
szabadidő

Épp hogy az asztrológiai naptár szerint kilépünk az Oroszlán havából, máris macskák lepik el a mozivásznat. Ráadásul mindegyikük képregényből érkezik.

üzlet

partneroldal

webmester

Alapítva: 1996

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ:
Vértes János Andor

KIADJA:
Adverticum Rt.
1118 Budapest, Ugron Gábor u. 35.
Telefon: (36-1)248-3230
E-mail: ikalauz@prim.hu
URL: http://prim.hu, http://www.prim.hu/ikalauz

FELELŐS KIADÓ:
Szabó Hédy (hszabo@prim.hu)

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Fábián Gábor (gfabian@prim.hu)

TÖRDELŐSZERKESZTŐ:
Henger Attila (ahenger@prim.hu)

Ára: 548 Ft
Előfizetési díj egy évre: 5472 Ft

Megrendelhető a Kiadónál, e-mailben (ekiss@prim.hu), levélben vagy faxon, továbbá a prim.hu weboldalról kiindulva a megrendelőlap kitöltésével, valamint a Magyar Posta Rt. ÜLK ügyfélszolgálati irodáiban és vidéken a postahivatalokban.

Hirdetéstarifák: megtalálható a prim.hu legalsó soráról elindulva.

Hirdetésfelvétel: a Kiadóban

Hirdetési vezető:
Henger Ágnes
Tel.: 06-20-9343-077, 06-30-9840-221
henger@prim.hu

Nyomdai előkészítés: Artur Repro Stúdió

Nyomás:
Veszprémi Nyomda Rt.
8200 Veszprém, Őrház utca 38.
Tel.: 06-88-591-630

Terjeszti: LAPKER Rt., Magyar Posta Rt. ÜLK

HU ISSN 1219-9001

A kiadó a Magyar Terjesztés-Ellenőrző Szövetség tagja, az Internet Kalauz példányszámát a MATESZ auditálja.
A magazint rendszeresen szemlézi az
»OBSERVER«
Budapest Médiafigyelő Kft.

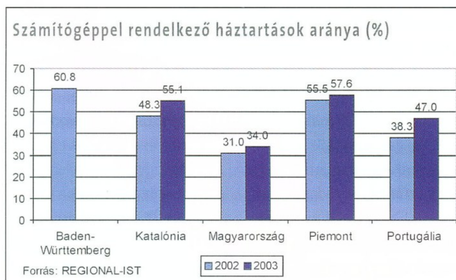
Készült az Informatikai és Hírközlési Minisztérium támogatásával.

Internet kalauz

Még nem internetezünk eleget, de azt ADSL-en keresztül tesszük...

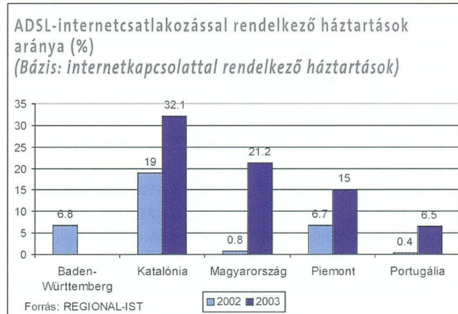
A GKI Gazdaságkutató Rt. az Európai Unió által támogatott Regional-IST program keretében több nyugat-európai kutatóintézettel együttműködve közös felmérést végzett 2001 és 2004 között. A vizsgálat célja az infokommunikációs eszközök (számítógép, internet, mobiltelefon) elterjedtségének és használatának regionális szinten való mérése volt.

A lakossági felmérések szerint 2004 elején a magyarországi háztartások 34%-ában volt számítógép. Legnagyobb arányban a baden-württembergi háztartások rendelkeztek komputerrel, de az összes többi régióban is növekedés, felzárkózás figyelhető meg a számítógép-ellátottság terén. Ezen a téren Magyarország a növekedés ellenére változatlanul jelentős lemaradásban van az Európai Unió tagországaitól.

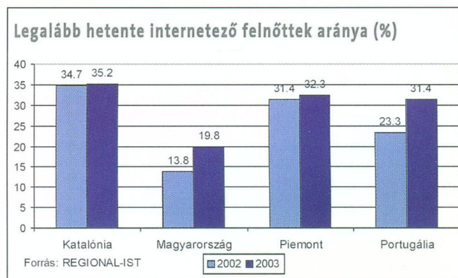

Az otthoni internetkapcsolat esetében még nagyobbak a különbségek, mint a számítógép-ellátottság terén. Míg majdnem minden második baden-württembergi vagy piemonti család csatlakozni tud az internetre otthonából, addig hazánkban a számottevő előrelépés ellenére 2004 elején még hétből csak egy háztartás tehette ezt meg. A katalán családok harmada és a portugálok több mint egynegyede rendelkezik internetcsatlakozással otthonában.

Az internetkapcsolatok közül az ADSL-csatlakozás előretörése jellemezte az elmúlt évet az összes vizsgált régióban. 2004 elején az internetkapcsolattal rendelkező magyar háztartások 21%-a használt ADSL-hozzáférést – a technológia 2003-ban nulláról indulva a lakossági előfizetők egyötödét hódította meg az országban. Ezzel az eredménnyel Magyarország megelőzi Piemontot és Portugáliát is.

A rendszeres magyar internetezők arányosan kevesebben vannak, mint a nyugat-európai régiók nethasználói. Míg a többi régióban stabilan 30% a legalább hetente internetezők aránya, addig Magyarországon a jelentős tavalyi növekedés után is csupán az internethasználók 20%-a csatlakozik legalább hetente a világhálóra.

A mobiltelefon-penetráció az összes vizsgált régióban magas szintet ért el, a piac a telítettséghez közelít. Ebben a tekintetben Magyarország az élvonalba tartozik. A vizsgált régiók közül kiemelkedik Piemont, ahol a penetráció 2003-ban 5 százalékponttal emelkedve meghaladta a 83%-ot.

MINISZTERI HONLAP AZ INFORMÁCIÓSZABADSÁGRÓL

Kovács Kálmán informatikai miniszter és *Csepeli György* államtitkár az idei nyár újdonságaként mutatta be az információszabadság témakörét körüljáró honlapot, amelyet a **www.ihm.gov.hu/informacioszabadsag** webcímen lehet megtekinteni.

Az IHM új alsite-ján tanulmányokon és különféle véleményeken keresztül közelíthetik meg az érdeklődők a kérdéskört. Hogy mi az információszabadság, arról nyilvánvalóan másként vélekedik az adatvédelmi biztos, másként egy liberális politikus és megint másként egy ügyvéd. Kovács Kálmán beköszöntője szerint éppen a közös gondolkodás, a vélemény szabadsága az, ami az információszabadság egyik alappillére lehet. Ezen túlmenően persze alapjául szolgál minden olyan vívmány, amely megteremti érvényre jutásának, az információhoz való hozzájutásnak a lehetőségét. „Az eMagyarország Pontokon keresztül létrejött az a hálózat, amely az önkormányzatokkal, oktatási intézményekkel, egyházakkal, civil szervezetekkel, internetkávézókkal együttműködve lehetőséget biztosít arra, hogy mindenki gyakorolhassa az információhoz való hozzáférés alkotmányos szabadságjogát" – mondta a miniszter. „Esélyt teremt azok számára is, akik sem otthon, sem a munkahelyükön nem férnek hozzá a világhálóhoz. Ez a talapzata az információszabadság térhódításának. A honlap pedig azért jött létre, hogy ennek a szabadságnak a minőségéről együtt gondolkodjunk."

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium elkészített egy országgyűlési határozattervezetet az információszabadságról, amely szintén olvasható a honlapon: **www.ihm.gov.hu/informacioszabadsag/hatarozattervezet**. A határozattervezet azt célozza, hogy az állam ügyei minél átláthatóbbak, az állampolgár személyes információi pedig védettek legyenek.

FIATALOS EU-PORTÁL

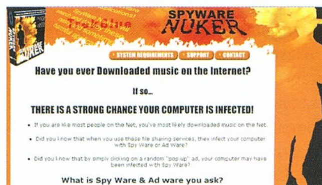
Az Európai Unió European Youth Portal néven olyan site-ot indított, amely kifejezetten az unió területén élő 75 millió fiatal számára kíván azonnal elérhető, a korosztályt érintő információkat nyújtani.

A tematikusan kialakított portál több mint 10 ezer olyan linket tartalmaz, amely fiatalokat érdeklő weboldalra mutat. A 25 tagállamra vonatkozó információkat a következő kategóriákba rendezték: tanulás, munka, önkéntes munka és csereprogramok, jogok, fiatalok portáljai, utazás Európában, valamint információk Európáról.

Az üzemeltetők szerint a portál általános célja, hogy növelje a fiatalok közéleti aktivitását. A portál az **europa.eu.int/youth**, míg a chatoldalak az **europa.eu.int/comm/chat/reding/index_hu.htm** címen érhetők el. A beköszöntő és a tájékoztató oldalak magyarul is olvashatók, a linkek pedig angol nyelvű oldalakra mutatnak.

A 007-ES WEBÜGYNÖK JELENTI: KASSZANDRA, HOL VAGY?

Az ember szereti, ha a gépén az ő tudtával történnek a dolgok. Ez persze illúzió, de azért fokozható, ha olyan programokat telepítünk, amelyek felkutatják a kém- (spyware) vagy reklámletöltő (adware) programokat. Ha elterjed, bizony gyengíti a kéretlen reklámokkal zaklató vagy a felhasználókról adatokat gyűjtögető cégek tevékenységét. A trójai faló ötlete azonban még mindig beválik, és nem áll szabadalmi védelem alatt. Írni kell egy programot, amelyet a szokásos marketingfogásokkal rátukmálnak a webpolgárra. Első lépésben ráijesztenek egy beugró (pop-up) ablakkal, hogy szörnyű veszélyben forog, majd felajánlják, hogy ingyen megvédik. A halálra vált webpolgár hálásan ragadja meg a segítő jobbot, és letölti a Spyware Nuker nevű programot (**www.spywarenuker.com**). Amikor telepíti, a szoftver az internetről szedegeti a hozzávalókat. Már ez is gyanús, de hát van ilyen. Azonban ezután kitörli mindazt, amiből telepítette magát. Vajon miért? De még semmi baj, futtatjuk, s szépen kimutatja, hogy a gépünk teljesen tele van az idők során összeszedegetett cookie-kkal meg spy- és adware-programokkal. Ám amikor törölni akarjuk azokat, pénzt kér tőlünk. Rendben, miért is fejlesztene valaki fáradságos munkával programokat, hogy aztán ingyen odaadja másoknak. Vagy nekilátunk törölgetni az útmutatásai alapján, vagy fizetünk, hogy ő csinálja meg. Kényelmes ember fizet. Fő a biztonság. Ám ettől kezdve különös pop-up ablakok bukkannak elő a semmiből. Lefuttatjuk Spyware Nukerünket, amely ártatlan képet vág, s nem talál semmit. Ej-ej... Halljuk, hogy van a Lavasoftnak egy ingyenes programja, az Adaware (**www.lavasoftusa.com**), annak talán frissebb az adatbázisa. Letöltjük, futtatjuk, tényleg ingyen van. Ám a program veszélyes spyware és malware (rosszindulatú) programnak nevezi a mi drága pénzen beszerzett Spyware Nukerünket. Zokogunk egy sort a billentyűzetre borulva. Most töröljük? Hátha az Adaware téved. Nyomozást indítunk. A **camtech2000.net/Newsletters/a_new_spyware_tactic.htm** oldalon olvassuk, hogy a Spyware Nukert egy hirdetési cég fejleszti és árusítja, s a program más reklámjait törli, de a sajátjait nem. Átnevez windowsos fájlokat, meglapul a winchester rejtett zugaiban, s szinte kitörölhetetlenül berágja magát gépünkbe.

Beengedtük a trójai falovat, és még fizettünk is érte. Megnyomjuk hát az Adaware Törlés gombját. Az törölget, törölget, de a pop-upok nem szűnnek. Követjük a fenti oldalon ajánlott **spybot.safer-networking.de** linket, és rátalálunk egy tényleg ingyenes, tényleg jóindulatú és tényleg okos spyware-eltávolítóra, amely már telepítéskor közli, hogy Spyware Nuker-nyomokat észlel, s őrült, aki ezt használja. Meg is találja az Adaware által hagyott nyomokat, és törli. Mi több, immunizálja is komputerünket, s ha megkérjük, beépül az Internet Explorerbe, és megakadályozza, hogy rosszindulatú scriptek programokat telepítsenek a gépünkre. Istenem, hol volt Kasszandra, amikor betoltam Spyware Nuker falovát a váramba? Esküszöm, hallgattam volna rá.

Nők a cyberterében

– avagy férfidominancia a neten?

Hét éve vagyok megszállott internethasználó, és három éve egyre aktívabban dolgozom a magyar civil nőmozgalomban. A női civilberkekbe is a világháló révén kerültem, ugyanis valamilyen virtuális sugallat hatására 2000 nyara óta nem hagyott nyugodni egy gondolat. Ennek eredményeképpen született meg a MINők, a Magyar Internetező Nők Egyesülete, amelynek ötletadó alapító elnöke lettem. Információim a magyar cybervilágról egyrészt a bárki számára hozzáférhető online és offline publikációkból, másrészt személyes tapasztalataimból származnak.

CSAPÓ IDA

Elöljáróban leszögezném, hogy a címben feltett kérdésre a válasz, úgy tűnik, igen: férfidominancia jellemzi a hazai virtuális világot. Legalábbis egy kutatási híradás ezt állította, mégpedig rögtön a címében. Érdemes azonban feltenni a kérdést: mit tudunk egyáltalán a magyarországi női felhasználókról?

A feleletet keresve a meglévő eredményekre támaszkodhatunk. Az általam legjobban ismert online életstílus-kutatás egy évente ismétlődő sorozat része, amelyet az NRC Piackutató Kft. és a TGI Magyarország készít hazai vállalatok részére, és amelynek révén három évre visszamenőleg rendelkeznek adatokkal. Továbbá megemlíthető a Net Resource Center önálló kutatása is, ahol 10 paraméter mentén végeznek vizsgálatot (részletesebben a honlapjukon lehet tájékozódni: **www.nrc.hu**).

Férfiak többségben

A legutóbbi NRC–TGI-kutatás eredményéből, amelyet 2003 elején közöltek a sajtóban, megtudhattuk, hogy a magyar neten a férfiak vannak többségben, és jelentősek a két nem közötti különbségek. Az offline kutatásokkal megalapozott internetes felmérést Visitor Lifestyle Research (VLR) névre keresztelték, és évente megismétlik, így ma már bizonyos tendenciák láthatóvá váltak. A magyar nők a teljes 18–64 éves népesség 51%-át képviselik, a világhálóra azonban a férfidominancia jellemző, elsősorban a rendszeresen internetezők körében.

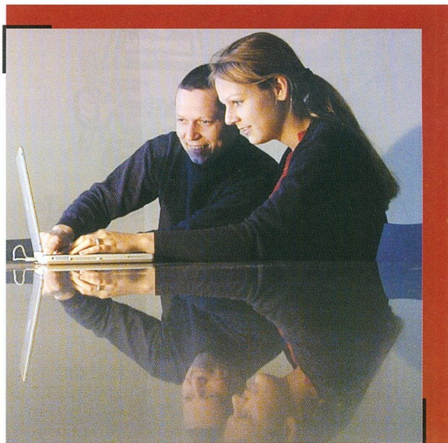
A 2002. év adatai alapján a felnőtt magyar lakosságon belül 318 ezer férfi és 218 ezer nő internetezik hetente legalább egy alkalommal. Hazánkban az internethasználók aránya alacsony: jelenleg 10-12%-nyi.

Különbségek a nemek között

A magyar férfiak több céllal használják a világhálót, mint a magyar nők – állapította meg a Visitor Lifestyle Research. A rendszeresen internetező nők 88%-a elsősorban kommunikál a neten: e-mailezik. 85%-uk olvas internetes magazinokat, közel négyötödük kutat információk után. A szabadidős programok keresése az egyetlen olyan tevékenység, amelyet a nők közül szignifikánsan többen végeznek az interneten (férfiak 44%, nők 51%).

A különböző szoftverek, képek, zeneszámok letöltése inkább férfias elfoglaltság, kétszer annyian foglalkoznak ezzel, mint nők. Jellemzőbb a férfiakra az internet üzleti célú használata is, bár az elmúlt egy évben a nők között is jelentősen, 8-ról 13%-ra nőtt az internetet üzleti céllal igénybe vevők aránya. Online banki szolgáltatásokat az internetező nők 16%-a vesz igénybe, 6%-kal többen, mint az előző évben. Ez azonban még így is jócskán elmarad a férfiaknál mért 28%-tól. Az online vásárlás aránya mindkét nemnél alacsony, de itt is jellemző, hogy a férfiak vásárolnak többet (férfiak 16%, nők 9%), noha köztudott, hogy a való világban ez fordítva van.

A Visitor Lifestyle Research 2002 egyik legmegdöbbentőbb felfedezése a különböző online hirdetések elfogadottságának jelentős mértékű csökkenése volt, s ezen a téren is különbség figyelhető meg a nemek között. A nők már 2001-ben is kevésbé tolerálták az online hirdetéseket, s 2002-re a két nem közötti különbség e tekintetben tovább nőtt. A bannerhirdetéseket a férfiak 44%-a, a nőknek csupán 24%-a fogadja el. Az egyetlen hirdetési forma, amelyet a nők jobban kedvelnek a férfiaknál, az elektronikus levélben érkező reklám.

Árnyaltabb kutatás a nőkre vonatkozóan?

Kiderült, hogy bár három évre visszamenőleg sokféle szempont alapján sokféle adat áll rendelkezésre a fent említett kutatások révén, de senki nem kért a meglévő adatokból kibontott, csak a nőkre vonatkozó, mélyebb összefüggéseket feltáró, komplexebb tanulmányt. Úgy látszik, a nők internetes célcsoportként nem érdekesek az üzleti világ számára, és az informatikai minisztériumot sem érdeklik eléggé a lakosság több mint felét kitevő nők világháló-használati szokásai. Miközben az internetes penetráció növelése a szándék szintjén jelen van, úgy látszik, a női felhasználók megnyeréséért nem igazán tesznek lépéseket.

Különösen elgondolkodtató az a tény, hogy a nethasználók között lassan három éve stagnál a nők aránya, úgy 40% körül.

A nők tehát ritkábban használják a világhálót, és kevesebb dologra – de vajon miért? Közismert technikafóbiájuk lenne a magyarázat? Vagy másképp kellene tanítani őket a nethasználatra? A világ nyugati felén léteznek erre törekvések, mi több, kialakult módszertanok. Vagy nincs megfelelő női tartalom? Ez utóbbi kérdést nézzük meg egy kicsit közelebbről!

A női tartalom Magyarországon

Az offline lapoknak szinte kivétel nélkül létezik már online változata a Nők Lapjától az Anyák Lapján, a Gyöngyön és a Kiskegyeden át az Elléig. Ezek tartalmi színvonala, felfogása megegyezik a papírváltozatokéval, gyakran a „süssünk-főzzünk, fogjunk pasit, szépüljünk-fogyjunk, kertészkedjünk, lakberendezzünk, gyerekneveljünk" témakörökre szűkül le, azaz ritka kivételektől eltekintve a hagyományos női/családi szerepeket erősíti, azokra fókuszál.

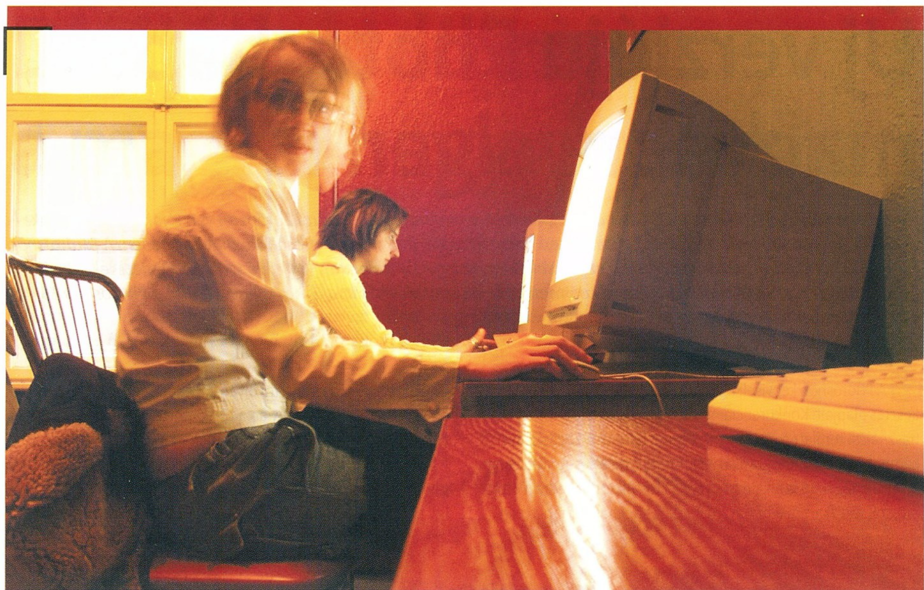
Önálló, azaz csak online formában létező női site a **She.hu**, amely azonban jó ideje nem frissül.

Mindhárom vezető portálnak van (illetve volt) női része: az Origónak a Női Lapozó, a Korridornak (amíg működött a Tv2 portálja) az Amazóna, az Indexnek a Velvet. Ez utóbbi kettő próbált a hagyományos női szerepfelfogáson túllépni, több ilyen jellegű írást közöltek külföldről és belföldről egyaránt, saját újságíróik feldolgozásában is. Időközben azonban mindkét helyen létszámleépítés történt, aminek a feministább szemléletű főszerkesztőnők estek áldozatul, illetve az Amazóna a Korridorral együtt meg is szűnt. Sajnos az Index női része, a Velvet megindul a bulvárosodás posványos útján – kínálata egyáltalán nem mondható széles körűnek, árnyaltnak, a hagyományos nemi szereposztáson túlmutatónak. Az Origo Női Lapozója szintén elsősorban bulvárigényeket szolgál ki, ritka a progresszív hangvételű írás. A kivételek egyike volt, amikor szakembereket megszólaltatva arról közöltek cikket, hogy mennyire káros a szülés utáni gyors fogyókúra, a sztárok által demonstrált testkép női agyakba, lelkekbe plántálása.

A magyar interneten a kismamás oldalak választéka hihetetlenül gazdag. Önszerveződő közösségek köré épülő honlapokról, netes tartalomfejlesztésekről van szó. Közülük csak kettőt említve: **Babapont.hu** és **Babanet.hu**.

A női esélyegyenlőségről komplexebben, illetve feminista nézőpontból két megközelítés található a magyar interneten: a Hír-Nők, illetve a Tárki női adattára. Saját egyesületünknek, a MINőknek is vannak ezen a téren próbálkozásai honlapunkkal, illetve a Nőtárs hírlevéllel, levelezőlistával.

Érdemes foglalkozni a női civil szervezetek internetes jelenlétével is: arányuk minimális, körülbelül 10%-nyi (ma Magyarországon 130 nőszervezet, a nemek esélyegyenlőségével foglalkozó nonprofit közösség létezhet). Amelyek megjelennek a világhálón:
ESZTER Alapítvány: ***www.eszteralapitvany.hu***,
EszterTáska Alapítvány: ***www.nextwave.hu/esztertaska***,
Habeas Corpus Munkacsoport: ***www.habeascorpus.hu***,
Labrisz Leszbikus Nők Egyesülete: ***www.labrisz.hu***,
Magyarországi Női Alapítvány (MONA):
www.mona-hungary.org,
Magyar Védőnők Egyesülete: ***www.mave.hu***,
Magyar Internetező Nők Egyesülete (MINők): ***www.minok.hu***,
Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen (NaNE) Egyesület:
www.nane.hu,
Nők a Balatonért Egyesület: ***www.balatonregion.hu/nabe***,
Női Média Lobby Egyesület: ***noimedialobby.minok.hu***,
a Soroptimist International pécsi női klubjának két eseménysite-ja:
www.women2000.pte.hu/women2k/index.html *és*
nokellenieroszak.minok.hu
(utóbbi a nők elleni erőszak kapcsán született médiakampányhoz kötődve, a MINőkkel együttműködve készült),

Veszprémi Nők Kerekasztal Egyesülete: ***www.venoke.hu****,*
Zalai Nők Egyesülete (családsegítő portál): ***csalad.zala.hu****.*

Mi, nők

A fent említett kutatás összegzésképpen megállapította, hogy a magyar nők még korántsem használják ki a net lehetőségeit. Nem véletlenül jött létre három évvel ezelőtt, 2001 májusában a MINők, a Magyar Internetező Nők Egyesülete. Civil szervezetként többek között azt tűzte ki célul, hogy a nők körében népszerűsíti az internethasználatot, segíti őket abban, hogy a számítógépet és az infokommunikációs eszközöket – elsősorban az internetet – magabiztosan tudják használni jobb életminőségük érdekében. Az egyesület továbbá azt kívánja elérni, hogy biztosított legyen a nők esélyegyenlősége a legkorszerűbb infokommunikációs eszközök használata révén, valamint hogy képesek legyenek a hálózatépítésre, a hálózatokban való hatékony részvételre.

Tevékenységei között az ismeretterjesztés, az információcsere, az oktatás, az előadások tartása, a hálózatépítés, a kiadványok terjesztése, a kutatás, az online és offline publikálás egyaránt szerepel. Saját honlapján (**www.minok.hu**) részletes információk olvashatók róla, illetve programjairól, valamint megismerhető az általa fejlesztett internetes tartalom is.

NőTárs néven heti hírlevelet bocsát közre az esélyegyenlőség témájára fókuszálva. Levelezőlistákat működtet, például a magyar női civil szervezetek számára. 2002-ben könyvet adott ki kezdő internethasználó nőknek Behálózva – Nők és a net címmel. Webszerkesztő-tanfolyamot tartott környezetvédő szervezetek aktivistáinak, s elkészítette a Budapesti Államigazgatási és Közgazdaság-tudományi Egyetem Társadalmi Nem és Kultúra Kutató Központjának honlapját (**gender.bkae.hu**), a Média Nőnap weboldalát (**noimedialobby.minok.hu**), valamint a pécsi Soroptimist International női klubjának médiakampányához kapcsolódóan a **nokellenieroszak.minok.hu** weblaprészt.

Hogyan tovább?

Egy hosszú folyamat elején állunk, van még teendőnk bőven, hogy az írás elején említett netkutatások adatai javuló tendenciát mutassanak.

Amire szükség volna: komplexebb szemlélettel kezelni a magyar nők nethasználatát. A döntéshozatali pozíciókban lévőknek pedig eldönteni: komolyan akarják-e növelni a netes penetrációt. Ha igen, annak egyik módja az volna, ha a nőkre fókuszálnának. Bizonyos, hogy sok tekintetben jó célcsoport lenne, csak ezt fel kellene ismerni az üzleti és az állami szférának is. Az IHM-nek nincs semmilyen nőknek szóló, nőket megcélzó programja – ez pedig egyáltalán nem nevezhető EU-komform szemléletnek.

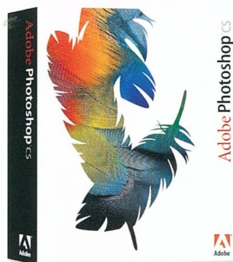
A nemi szempontokra érzékeny szociológus kutatók számára érdekes terület lehetne az interneten fellelhető női tartalom minőségének elemzése, amihez kiindulási alapot szolgáltathatnak a női témájú webhelyek. De a női igények kiderítése is fontos lenne az online tartalom kialakításánál.

A fő kérdések tehát változatlanok: mi tartja távol a nőket az internettől, miért nem használják azt sokoldalúbban, sokszínűbben? A technofóbia? A megfelelő női tartalom hiánya? A nem nőbarát webhelyfelépítés, arculat? Netán az oktatási hiányosságok, a megfelelő módszertan hiánya? Vagy...

Új verziójú Photoshop magyar nyelven

Hosszú várakozás után végre megjelent a legújabb Adobe Photoshop CS Central European verziójához a magyar kezelőfelület, így a programot azok is kényelmesen használhatják, akik nem járatosak az angol nyelvben. A fordításnál fontos szempont volt, hogy a kezelőfelület ne csak magyar legyen, hanem a megfelelő szakmai kifejezések is be legyenek építve a programba. A magyar verzió mindenkinek ingyenesen jár, aki már megvásárolta a Photoshop CS Central European verzióját.

A Photoshop képviseli a világon a professzionális képszerkesztés alapjait. Konkurencia nélküli termék, amely bármely felhasználási területen állandó minőséget garantál. Segítségével kompozíciós montázsgrafikák készíthetők, de valósághű ecsetstílusai önmagában is alkalmassá teszik festésre, rajzolásra. Fotográfusok sötétkamraként használhatják, ahol hagyományos feladatokat végezhetnek el jóval rövidebb idő alatt, alacsonyabb költségekkel, valamint kijavíthatják a felvételi hibákat. Azok számára, akik kiadványkészítéssel foglalkoznak, a Photoshopban készült grafika minden esetben az első lépést jelenti a munkafolyamatban. Így a magazinokat, plakátokat szerkesztő Adobe InDesign vagy Illustrator, a video- és multimédia-szerkesztésben használt Adobe After Effects, Premiere és LiveMotion, illetve más szoftverházak termékei is „mozgásképtelenek" a Photoshop által exportált képek híján. Ugyanakkor a Photoshop önmagában is alkalmas képeket az internetre vagy nyomdára optimalizálva előkészíteni, sőt a Photoshoppal egybeépített Adobe ImageReadynek köszönhetően akár teljes, interaktív weboldalak szerkesztésére is alkalmas.

Az új, magyar kezelőfelületű Photoshop CS 8 új funkcióival az eddigieknél is gazdagabb lehetőségeket rejt a képfeldolgozás terén. Ilyen például a mély tónusok és csúcsfények részeinek korrekciója, ami a kép nagyon sötét (alulexponált) és nagyon világos (túlexponált) részeit – amelyek szabad szemmel alig vagy egyáltalán nem vehető észre – teszi láthatóvá. S mindezt a korábbi hosszas és fárasztó munka helyett gyorsan, egy könnyen kezelhető eszközzel. Az így korrigált kép sötét/világos részei színtelítettek és információdúsak lesznek, miközben a korrekt részeket nem módosítja. És mindehhez nem szükséges sem maszkolás, sem más szelekció! Míg az eddig megszokott világosítási és sötétítési módszereknél a kép fakó lett, az új program által kínált lehetőség a színtelítettséget is visszaállítja. A funkcióval a korábban mintegy 30-90 percig tartó munkát közel 3-4 perc alatt végezhetjük el.

Nagyszerűen használható olyan képeknél is, amelyek ellenfényben készültek, így az alany arca túl sötét lett. Ugyanakkor vigyázzunk, mert használatával eltűnhetnek a képről az árnyékok!

Másik új funkció a színegyeztető rendszer, amelynél néhány gombnyomással átvihetjük az egyik kép színvilágát a másikra. Így például a csúcsfényeket, a fekete pontokat tehetjük egységessé, hogy jól alkalmazkodjanak az adott arculathoz.

Fotósoknak segítség a RAW-fájlok támogatása – ezt a Photoshop 7-hez csak külön plug-inként lehetett megvásárolni. A CS verzióba azonban már be van építve, és folyamatosan bővül a támogatott kamerák típusa.

A Photoshop eddig is be tudta olvasni a 16 bites színmélységű képeket, de nagyon kevés funkció volt elérhető. Most ezek közül sokkal több használható, a legfontosabb talán a rétegkezelés.

A Layer Comps funkció („rétegszedők" lett végül a magyar neve, bár a bennfentesek csak „rétegkompótoknak" becézik) végre megoldás egy régi problémára. Ugye, ismerős, amikor egyazon kép több módosulatát készítjük el, és azokat egy fájlban, de külön rétegeken tároljuk? Azután vagy külön változatokba mentjük, vagy egy cetlire felírjuk. Később pedig nem tudunk kiigazodni a fájlok között, vagy valaki kidobja a cetlit... Erre védőital a „kompót": a rétegek beállításait „lefényképezhetjük", majd azt később előhívhatjuk. A funkció menti a réteg látható és nem látható részeit, stílusát és pozícióját.

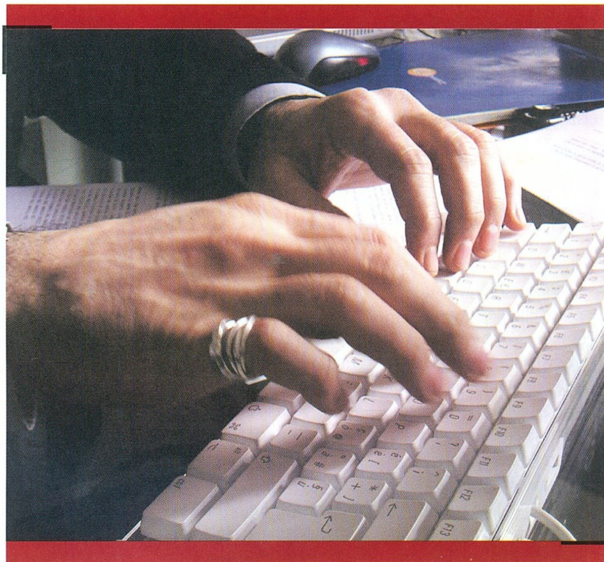
A kiragadott újdonságok is bizonyítják, hogy az új Photoshop amatőröknek és profiknak egyaránt nagyon fontos értékeket rejt. A **www.szoftver.hu** weboldalon a program leírásában az új funkciók ismertetése után 15 egyéb okot is olvashatunk arra nézve, hogy miért érdemes a magyar, illetve az egyéb közép-európai nyelvi változatokat használni. Közülük csak egy, hogy a CE-verzió biztonsággal kezeli a hosszú ő és ű betűket, tehát vége a „kalapos" korszaknak!

Digitális kultúra a magyar nagyvárosokban

A megyei jogú városokban az országos átlagnál magasabb a számítógéppel és internetcsatlakozással való ellátottság aránya, jelentős eltérés mutatkozik viszont az elektronikus önkormányzat helyi kiépítettségében. A legnagyobb felhasználói bizalmatlanság az elektronikus vásárlás terén érzékelhető, azonban az internet használatával kapcsolatos lakossági igények és előítéletek a világhálót használók körében folyamatos változást mutatnak – derül ki a Jelenkutató Intézet tanulmányából, amelyet frissen megjelent számában tett közzé az Infinit Kutatási Jelentés, az Információs Társadalom- és Trendkutató Központ folyóirata.

A megyei jogú városok információtechnológiai fejlettségét vizsgáló felmérések eddig csekély hangsúlyt helyeztek a digitális kultúra állapotát jelző olyan mutatókra, mint a gépellátottság, a csatlakozások száma és a tényleges felhasználók aránya vagy a különböző felhasználói és távol maradó csoportok attitűdjei. A Jelenkutató Intézet tizenegy város felnőttkorú lakosságát alapul vevő kutatásában a számítógép- és az internethasználat általános elterjedtségén túl az előbbi szempontok felmérésére is vállalkozott.

A vizsgálatból többek között kiderül, hogy a személyi számítógépek arányát illetően Eger vezet, míg a lista másik végén Békéscsaba, Miskolc és Tatabánya helyezkedik el. A nagyvárosok 48 százalékos átlagával szemben az egri háztartások 56 százalékában található legalább egy működőképes számítógép. A World Internet Project korábbi adatai szerint 2001-ben a megyeszékelyek lakosságának 41 százaléka használt számítógépet, és 24 százalék volt a 15 év fölötti internetezők aránya, míg az utóbbi arány azóta 31 százalékra nőtt. A számítógépes és internetes felszereltség jövedelmi mutatókkal párhuzamos növekedésénél érdekesebb adatokat rejt az IT-ellátottság összefüggése a háztartások nagyságával: a háromtagú családok aránya több mint kétszerese a kétszemélyes háztartásokénak.

Igen vagy nem?

A számítógép-vásárlást tervezők között nagyobb arányban találhatók olyan családok, amelyek már rendelkeznek számítógéppel, és a vásárlási szándék nem azokra a városokra jellemző a leginkább, ahol az ellátottsági arány a legalacsonyabb. Az egri adatok szerint azon háztartások közül, ahol még nincs internet, minden harmadik – szintén elsősorban kétfősnél nagyobb – család tervezi a csatlakozást, többnyire 1-2 éven belül. A befektetési tervek megvalósulása azt jelentené, hogy három éven belül a nagyvárosi háztartások kétharmadában lesz számítógép, és minden hatodik lakásban lesz az internet elérésére lehetőség.

A felhasználói szokások legfőbb mutatója az, hogy a teljes felnőttlakosság több mint kétharmada (69 százaléka) egyáltalán nem használja a világhálót. A nagyvárosi felnőttek egyharmada (32 százaléka) naponta használ PC-t, a 18–39 éves

korosztály vezetésével (51 százalék). Nyolc százalékkal több férfi használ számítógépet, mint nő – ez a fölény a napi felhasználók köréből adódik, azaz a férfiak részvétele nemcsak gyakoribb, hanem intenzívebb is.

Az internettől való távolmaradás okait firtató kérdésre a leggyakoribb válasz az érdeklődés hiányát mutatta (29% százalék), ezt követte a hozzáértés (23 százalék), az anyagiak (21 százalék) és a hozzáférhetőség (19 százalék) hiánya. Jellemző volt, hogy a 18–39 éves korosztály elsősorban az utóbbi két motívumra hivatkozott, az 50–59 évesek esetében pedig már az érdektelenség a vezető tényező. A jelenleg nem internetezők közül 56 százalék gondolta azt, hogy a helyzet nem is fog változni, a biztos belépők aránya pedig 6 százalék volt. A belépést ígérők a 18–49 éves korosztály 14–18 százalékát teszik ki. Mindössze általános iskolai végzettséggel senki nem csatlakozott a csoporthoz, amelyben a diplomások aránya 9 százalékra rúgott.

Szerteágazó érdeklődés?

A férfiak és a nők is otthon interneteznek a leggyakrabban. Legtöbben a munkájukhoz vagy tanulmányaikhoz (88 százalék) és kíváncsiságuk kielégítésére (86 százalék) keresnek információt a világhálón, s a felhasználók több mint háromnegyede (79 százalék) személyes kapcsolatok fenntartására is használja a netet e-mail segítségével. A válaszadók kétötöde említette, hogy szórakozással, játékkal és ügyintézéssel is eltölt bizonyos időt az interneten. Ennél jóval kevesebben vannak azok, akik a hálózatot csevegésre vagy véleménynyilvánításra használják. A legkevésbé elterjedt alkalmazás az elektronikus vásárlás: a megkérdezettek mindössze 13 százaléka használja erre a világhálót. Optimizmusra ad viszont okot, hogy az online kereskedelem nagyságrendje az elmúlt időben hazánkban is jelentősen növekedett.

A tanulmány annak vizsgálatára ugyancsak kitér, hogy a közigazgatási és önkormányzati internetes tartalmak milyen mértékben vonzzák a felhasználókat. A felmérés szerint a városi weboldalak az internetezők táborának alig 59 százalékát érdeklik. Egy másik kutatás adataira hivatkozva a szerzők megállapítják, hogy még a megyei jogú városok honlapjai is szűkölködnek a közérdekű információkban. Az általuk megjelölt maximális értéknek még az első helyre került Debrecen is csupán nem egészen 70 százalékát kapta, míg a lista végén álló nyíregyházi honlap teljesítményét a kutatók 21 százalékra értékelték.

A lakosság 77 százaléka egyetért abban, hogy az elektronikus nyomtatványok és űrlapok fontosak, szükségesek. Az eltérő igényeket leginkább az internetes tapasztalatok vagy azok hiánya befolyásolja: míg a leggyakrabban internetezők 87 százaléka szerint egyértelműen szükséges az elektronikus nyomtatvány, addig a világhálótól távol maradók 62 százaléka találja hasznosnak a lehetőséget.

Fellendülő PC-értékesítés

Az IDC új, Central and Eastern Europe Personal Computing 2004–2008 Forecast and 2003 Vendor Shares című tanulmánya részletes elemzéseket, megállapításokat és előrejelzéseket tartalmaz régiónk személyiszámítógép-piacának dinamikájáról. Az anyag alapján kimondható, hogy a PC-értékesítés újra felszálló ágba került Közép- és Kelet-Európában, valamint hogy az EU-s előkészületek és a gyarapodó otthoni, illetve kisirodai szegmens serkentette a 2003-as eladásokat.

A tanulmány adatai a vezető IT-cégekkel (gyártókkal, disztribútorokkal, összeszerelőkkel, rendszerintegrátorokkal, értéknövelt viszonteladókkal és dealerekkel) készített mélyinterjúkon és kérdőíves felméréseken alapulnak. A vizsgált országok: Bulgária, Horvátország, Cseh Köztársaság, Magyarország, Lengyelország, Románia, Oroszország, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna és régiónk további országai (összesen 17 állam a Balkántól a balti köztársaságokon és a Kaukázuson át Közép-Ázsiáig).

Szerencsés fejlemény, hogy a növekvő bérek és a sikeresebb kisvállalkozások serkentették a PC-piacot (asztali gép, notebook és x86-os szerver) Közép- és Kelet-Európában. A teljes értékesítés darabszám szerint 22,7 százalékkal, érték szerint pedig 17,3 százalékkal növekedett az előző évben. Oroszországban adták el a készülékek több mint felét, míg a régió három legnagyobb piaca, Oroszország, a Cseh Köztársaság és Lengyelország együtt e mennyiség több mint 70 százalékát tudhatta magáénak.

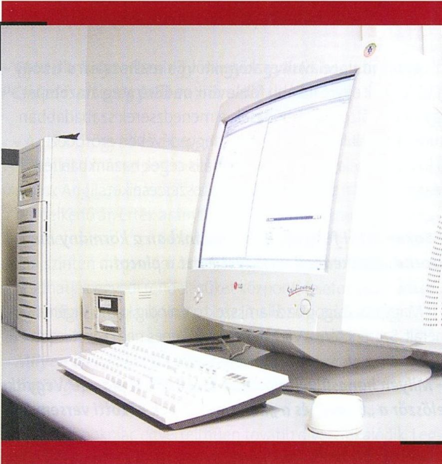
Asztali vagy hordozható?

2003-ban régiónkban az asztali számítógépek eladása dominált, amelyek csökkenő áruk okán egyre szélesebb felhasználói kör számára váltak elérhetővé. A teljes piac érték szerint is dinamikusan nőtt, mivel a notebook-értékesítések megugrása ellensúlyozta az asztali gépek árcsökkenését. Bár a noteszgépek csak mintegy 10 százalékát tették ki az összes darabszámnak (az x86-os szerverek pedig csak alig több mint 2 százalékát), majdnem 20 százalékát adták a teljes piac értékének. „A kisebb vállalkozások egyre inkább felismerik a mobilitás előnyeit, és alacsonyabb beosztásban lévő alkalmazottaikat is felszerelik notebookokkal" – mondta *Roman Maceska*, az IDC CEMA szenior kutatási menedzsere, majd hozzátette: „Ez különösen igaz az olyan érettebb piacokra, mint a cseh, a horvát és a lengyel."

Elektronikus közigazgatás

Az elektronikus ügyintézés és egyéb, a társadalmi részvétel irányába mutató interaktív funkciók kapcsán létező gyakorlat híján csak a lakossági igényeket tudta vizsgálni az elemzés. Egerben a válaszadók fele vélte úgy, hogy az internet segítségével időt spórolhatna meg, mialatt minden ötödik lakos határozottan elutasította ezt a lehetőséget, és közel minden harmadik személy bizonytalanságát fejezte ki a kérdést illetően. A lakosság 68 százaléka amellett foglal állást, hogy a hivatali ügymenet felgyorsulna az interneten – mindössze 8 százalék adott hangot szkeptikus véleményének. A naponta internetezők 85 százaléka hisz az ügyintézés felgyorsulásában, amiben a világhálótól távol maradóknak alig 61 százaléka osztozik.

A közigazgatás modernizációját, a helyi nyilvánosságnak az e-technológiák használatával történő kiszélesítését, az e-demokrácia kiépítését illetően hosszú folyamatra kell számítanunk. A szerzők hivatkoznak egy, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács felkérésére készült vizsgálatra, amely szerint „a közigazgatásban működő szervezetek vannak a leginkább elmaradva a különböző informatikai megoldások birtoklása tekintetében. Kivétel nélkül minden kategóriában az utolsók, a többi szektorral összehasonlítva a legnagyobb lemaradást az e-mail szerver, az informatikai biztonsági rendszer és a saját fejlesztésű szoftver esetében tapasztaltuk." A kutatók hangsúlyozzák, hogy az új elektronikus technológiák alkalmazása az önkormányzati rendszerben nem egyszerűen a nyilvánosság eszköz alapú bővítését hozza magával, hanem sajátos döntésbefolyásolási lehetőségeket teremtő kommunikációs folyamatot is elindíthat. „A közérdekű adatok bővítésével, a tájékoztatási kötelezettségek betartásával sem történik meg a csoda, de a bizalom, az áttekinthetőség növelhető, a demokrácia hiányosságai pedig csökkenthetők. Viszont bizonyosnak látszik, hogy a helyi demokrácia eszköz- és fórumrendszerének alapfokú és együttes működtetésével sokféle vélemény gyűjthető össze, a különböző érdekek jobban feltárhatók és ütköztethetők, s már ezzel is szűkíthető a döntéshozatalból teljesen kizártak köre. A cél nem lehet más ez esetben sem, mint jó kormányzással jobb társadalmi közérzet kialakítása" – összegzi a tanulmány.

Ugyanazok a tényezők, amelyek a bővülő asztaligép-eladásokhoz vezettek – a technológiai fejlesztések és az erősödő árverseny –, erősítették a notebook-értékesítést is. A megnövelt akkumulátoridő, a nagyobb adatfeldolgozási képesség és a vezeték nélküli eszközök biztonságának növelése szintén segítette ezt a piacot. „A tényezőknek e kombinációja hosszú távon a helyi összeszerelőknek kedvez" – mondta Maceska. „Alacsony áraikkal ugyanis jó pozíciót harcolhatnak ki a SOHO- és az SME-szegmensben. Mindazonáltal a márkás gyártók is képesek megszólítani ezeket a rétegeket jobban kidolgozott marketing- és értékesítési stratégiájukkal."

Brand vs. noname

A közép- és kelet-európai régióban tavaly első helyen végzett HP tipikus példája a fentieknek. Erős csatornahálózatának köszönhetően a legtöbb helyi piacon jelen van, teljes megoldásokat hirdető, agresszív stratégiájával pedig biztosította első helyét mind a három fenti termékkategóriában.

Oroszország és Ukrajna kivételével a HP az első vagy a második helyen áll mind az asztali gépek, mind pedig a notebookok eladási listáin. Az x86-os szerverek szegmensében a HP végzett az első helyen minden országban, kivéve Ukrajnát. „A HP régiónkban elért sikere meggyőző – mondta Maceska –, de a jövőt tekintve mégis bizonytalan. A múlt évben ugyanis a helyi összeszerelők megszerezték régiónk teljes PC-piacának több mint 80 százalékát, sőt megjelentek a notebookok területén is, ami azt jelenti, hogy a piac dinamikája valószínűleg változni fog az elkövetkező néhány évben."

2003-ban ezek az ún. nem márkás helyi összeszerelők a legjobb ötből négy helyet megszereztek a bulgár, a román és az orosz PC-piacon, Ukrajnában pedig mind az ötöt. Bár ez részben az asztali számítógépek dominanciájával magyarázható, a földrajzi helyzet is fontos szerepet játszik benne. „A márkás gépek gyártóinak általában inkább régiónk nyugati részében vannak jól kiépített csatornáik" – mondta Maceska. „Ez a magasabb jövedelmi szintekkel, a fejlettebb infrastruktúrával és a régebb óta meglévő helyi képviselettel, valamint a fejlettebb régiókra koncentráló marketingtörekvésekkel magyarázható."

NÖVEKVŐ SZÁMOK

Deme Csabával a PC-piac helyzetéről

Az Albacomp 1985 óta van a piacon, így hazánk legnagyobb múltú számítástechnikai vállalata. Azonban nemcsak korát, hanem nagyságát tekintve is igen jelentős: a 100 százalékos magyar tulajdonban lévő cég tavaly 300 alkalmazottal 13,1 milliárd forintos forgalmat bonyolított le.
Deme Csabával, *az Albacomp kereskedelmi és marketing vezérigazgató-helyettesével a hazai PC-piac helyzetéről beszélgettünk.*

SZÉLL ANDRÁS

– Úgy tűnik, hogy fellendülőben van a PC-piac. Ön szerint mely tényezőkre vezethető vissza a növekedés?

– Globálisan is igaz, hogy napjainkban a PC-piacra nagyobb növekedési ütem jellemző, mint a korábbi években. Ez több okra vezethető vissza, amelyek közül a legjelentősebb, hogy a vállalatok már elavultnak érzik a 2000. év problémája kapcsán beszerzett számítógépeiket, és folyamatosan lecserélik azokat. Persze a tanácsadócégek már 2002-re, azután 2003-ra is jósolták ezt, de jóslatuk akkor nem igazolódott be. A valóságban nem indult be a nagy „lecserélési roham", hanem a cégek folyamatosan, a tavalyi év második félévétől kezdtek

Képünk az Albacomp székesfehérvári üzemében készült

megszabadulni elavult eszközeiktől. Ehhez hozzájárult, hogy a vállalatok egyre inkább felismerik az IT stratégiai szerepét, így kicsit nőttek az IT-büdzsék, a menedzserek szabadabban tudnak gazdálkodni. 2004 első negyedévében erősödött a kkv-szektor is, és a multinacionális cégek hazánkban lévő leányvállalatai szintén elkezdték beszerzéseiket.

– Sokan attól féltünk, hogy hazánkban a kormány megszorító intézkedései visszavetik ezt a piacot...

– Magyarországon az állami szektor mindig komoly igényt generált. Szerencsére a várt keresletcsökkenés nem következett be.

– Milyen hangsúlyeltolódások érezhetők a piacon? Vegyük először a „brand" és a „noname" gépek közötti versenyt!

– Ehhez először is el kellene tudnunk dönteni, hogy mit sorolunk a márkás, és mit a névtelen kategóriába. Számomra például az Albacomp egyértelműen a márkás gyártók közé tartozik. Egyébként az a véleményem, hogy a brand és a noname közötti verseny egyre kevésbé fontos kérdés, mert a számítógépek tömegfogyasztási termékekké váltak, mindegyikben ugyanaz van. Tehát ha márkáról szeretnénk beszélni, nem az eszközt kell megítélni, hanem a céget. A hozzáadott szolgáltatások a fontosak, az, hogy mennyit kell fáradoznia a fogyasztónak, ha meghibásodik a megvásárolt eszköz, hogy biztosít-e a cég cseregépet, rendelkezik-e országos szervizhálózattal, milyen telefonos ügyfélszolgálatot biztosít.

Nyilván a multinacionális és a nem multinacionális gyártók helyzete, háttere, történelme és működése teljesen más, de a fogyasztó vagy a gyártott eszközök szempontjából nem lehet arról beszélni, hogy az egyik jobb lenne, mint a másik. Az Albacomp sokszor rugalmasabb és gyorsabb, mint bármely multinacionális gyártó. Miénk az egyetlen saját tulajdonban lévő országos szervízhálózat, ami vállalati felhasználók esetén óriási előny. Az ANTSZ számára például mi végeztük el a teljes

hálózat kiépítését, azt mi helyeztük üzembe, és most mi biztosítjuk a működését az országban több száz helyszínen.

A márkás és névtelen számítógépek közötti verseny tehát már nem az eszközök szintjén zajlik – a hozzáadott szolgáltatások minősége a döntő. Ha pedig ezen a szinten vizsgáljuk meg a kérdést, akkor kijelenthető, hogy a vállalati piacon egyértelműen, de bizonyos mértékben a lakossági piacon is előnyt jelent a márka, s ez az előny meg is fog maradni.

– Milyen hangsúlyeltolódás érezhető az asztali számítógépek és a notebookok között?

– A magyarországi adatok szerint az idei első félévben a PC-piac 10 százalékkal, míg a notebookpiac 30 százalékkal bővült. Ez nagyon jelentős eltolódás. Az Albacomp tavaly egész évben 3600 noteszgépet értékesített, idén, az első félévben már 3000-t, és év végére várhatóan elérjük a 7000-t.

– Ebben a helyzetben egy magyar gyártó hogyan tudja PC-eladásait még jobban növelni?

– Az első, hogy elkezd exportálni. Asztali számítógépeink 15 százaléka már exportra készül, legjelentősebb felvevő piacunk Anglia. A második kulcskérdés, hogy fenn kell tartani a kiemelkedő ár/érték arányt, végül a harmadik, hogy minimális készletezéssel, csak rendelésre érdemes gyártani. Mindezt olyan szinten megvalósítottuk, hogy akár egyéni felhasználók is leadhatják egyedi rendelésüket központi telefonszámunkon, üzletkötőnk pedig árajánlatot készít a konfigurációra.

– Milyen trendeket lát a notebookok, illetve az asztali számítógépek piacán?

– A notebookpiac egyértelműen tovább diverzifikálódik. Legalább két szegmens nagyon világosan elkülöníthető. Az első körbe tartozó felhasználó grafikai és számítási teljesítményt

vár el a notebookjától, játszani, DVD-t nézni szeretne rajta. Ő azért vesz noteszgépet, mert a lakásában nem szeretne nagyobb teret szánni erre a célra, és csak ritkábban viszi magával az eszközt. A másik csoportba tartozó felhasználó munkára használja a notebookot. Állandóan utazik, e-mailt küld és fogad. Neki hosszú üzemidőre, vezeték nélküli technológiára van szüksége. Egyébként a vezeték nélküli technológia két-három éven belül alapfunkcióvá válhat a notebookokban.

Az asztali számítógépek esetében pedig a lapos képernyőjű monitorok előretörését érdemes kiemelni.

Elkészült a kétszázezredik számítógép

Az Albacomp 2004. június 10-én bejelentette, hogy székesfehérvári összeszerelő üzemében elkészült a kétszázezredik számítógép. *Laufer Tamás*, az Albacomp vezérigazgatója ünnepélyes keretek között nyújtotta át *Csillag István* gazdasági és közlekedési miniszternek a kétszázezredik gépet. Az Albacomp Activa PC-t a miniszter jótékony célra, a székesfehérvári Arany János Általános Iskola és Speciális Szakiskola részére ajánlotta fel.

Bár az EU-s piacokon még élesebb a verseny, az Albacomp külföldről is pozitív visszajelzéseket kap. A székesfehérvári cég termékeit az Európai Unióban is jó minőségűnek tartják, meghibásodási arányuk nagyon alacsony. Ennek köszönhetően az Albacomp iránt egyre nagyobb az érdeklődés, újabb és újabb megkeresések érkeznek, például Spanyolországból, Franciaországból és Csehországból. A vállalat számítógépeit forgalmazza Európa legnagyobb elektronikai cikkekre szakosodott kiskereskedelmi lánca, az EU-ban több mint négyszáz értékesítési ponton árusító Dixon's Group. A tervek szerint az Európai Unió piacain 2004-ben tízezer Albacomp-számítógépet fognak értékesíteni.

Kapcsolódó webcím:
www.albacomp.hu

ADSL-flotta az internetkikötőkben

Áthajózott a tengerekről az üzleti élet vizeire a flotta – legalábbis mint kifejezés. Ezt a szót használják újabban akkor is, ha egy vállalkozás valamely szolgáltatásból, termékből saját felhasználásra nagyobb mennyiséget vásárol, esetleg bérel. Például a nagyobb cégek ilyen konstrukcióban szokták vállalati célú gépkocsiparkjukat egyetlen autógyártótól beszerezni. Az egy időben megrendelt nagyobb mennyiség fejében a beszállító nagyobb árkedvezményt képes adni, mintha a terméket egyenként különböző vevőknek értékesítené. Az ADSL-nél sincs ez másként. A Flotta ADSL igénybevételekor annyiban speciális a helyzet, hogy a vállalatok általában munkavállalóik otthoni internet-hozzáférésére kötnek szerződést az internetszolgáltatókkal. Ez a magyarázata, hogy sok esetben Munkavállalói Flotta ADSL néven hirdetik ezeket a konstrukciókat.

Az internet fontosságát, sőt már-már nélkülözhetetlenségét nemcsak az üzleti világ szereplői ismerték fel, hanem a politikai döntéshozók is. Amikor az állam az információs társadalom megvalósulása érdekében több formában is támogatja az internet-hozzáférések számának növelését, akkor ez nemcsak a magánemberek számára kedvező, hiszen az üzleti szereplők is profitálhatnak a központi intézkedésekből. Például törvény rendelkezik a munkavállalói internet-hozzáférések támogatásáról, amibe beletartozik a munkáltató által biztosított ingyenes vagy kedvezményes számítógép- és internethasználat, továbbá az első üzembe helyezését követően legalább két évig igénybe vett komputer ingyenes vagy kedvezményes megszerzése.

A jelentősebb hazai ISP-k többsége e jogszabály hatályba lépését követően kialakította saját kedvezményes ajánlatát. Az állami kedvezmény kihasználására épülő, széles sávú hozzáférést kínáló ajánlatokat Munkavállalói Flotta ADSL néven kínálják.

Hazánkban jelenleg több mint 15 000 olyan üzleti vállalkozás működik, amely 20 főnél több munkavállalót foglalkoztat, ám ezek közül eddig csak néhány száz cég élt a Flotta ADSL-konstrukciók igénybevételével. Ez arra utal, hogy még nem ismerték fel az ajánlatokban rejlő előnyöket.

A vállalkozások számára a Flotta ADSL többek között azért lehet vonzó, mert munkavállalóiknak úgy tudnak béren felüli juttatásként otthoni használatra internetkapcsolatot biztosítani, hogy ezáltal adó-, illetve járulékterheik nem növekednek. A dolgozók otthoni hozzáférése pedig további lehetőségeket rejt magában a munkáltató számára. Ilyen lehet az otthoni munkavégzés, a távmunka lehetősége, de például az is valószínűsíthető, hogy a dolgozók munkaidőben kevesebbet fogják magáncélra használni az internetet, következésképpen nőhet a munka hatékonysága.

Nézzünk egy egyszerű esetet! Ha valamely vállalat úgy dönt, hogy 10 000 forint bruttó béremelést hajt végre egy munkavállaló esetében, akkor bérként összesen 13 350 forintnyi személyi jellegű költség mellett a munkavállaló 4750 forintot kap kézhez havonta. Mindez a Flotta ADSL megoldással csupán 10 000 forint költséget jelent a vállalkozásnak, és szintén bruttó 10 000 forint értékű szolgáltatást a munkavállalónak. A példából már az is látható, hogy nemcsak a vállalatnak előnyös a Flotta ADSL igénybevétele, hanem a munkavállaló is így tudja maximalizálni a háztartásában megjelenő értéket.

A dolgozónak ráadásul az ADSL széles sávú, korlátlan hozzáférést, időben és adatforgalomban is korlátlan használatot biztosít, pluszköltségek (például percdíjak) nélkül.

Az üzleti és a lakossági ADSL-kapcsolatok mögött (az ISP-ken túl) alapvetően két szolgáltató áll. Az egyik a végfelhasználói hozzáférést (magát a telefonvonalat) birtokló helyi telefontársaság, amely az ADSL technológia alkalmazásával lehetővé teszi a telefonvonalon keresztül történő széles sávú adatforgalom továbbítását a végfelhasználó felé. A másik szereplő maga az internetszolgáltató, amely az internetspecifikus (például a világhálóhoz történő csatlakozás) és a közvetlen ügyfélkapcsolatból adódó (például számlázás, hibaelhárítás) szolgáltatáselemeket teszi hozzá a végfelhasználó által megvásárolt csomaghoz. Bár a helyi távközlési szolgáltatók – köztük a Matáv is – saját maguk ugyancsak kínálhatnak ADSL-hozzáférést a végfelhasználóknak, Magyarországon az a gyakorlat alakult ki, hogy az ADSL-kapcsolatok több mint 90 százaléka a távközlési és az internetszolgáltatók együttműködésével épül ki.

A Matáv az ISP-k ADSL-ajánlatai mögött álló hálózati szolgáltatóként most kifejezetten a Flotta ADSL-konstrukciókat támogató nagykereskedelmi kedvezményrendszerrel próbálja ösztönözni az internetszolgáltatókat arra, hogy minél vonzóbb Flotta ADSL-ajánlatokkal keressék meg az üzleti vállalkozásokat, amikor általában a bérfejlesztésekről (béren felüli juttatásokról) döntenek.

Integrált megoldások, értéknövelt szolgáltatások

Új szabályozási környezetre várva

A versenyhivatal júniusi jóváhagyását követően Magyarország legnagyobb üzleti internetszolgáltatója jött létre az EuroWeb és az Elender fúziójával. A hétmilliárdos forgalmú, egymilliárdos üzemi nyereségű új cég, amely az EuroWeb nevet viszi tovább, több mint tízezer ügyfelet szolgál ki széles sávú intenet-hozzáféréssel.
Gerlei Gyöngyvért, *a vállalat kereskedelmi és marketing vezérigazgató-helyettesét arról faggattuk, hogy mit várhatnak az egyesüléstől az EuroWeb ADSL-t használó lakossági és üzleti ügyfelek.*

SZABÓ HÉDY

– Mindenekelőtt egy pénzügyileg stabil, erős szolgáltató céget, amely nem csupán az internetszolgáltatás terén áll ügyfelei rendelkezésére, hanem integrált hang- és adatszolgáltatási megoldásokat is nyújt. Lakossági vásárlóink már jól ismerik a NeoPhone szolgáltatást, amelynek napjainkban is körülbelül ötvenezer aktív felhasználója van hazánkban. Az új EuroWeb most arra törekszik, hogy az ADSL-szolgáltatásokat igénybe vevő üzleti felhasználóknak is kínáljon magas technikai színvonalú, IP-technológián nyugvó, integrált hang- és adatszolgáltatási megoldásokat, amelyekkel jelentős megtakarítást érhetnek el telefonálási költségeik terén.

– A vállalati internethasználók már szinte kivétel nélkül széles sávon csatlakoznak a világhálóra, az ADSL felhasználása a lakosság körében viszont csak 21%-os – természetesen azoknál, akiknél egyáltalán létezik internetkapcsolat. Erről éppen a napokban adta ki felmérési eredményeit a Gazdaságkutató Intézet.

– Igen, mi is azt érezzük, hogy a lakossági piacon van fejlődési lehetőségünk, az üzleti szféra jószerivel telített. Azoknál a cégeknél, ahol még nincs széles sávú megoldás, valamilyen technikai korlátba ütköztek. Ezért is gondoljuk úgy, hogy az integrált hang- és adatszolgáltatás, illetve a hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások révén van lehetőségünk a fejlődésre. Üzleti ügyfeleink számára ilyen az ADSL mellé nyújtott vírus- és spamszűrés, a menedzselt virtuális szerverszolgáltatás és a magas színvonalú ügyfélszolgálati munka. Az EuroWeb hívásakor partnereink nem gépekkel, hanem készséges kollégákkal vehetik fel a kapcsolatot, akik segítenek a problémák megoldásában. Abban is bízunk, hogy az új távközlési törvénykezés megteremti a lehetőséget az internetszolgáltatók számára az eddigieknél differenciáltabb üzleti előfizetői ADSL-csomagok összeállítására, amelyek újabb versenyhelyzetet teremtenek a piacon.

– Ugyanakkor a lakossági piacon a 21%-os ADSL-felhasználás még számos lehetőséget rejt...

– Igen, és mi a FreeStart révén – amely Magyarország legnagyobb ingyenes internetszolgáltatója több mint százezer felhasználóval – olyan fejlődési tartalékkal rendelkezünk, amelynek kihasználása a jelen és a közeljövő feladata. Azok a FreeStart-ügyfelek, akik szolgáltatásunk nyomán szerették meg a világhálót, és váltak rendszeres internethasználóvá, a FreeStart weblapján automatikusan, elektronikus módon rendelhetik meg az ADSL-szolgáltatást. Ily módon az elmúlt egy év alatt körükben meg is duplázódott az ADSL-t igénylők száma, s joggal remélhetjük, hogy ez a növekedési ütem megmarad. Minőségi szolgáltatást nyújtunk igen jó áron, s a lakossági felhasználóknál, akik igen árérzékenyek, ez fontos szempont. S mindehhez hozzáadódik az is, hogy egyéni ügyfeleinknek ugyanaz a technológiai háttér áll rendelkezésére, mint az Euroweb közületi felhasználóinak.

MELYIK DRÓTOT SZERESSEM?

Tüdős Andrással a széles sávú technológiákról

Érdekes verseny bontakozik ki a széles sávú internet piacán: két, nagyjából egyenértékű technológia küzd egymással. Miközben a telefontársaságok és a kábeltelevíziósok egy-egy földrajzi körzetben hagyományos szolgáltatásuk tekintetében még mindig kvázi monopóliumot élveznek, az internetringben egymásra találtak. Ahol mindkét technológia elérhető, ott van igazán választási lehetősége a felhasználónak. Ehhez Tüdős András, *az Axelero informatikai igazgatója nyújt olvasóinknak segítséget, akivel egyúttal cége terveiről is beszélgettünk.*

GALVÁCS LÁSZLÓ

– Az Axelero saját hálózat nélkül, páholyból nézheti a technológiák harcát. Ön például a kábeltévét vagy az ADSL-t favorizálja?

– Nincs kedvencem, mindkét technológia megtalálható a mi kínálatunkban is. Mindig a célnak leginkább megfelelő, az adott helyzetben gazdaságosabb megoldást érdemes használni. Szolgáltatási képességeikben nagyjából egyenértékűek, de tény, hogy mind a kettőnek vannak előnyei. Az ADSL telefonhálózatos struktúrájából következik, hogy könnyebb minden felhasználóhoz dedikáltan eljuttatni a meghatározott, nagy sávszélességet, ugyanakkor a kábeltévénél nem kell minden házhoz külön vezetéket húzni, csak a végső utcaszakaszon, szó szerint az utolsó métereken. A különbözőségek miatt másképp kell méretezni a két hálózatot. Mi a Matáv-csoportban azt az elvet követjük, hogy ahol a saját telefonhálózaton ADSL nyújtható, ott azt részesítjük előnyben, ahol pedig nincs saját hálózat, vagy valamilyen okból nem alkalmas rá, ott a kábeltévét ajánljuk. Jó példa erre Óbuda, ahol zömében optikai szálakra épül a telefonhálózat, vagy Szeged és Dunakeszi, ahol más a telefonszolgáltató, viszont kiemelkedő a kábeles ellátottság.

– Vannak-e olyan adottságok, amelyek mindkét technológia elérhetősége esetén eldöntik, hogy mikor melyiket érdemes választani?

– Csupán apróságokról lehet beszélni. Például a „heavy" játékosnak, aki folyamatosan csatázik, nemzetközi csapatjátékokban vesz részt, a kábeles megoldást javaslom, mert ott rövidebb a válaszidő. Ez a technológiából adódik, hiszen a hálózat szinte végig Ethernet alapú, míg az ADSL-nél a szükséges moduláció viszonylagos bonyolultsága miatt nagyobb a késleltetés. Ha viszont valaki filmletöltésre készül, vagy egy megabitesnél nagyobb sávszélességet igényel, akkor az ADSL a jobb megoldás.

Másik döntő szempont lehet a távolság. Az ADSL köztudottan a telefonközpont, illetve az ADSL-multiplexer 4-5 kilométeres körzetében érhető el – ez utóbbi persze jellemzően a telefonközpontokban vagy a kihelyezett fokozatokban helyezkedik el. A kábeltévé hatósugara nagyobb lehet, hiszen kétszintű hálózatra épül. A fejállomástól induló optikai kábelekkel nagyobb területet tud lefedni, és csak a csomópontokból indulnak ki a kisebb körzetet, néhány utcát ellátó koaxkábelek. Például Óbudát egyetlen – illetve Békásmegyert is beleszámítva kettő – ktv-fejállomás szolgálja ki, míg ugyanezen a területen az ADSL-lefedettség sokkal kisebb.

– Mennyi tartalék, milyen fejlődési lehetőség rejlik még az ADSL-t hordozó telefonvonalban?

– Rengeteg. Nemrég vezettük be a lakosság számára a 768 kbps sebességű csomagot, amely persze még mindig nagyon visszafogottnak mondható a technikai lehetőségekhez ké-

pest. A jelenleg üzemben lévő rendszerek elvileg másodpercenként 8 megabitet képesek átvinni, de már most elérhető az a technológia, amely ezt 22-24 megabitre növeli. Az ADSL-nél ez természetesen mindig a legrövidebb szakaszokon, tehát a központtól fél-egy kilométerre igaz, és ahogy távolodunk, egyre csökken a sebesség, de a technológia még a 2-3 kilométeres távolságban is képes 10-15 Mbps-re anélkül, hogy az előfizetőkhöz beérkező rézdrótot cserélni kellene. Az infrastruktúra szolgáltatójának csak a gerinchálózatot kell alkalmassá tenni, és a szükséges berendezéseket felszerelni. A fő kérdés mindig a gazdaságosság: van-e értelme beruházni, van-e fizetőképes kereslet a nagyobb sávszélességre?

A szükséges ADSL-multiplexerek ma már szinte minden telefonközpontban megvannak, Budapesten félszáznál több helyszínen, s ezek között él egy aggregációs hálózat, amely csatlakozik a gerinchálózatra. A továbblépés immár a gerinchálózat fejlesztésén múlik, aminek költsége a felhasznált sávszélességgel arányos. Jelenleg 15-20 kbps folyamatos sávszélesség-használat jut egy felhasználóra, és ez az átlag viszonylag régóta stagnál.

Fotó: Walkó Boglárka

– Az átlag köztudottan statisztikai fogalom, a valóságot ettől mindig eltérő, olykor szélsőséges értékek jellemzik. Ezt hogyan lehet kalkulálni és kezelni?

– A forgalmi elemzések szerint az átlagfelhasználók több mint 90 százaléka 15 gigabájtnál kevesebbet tölt le egy hónap alatt, ezzel szemben a kisebb létszámú, de rendkívül aktív internetezők generálják az összforgalom 60-70 százalékát. A jelenlegi tarifamodell szerint mindenki egyenlően fizet a korlátlan használatért, a tényleges forgalomtól teljesen függetlenül, vagyis a nagy tömeg fizeti meg a kisszámú „heavy user" forgalmát. Az abszolút korlátlanságnak az az ára, hogy a mindenki által fizetett egységes tarifaszint magasabb, mint az átlagfogyasztóra jutó költségszint. Ahhoz, hogy átlagos díjainkat csökkenteni tudjuk, vagy azonos díjért színvonalasabb szolgáltatást nyújthassunk, valahogy differenciálni kell.

– Nem lehet például a „kemény" fogyasztók számára nagyobb sebességű csomagot kínálni?

– Elvileg erre megvan a lehetőség, a kérdés az, hogy megfizetik-e. Ugyanis egyáltalán nem biztos, hogy a sávszélesség nem elegendő nekik. Ők inkább időben tartózkodnak sokat a hálón, és éppen azért nagy a forgalmuk, mert a havi tízezres nagyságrendű díjért korlátlanul használhatják, számukra is elfogadható sebességgel. Ez az aránytalanság az átlagos vagy kisebb forgalmúak számára teszi költségesebbé az internetet, aminek kezelésére várhatóan hamarosan új díjcsomagokkal jelenünk meg. A nemrég elindított lakossági 768 kbps is korlátlan használatot biztosít, viszonylag magasabb, de még mindig kedvező áron, havi 15-16 ezerért. Gondolkodunk egy ennél lényegesen olcsóbb, ám gyorsabb, 1-1,5 megabites csomag bevezetéséről, viszonylag elfogadható forgalmi korláttal.

– Mi történik, ha valaki hó közepén eléri ezt a korlátot?

– Több lehetőség is kínálkozik. Például a felhasználó megfizeti a reálisan kalkulált és előre ismert, a szerződésben rögzített, például gigabájtonként számított forgalomtúllépési díjat. A másik lehetőség, amit mi ugyan nem szeretnénk alkalmazni, de van rá külföldi példa, a használat korlátozása, a sávszélesség csökkentése. Arra persze mindig vigyázni kell, hogy az ADSL ne veszítse el „always on" jellegét, hiszen éppen ezért népszerű a széles sávú kapcsolat.

– Milyen más gyorsító technikák vannak még napirenden?

– Túl sokat már nem lehet említeni. Léteznek extrém lehetőségek, amelyek nem nagy tömegben, esetleg kiegészítésként használatosak, de már elérhetők, mint például a műholdas letöltés, vagy hamarosan megjelennek, mint a digitális tévésugárzás. Ám mindegyiknek megvannak a technológiai és felhasználói sajátosságai és korlátjai. Széles sávú átvitelre ma egyértelműen az ADSL és a kábeltévé a legalkalmasabb. Ahol egyik sem érhető el, ott alkalmazható a rádiós technológia. A Dél-Alföldön, néhány kisebb településen, partnerekkel együttműködve mi is használjuk a WLAN-t. Szintén a vezeték nélküli területen hozhat majd újdonságot az UMTS.

– Időnként mintha a technológia és a tartalom versenyt futna egymással. Most éppen melyik jár elöl?

– A sávszélesség tekintetében sokáig a technológia költsége volt a meghatározó, ám attól kezdve, hogy ez már elérhető, valóban kérdés, hogy léteznek-e olyan tartalmak, amelyek igénylik és vonzóvá teszik a nagyobb sebességet. A video- és egyéb széles sávú szolgáltatások megjelenésével lehet erre számítani, ami 1 Mbps körüli sebességet feltételez. Ez pedig már ma is elérhető.

– A műszaki futurológusok azt jósolják, hogy a víz-, gáz- és villanyvezeték mintájára néhány év múlva megszokott lesz a lakásokban az infovezeték. Ön szerint a mai kínálatból melyik lesz a nyerő?

– Technológiailag már ma sincs akadálya annak, hogy egy szál dróton mindent szolgáltassunk, de üzletileg nem éri meg. A jelenleg létező szolgáltatásokat nagy tömegben felváltani egyetlen vezetékre alapozott technológiával olyan befektetés, amely nem hoz elegendő bevételt. A háztartások jelentős része ugyanis nem fizetne ki kétszer-háromszor több pénzt csak azért, hogy egyetlen dróton jöjjön mindaz, amit már ma is megkap, legfeljebb külön vezetékeken. A felfestett jövőképet egyelőre távolinak látom, addig, azt hiszem, békésen megférnek egymás mellett, sőt kiegészítik egymást a technológiák. A mai gyakorlat szerint azonos területen együtt terjed és fejlődik a kábelmodemes, illetve az ADSL-hozzáférés.

– Nem az mondatja ezt Önnel, hogy ezen a téren a kábelesek mintha lépéselőnyben lennének? Hiszen korszerűbb rendszereiken a műsorcsomagok mellett már ma is sok helyütt kínálnak internetet, és a telefon is hamar integrálható...

– Nem vitatom, hogy ilyen szempontból előnyösebb helyzetben vannak, és azt is tudjuk, hogy a legnagyobb kábeles társaság a Matáv-csoport elsődleges kihívója. De az is tény, hogy a kábelen kialakított telefonszolgáltatás költségei meglehetősen magasak, tehát ott is csak alapos üzleti tervezéssel lehet gazdaságos piaci modellt kialakítani. S ha megfigyeljük a jelenlegi viszonyokat, azt láthatjuk, hogy a vezetékes telefonnak nem elsősorban az IP-telefónia a vetélytársa, hanem a mobil. Egyébként pedig nagyon egészséges dolognak tartom, ha egyszerre létezik technológiai és piaci verseny is.

Tartja a 768-as licitet a Chello

A UPC jelentősen megnövelte internetszolgáltatásának adatforgalmi sebességét, így az eddigi 512/128 kbps sávszélesség automatikusan másfélszeresére, 768/256 kbps-re emelkedett. A lakossági internetkapcsolatot a szolgáltató változatlan áron, az előfizetési díj emelése nélkül biztosítja ügyfeleinek.

A UPC a közelmúltban országszerte tovább korszerűsítette kábelhálózatát, és megújította internetszolgáltatásának műszaki hátterét. Szolgáltatási területének legnagyobb részén már bevezette a legújabb európai szabványnak (EuroDocsis) megfelelő internetes kiszolgáló rendszert, amely hosszú távon lehetővé teszi az adatátviteli sebesség lényeges növelését. Ennek köszönhető a Chello Classic márkanevű szolgáltatás gyorsítása is.

A korábbi, főként otthoni és kisvállalkozások számára, magasabb díjért kínált Chello Plus csomaghoz hasonló képességekkel rendelkező egyéni lakossági szolgáltatás kiemelkedő interaktivitást tesz lehetővé az otthoni felhasználók számára. A gyorsabb letöltés mellett ugyanis a korábbi sebesség kétszeresével küldhetnek adatokat, így a nagyobb méretű dokumentumok, saját készítésű, nagy felbontású képek, videoüzenetek és más tartalmak eljuttatása is gyorsabbá, egyszerűbbé, kényelmesebbé vált.

Ezzel egyidejűleg a UPC a Chello Plus elnevezésű, egyszerre több számítógépen is használható kábeles internet-hozzáférési csomag le- és feltöltési sebességét is hasonló mértékben növelte (768/256-ról 1024/512 kbps-re), ugyancsak változatlan havidíj mellett. Ezáltal lehetővé vált, hogy akár az otthoni felhasználók is a régi telefonmodemes csatlakozásnál csaknem hússzor gyorsabb, 1 megabites internetkapcsolathoz jussanak megfizethető áron.

A sebességnövelés minden előfizetőnél egységesen, teljesen automatikusan történt. A tervek szerint rövid időn belül azokban a városokban is megújulhat a szolgáltatás, ahol a sebességváltáshoz szükséges fejlesztések még nem fejeződtek be.

A nulladik napon

Régen vírusoknak hívtuk a számítógépek legnagyobb ellenségeit. Ma már nosztalgiával gondolunk vissza az olyan egyszerű és utólag jópofának tűnő kódokra, mint a Yankee Doodle, amely egy gyermekdalt játszott le a megfertőzött gépen. A „nulladik napi" összetett veszélyforrások – napjaink legnagyobb fenyegetései – viszont nélkülöznek minden bájt. Olyan sebezhető pontokat, informatikai réseket vehetnek célba, amelyeket még nem hoztak nyilvánosságra, és javítás sem létezik hozzájuk. Efféle járvány kitörésekor hatalmas károk keletkezhetnek, mielőtt a felhasználók képesek lennének kijavítani rendszereiket. Mit is jelent mindez, s miben tudnak segíteni a felügyelt védelmi szolgáltatások és a korai riasztórendszerek?

FORRÁS: SYMANTEC

2003. november 11-én a Microsoft javítást adott ki a Windows 2000-ben és XP-ben meglévő munkaállomás-szolgáltatás hiányosságát megszüntetendő. A Microsoft akkori kijelentése szerint az a támadó, aki sikeresen kihasználta volna az operációs rendszerben lévő hibát, teljes mértékben hozzáférhetett volna a veszélyeztetett PC-hez. Ami ezután történt, szinte mindenkit meglepett. Még 24 óra sem telt el a javítás közzététele óta, amikor a BugTraq védelmi levelezőlista két tagja az említett sérülékenységet kihasználó programkódot tett fel a listára.

Az eWeek szerint az elmúlt három év féregjárványai azonos mintát követtek. A gyártó vagy valamelyik kutató közzétett egy sérülékenységet, majd hamarosan megjelent hozzá a hibajavítás. Ezt a sérülékeny rendszerek rohammunkaszerű foltozása követte, megelőzendő a neten várhatóan megjelenő, a sérülékenységet kiaknázó programkódot. Végül a kódot egy féreg létrehozására használták fel, amely aztán elárasztotta az internetet. Ez a minta a Code Red 2001. júliusi megjelenésekor tűnt fel először, majd jórészt változatlanul megismétlődött a Nimda, a Slammer, a Blaster és még egy maroknyi más féreg megjelenésekor. A vírusok készítőinek tehát igencsak leegyszerűsödött a dolguk. Ahogy pedig gyakorlatba jönnek, úgy csökken a sérülékenység bejelentése és a kártékony kód megjelenése között eltelt idő.

Küszöbön állnak a „nulladik napi" veszélyforrások

A Symantec jelentéseiben folyamatosan emlékeztet arra, hogy küszöbön áll a „nulladik napi" veszélyforrások megjelenése. A „nulladik napi" összetett veszélyforrások sebezhető pontokat, informatikai réseket vehetnek célba, amelyeket még nem hoztak nyilvánosságra, és javítás sem létezik hozzájuk. Ilyen járvány kitörésekor hatalmas károk keletkezhetnek, mielőtt a felhasználók képesek lennének kijavítani rendszereiket.

A gond az, hogy majdnem biztosan bujkálnak még ismeretlen, távolról kihasználható sérülékenységek a széles körben használt technológiákban. Ezeket vehetik célba a „nulladik napi" összetett veszélyforrások. Ha bekövetkezik egy „nulladik napi" járvány, valószínű, hogy még napokig nem lesz rá gyógyír. Még a féreg terjedési módjának felismerése is tovább tarthat annál, amennyi idő alatt az összes sérülékeny rendszer megfertőződik. Az a meglepő, hogy mindeddig ez nem történt meg.

Védelem az alvállalkozók szintjén

A Gartner Inc. szerint a legtöbb szervezet saját kárán tanulta meg, hogy a hálózat határán lévő tűzfalak, a víruselhárító szoftverek és a behatolásérzékelő rendszerek nem elegendőek a számítógépes támadások ellen. A cég szerint a legtöbb vállalatnál azoknak, akik az informatikai biztonságért felelősek, más feladatuk is van, és idejük nagyobb részében nem a védelemmel foglalkoznak. Márpedig a hatékony védekezéshez a veszélyekről való folyamatos informáltságra, megfelelő módszerekre, gyakorlott személyzetre és bevált eljárásokra van szükség. Hogyan jelentkeznek ezek a szempontok a felügyelt védelmi szolgáltató (MSSP – Managed Security Service Provider) kiválasztásánál? Az MSSP-nek mindenekelőtt a következő széles körű szolgáltatásokat kell nyújtania: ellenőrzött és felügyelt tűzfal; ellenőrzött és felügyelt hálózati behatolásészlelés; a védelmi berendezések integrált ellenőrzése és felügyelete; ellenőrzött, kiszolgáló alapú behatolásészlelés; felügyelt internetes sérülékenységfelmérés; felügyelt védelmiszabályzat-megfeleltetés; felügyelt víruselhárítás.

A kiválasztott MSSP-nek több védelmi műveleti központtal (SOC) kell rendelkeznie, ahol a nap 24 órájában képes a védelmi problémák felügyeletére és kezelésére. A vállalatoknak biztosaknak kell lenniük abban, hogy a károk bekövetkezése és az elterjedés előtt idejekorán megkapják a riasztást a felbukkanó veszélyekről. Az MSSP-nek az irányzatok felismeréséhez a világon több tízezer pontról kell adatot gyűjtenie és elemeznie.

A Symantec Jelentés az internetes veszélyekről című közleményének legutóbbi kiadásában kimutatta, hogy a Symantec

Managed Security Services hat hónapnál régebbi ügyfeleinek 70%-a sikeresen elkerülte azt, hogy megtapasztalja, milyen egy komoly támadás, míg a három hónapnál újabb ügyfelek mindegyike elszenvedett ilyet. Világosan látszik tehát, hogy a megfelelő MSSP segítségével védekező szervezeteknél a veszélyeztetettség csökkenő tendenciát mutat.

Védelem a termékek szintjén

A vállalatoknak a termékek szintjén is át kell gondolniuk biztonsági stratégiájukat. A hálózat határának védelme ugyanis önmagában nem elegendő a céges hálózatokat megfertőző és a felhasználói gépekről összetett veszélyeket terjesztő veszélyforrások és behatolók tevékenységének megakadályozására.

Víruselhárító, behatolásmegelőző és tűzfalszoftverek együttes alkalmazásával kell védeni a vállalatok felhasználói gépeit a rosszakaratú programkódok, az illetéktelen behatolás és a portfürkészés ellen.

Természetesen ma már megjelentek azok a programok, amelyek mindezt egyetlen megoldásban egyesítik. A Symantec Client Security 2.0 például többféle védelmi funkciót magában foglaló, központilag vezérelt felhasználóigép-védelmi megoldás. Többek között képes a kimenő e-mail férgek megállítására, a VPN-megfelelés ellenőrzésére, a felhasználói gép tűzfalszabályait pedig a gép pillanatnyi helyétől vagy a kapcsolat módjától függetlenül biztosítja. Tartalmaz veszélynyomozó funkciót, amely felderíti a nyitott fájlmegosztásokon keresztül terjedő fertőzések eredetét (pl. FunLove vagy Nimda). Védi a bejövő POP3 és a kimenő SMTP e-mailek levéltörzsét, illetve csatolmányát a gyors terjedésű, e-mailt használó veszélyek ellen, s előre konfigurált tűzfalbeállításokat tartalmaz.

A levélszemét ellen

A kártékony kódokhoz hasonlóan forintosítható kárt okozhatnak a kéretlen reklámlevelek.

Matt Cain, a META Group alelnöke szerint a végfelhasználóknak és a vállalatoknak egyaránt fontos, hogy hatékonyan lehessen védekezni a levélszemét ellen. „Az egy kezelőfelületről történő vezérlés, a több csomópontról származó naplófájlokon

alapuló, gyors, pontos jelentések és hibakeresés, valamint a szabályzatok nagy tömegben és finomítottan történő létrehozása alapvető a levélszemét elleni védekezésben, mindemellett a rendszer kezelésének többletterheit is enyhíti."

Hazánkban még kevésbé ismert a Brigthmail vállalat neve, amelyet júniusban 370 millió dollárért felvásárolt a Symantec. A Brightmail világszerte több mint 1800 céget véd, köztük az Avayát, az eBayt, a Ciscót, a Deutsche Bankot, a Lucent Technologiest, a Macromediát, a Microsoftot és a Motorolát. A júliusban bejelentett Symantec Brightmail Anti-Spam 6.0 webes vezérlőközponttal rendelkezik, a naplózás és a jelentéskészítés egyesített, általános szabályzatait pedig felhasználónként vagy csoportonként is létre lehet hozni.

A Symantec becslése szerint a világon felbukkanó levélszemét 10-20%-a nem angol nyelvű, ami komoly gondot jelenthet a cégek számára, különösen azokban az országokban, ahol nem az angol a beszélt nyelv. A Symantec Brightmail Anti-Spam 6.0 tizenegy nyelven képes a levelek felismerésére. A végfelhasználó is beállíthatja azokat a nyelveket, amelyeken levelet kíván fogadni. A Symantec a hatékonyság további növelésére nyelvspecifikus heurisztikát alkalmaz a levélszemét jellemző karaktereinek elemzésénél.

Ahogy a levélszemét küldése, úgy az ellene való védekezés is globális erőket mozgat meg napjainkban. A Symantec Brightmail Probe Network vizsgálóhálózat 20 országból gyűjti a spameket. A Symantec Brightmail logisztikai és működési központjaiban (BLOC), San Franciscóban, Dublinban, Sydneyben és Tajpejben anyanyelvi elemzésre és feldolgozásra is lehetőség nyílik.

Az Anti-Spam 6.0-ban található, csatolmányjellemzőket alkalmazó módszerrel a Symantec szűrőket tud létrehozni meghatározott, a vizsgálóhálózatban észlelt MIME-csatolmányok (például egy bizonyos pornókép) alapján. A szervezetek ezekkel a csatolmányjellemzőkkel védekezhetnek a gyakran jelentkező kártékony küldemények ellen.

Az URL-szűrők – megakadályozandó, hogy a végfelhasználók válaszoljanak a levélszemétre – a webes és a „mailto" URL-ek alapján is felismerik a spameket. Ez a harmadik generációs módszer még több URL-álcázó eljárás felismerésére képes.

A Reputation Service (Jó Hírnév Szolgálat) további előnyöket biztosít az ügyfeleknek. A megoldás teljes egészében az adatokra és a viselkedésre építve, a feladó jó hírére alapozva ismeri fel a levélszemét küldőit, illetve a jogos levelezést. A Symantec Brightmail Reputation Service az e-mail forrásának jó hírnevét a Symantec Probe Networkből származó, valamint a Symantec által havonta szűrt, több mint 100 milliárd üzenetre vonatkozó információk felhasználásával állapítja meg.

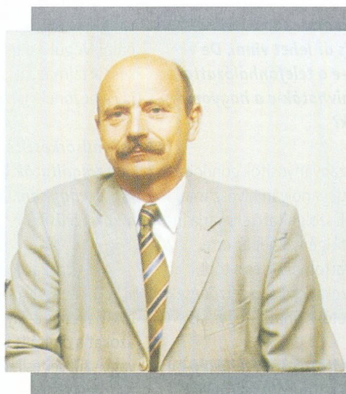
A DIGITALIZÁLÁS MELLÉKHATÁSAI

Internet a kábeltévén vagy műsorok a neten?

Étvágygerjesztő hatású a digitalizálás: egymás piacába harapdál a kábeltelevíziós és az internetes szakma. Ma még mindkét fél bizakodó, és hazai pályán mindenki joggal érezheti erősnek magát. A mérkőzés végkimenetelét lehetetlen megjósolni, így ehelyett Kéry Ferenccel, *a 234 kábeltévés társaságot tömörítő Magyar Kábelkommunikációs Szövetség elnökével a játékosok – elsősorban természetesen a műsorelosztó társaságok – lehetőségeit próbáljuk meg feltérképezni.*

GALVÁCS LÁSZLÓ

– A kábeltelevízió (ktv) piacára jellemző, hogy az egyes, kisebb vagy nagyobb szolgáltatók saját területükön monopóliumot élveznek, hiszen a néző a legtöbb esetben legfeljebb saját – földi vagy műholdvevő – antennákkal szerelheti fel a háztetőt. Van-e, lesz-e konkurenciája a kábeltévének?

– A műsorelosztásban Budapesten és környékén egyértelműen komoly versenytársnak minősül az Antenna Mikro szolgáltatás, bár a Gazdasági Versenyhivatal nem osztja véleményünket. Szintén, de már országos szinten konkurencia a UPC Direct műholdas sugárzás. Ugyanakkor állítom, hogy a kábeltelevíziós megoldás mindmáig a legjobb. Ha sorra vesszük a lehetőségeket, azt láthatjuk, hogy a többi mindig csak egy-egy részterületen nyújt valamit az előfizetőknek. Olyan technológia, amely egyben képes műsort szolgáltatni, nyújthat internet-hozzáférést, sőt ha összeszedi magát, még telefont is tud kínálni, csak egy van: a kábeltelevízió. A mikrohullámnak jóval korlátozottabb a csatornakapacitása, visszirányról nem is beszélhetünk, s ugyanez a problémája a műholdas megoldásnak.

– Az alapszolgáltatásnak tekinthető műsorelosztáson kívül milyen más lehetőségeik vannak a kábeltársaságoknak?

– Külföldön – elsősorban természetesen a kábeltévé őshazájában, Amerikában – triple play néven vált ismertté az az üzleti elv, mely szerint a kábelhálózatok a műsorelosztás, az internet és a telefon szolgáltatáshármasának együttes nyújtásával válhatnak hosszú távon életképessé. A mai tendencia azt mutatja, hogy az internetszolgáltatás egyértelműen kábeltelevízióra termett. Pontosan amiatt, hogy árnyékolt kábeleink vannak, amelyeknek nincs zavarhatásuk, nagy sebességre képesek, tehát minden adottságuk megvan ahhoz, hogy nagyon jó internetszolgáltatást biztosítsanak.

– Gyakran éri olyan kritika a kábeltévét, hogy például az ADSL-lel szemben kevésbé tudja tartani az ígért sebességet, mert többen osztoznak a kapacitáson. Valóban így van?

– Osztozni kell az ADSL-en is, legfeljebb az nem annyira nyilvánvaló. Azért tartja magát ez a nézet, mert a kábeltévés hálózat fastruktúrájú, a központból mint az ágak elindulnak a vastag kábelek, egy pont után elágaznak a vékonyabbak, végül a házakban osztódnak tovább a lakásokba menő vezetékek. Tagadhatatlan, hogy a központból induló sávszélesség

megoszlik a végfelhasználók között, de ha a szolgáltató elegendő kapacitást bérel a világhálóra történő csatlakozáshoz, tartani lehet az előfizetőknek ígért, átlagosan 512 kbps sebességet, úgyhogy észrevehetetlen az osztozás.

– A kábelen való telefonálás lehetőségével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy néhány éve a legnagyobb szolgáltató már tervezte ilyen szolgáltatás elindítását, de végül letett róla. Ma milyen reális esély van erre?

– Amikor a UPC ezt tervbe vette, még nem látszott, hogy a mobil ilyen mértékben tért hódít, és teljes értékű versenytársává válik a hagyományos telefonnak. Emiatt a korábban tervezett technológiával költségesen megvalósítható telefon nem tudott elterjedni, és abban a formában már valószínűleg nem is fog. Ma a digitalizálás, a számítástechnika térhódítása tapasztalható a távközlés minden ágában, így a kábeltelevíziózásban is. Ennek megfelelően várhatóan az IP alapú telefon fog megjelenni a ktv-hálózatokon is. Hazánkban elsőként a TV Network kezdte meg az internetes telefonszolgáltatást.

– Azt még a laikus is fel tudja fogni, hogy ha a számítógépek például a chatelés mintájára összekapcsolódhatnak egymással, akkor ott hangot is át lehet vinni. De vajon az internet összekapcsolódhat-e a telefonhálózattal, a számítógépre kötött telefonról hívhatók-e a hagyományos, vezetékes vagy mobilszámok?

– Minden további nélkül, hiszen a szabványosítók gondoltak erre. A kábelinternetes telefonnak is ugyanolyan hívószáma van, csak más a körzetszáma. Amelyik szolgáltató el akarja indítani ezt a szolgáltatást, a hatóságtól igényelhet az erre a célra kijelölt körzetszámokból egy tartományt, és a többi telefonszolgáltatóval megkötött összekapcsolási szerződések alapján a különböző hálózatok előfizetői hívhatják egymást.

– A tévé digitalizálása a kábeloperátorokat kétféleképpen is érinti: egyrészt megjelennek a digitális műsorok, műholdon vagy földfelszíni sugárzásban, másrészt az e műsorokat elosztó kábelhálózatokat is digitalizálják. Hogyan viszonyul a kábeles szakma ezekhez, hiszen míg az egyik konkurencia lehet Önöknek, addig a másik új lehetőségeket hordoz?

– A teljes folyamatból a műsorkészítés javarészt már digitális, és a műsor a sugárzás módjától függően analóg vagy digitális úton jut el a földi adók, illetve a műholdak közvetítésével a vevőhöz, esetünkben a kábeltévés fejállomáshoz. Innen pedig ma még döntően analóg jelként továbbítjuk a nézőkhöz – hiszen ma még ők is javarészt hagyományos vevőkészüléket használnak. De ez sokáig már nem maradhat így a digitális világban.

A digitális sugárzással végre mindenhol tudnánk kábelen továbbítani a legnagyobb műsorokat, az MTV-t, a TV2-t és az RTL-t. Ezek ugyanis még mindig nem – vagy nem kielégítő minőségben – foghatók az ország teljes területén.

Ugyanakkor a digitalizálással elérhető műsorválaszték-bővülés valóban kihívás elé állítja a kábelszolgáltatókat, de egyben rámutat arra is, hogy miért jobb mégis a kábel. A digitális földi műsorszórás ugyanis a világon eddig minden olyan esetben megbukott, amikor pénzt kértek érte a nézőtől. Ebből következik, hogy valószínűleg Magyarországon is a nem fizetős változat fog elterjedni. De csodák nincsenek, s ha a néző nem fizet, akkor másnak kell fedeznie a költségeket. Például a reklámozóknak vagy az államnak. Az biztosra vehető, hogy az állam nem fogja többtucatnyi műsor sugárzását finanszírozni. A befektető sem őrült, hogy a haszon reménye nélkül feneketlen kútba dobálja a pénzét. Maradnak tehát a reklámozók. A mai helyzet ismeretében kérdés, hogy el tud-e indulni a beharangozott 15-20-25 műsor pusztán reklámból? Ha mégis, akkor a néző számíthat rá, hogy sok, ám reklámoktól hemzsegő műsort fog kapni. Ezzel szemben a kábelesek majd azt ajánlják, hogy ha elegük van a hirdetésekből, ha szeretnének valódi értékeket kapni, színvonalas műsorokat látni, akkor tessék a kábeltévére előfizetni. Nem fog túl sokba kerülni: manapság a kábeltévék átlagára 2600 forint, amiért 30-40 műsort nyújtunk, és a digitalizálással ennél jóval többet fogunk tudni kínálni. Végül a digitális földi műsorszórásban megjelenő értékes tartalmat mi is átemelhetjük saját csomagkínálatunkba, így a nézőnek nem kell külön antennákkal bíbelődnie.

– A műsorkészítés és -sugárzás mellett, úgy tűnik, a kábeles szolgáltatók belügye, hogy hálózatukat is digitalizálják-e, vagy sem. Milyen pluszt nyújthat a nézőnek ez a korszerűsítés?

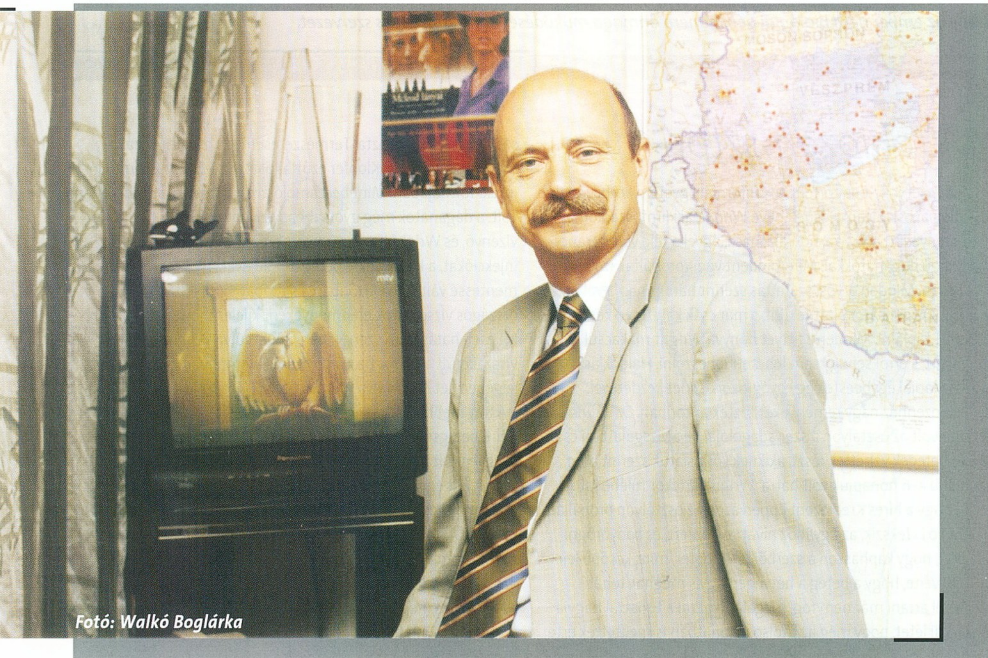
– A digitalizálás olyan technológiai váltást jelent, amely óriási beruházással jár, ezért csak akkor vágnak bele a szolgáltatók, ha reális esély van a megtérülésre. Ma még nem látjuk azokat a digitális tartalmakat, amelyekért már most érdemes vagy szükséges lenne átállni, s a nézőknek új, vonzó ajánlatot tudnánk tenni. A digitalizálás alapvetően csak az átvitel módjának megváltoztatását jelenti. A legfőbb haszon abban jelentkezik, hogy egy frekvencián (egy analóg csatorna helyén) több műsort lehet továbbítani. Ez éppúgy igaz a földi sugárzásra, ahol a tervezett hat frekvencián akár kéttucatnyi műsor jelenhet meg, mint a kábelhálózatokra, amelyek digitálisan akár több száz programot kínálhatnak.

– A nézők azonban ma is bőven beérik a 30-40 csatornával, abból is alig 4-5 kedvencük van. Tudna-e további előnyöket felsorakoztatni?

– Kétségtelen, hogy az előnyök egy része nem annyira nyilvánvaló. Mondhatnám, hogy jobb lesz a képminőség, de a műsorok jó részét már most is digitálisan vesszük, a különbséget a néző ma is érzékelheti. Megjelenhet a nagy felbontású adás, a HDTV (High Definition TV), de ezeket a műsorokat

is csak akkor érdemes a csomagba illeszteni, ha az előfizetők jelentős részének ezek vételére alkalmas készüléke lesz.

Londoni kollégáink elmondása szerint a digitális televízió egyik legfontosabb szolgáltatása a digitális műsorújság, az EPG (Electronic Programme Guide). Amikor ugyanis már száznál több műsor közül választhat a néző, azokat képtelenség a hagyományos újságokban áttekinteni vagy a megszokott

Fotó: Walkó Boglárka

módon, a távirányítóval kattintgatni egyikről a másikra. Az EPG-ben kategóriánként, az igények szerint lehet szűkíteni a teljes választékot, követhetők az egyes műsorszámok aktuális adatai. Angliában az előfizetők többsége már ezt a szolgáltatást használja a műsorújságok helyett.

A digitális tévénél reális lehetőség a video on demand (VoD), amikor a néző a kívánt filmeket egyenként letöltheti, és külön-külön fizet értük. Annyiban persze különbözik például a videokölcsönzőtől, hogy nem indíthatom el, és állíthatom le bármikor, de például negyedóránként elinduló sugárzásnál már meg lehet találni a néző számára legalkalmasabb kezdési időpontot. Ha pedig ez olcsóbb egy mozijegynél, akkor elég attraktív lehet ahhoz, hogy vevőket találjon rá a szolgáltató.

Szövetségünk próbálja ezeket a lehetőséget feltérképezni, tárgyalunk a berendezések gyártóival, a műsorkészítőkkel, más szolgáltatókkal, és a tapasztalatokat megismertetjük a hazai kábeltársaságokkal, amelyek azután lehetőségeik és szándékaik szerint döntenek rendszerük digitalizálásról.

Azt hiszem, a szolgáltatók jelentős része néhány éven belül, vagyis a földi analóg sugárzás 2012-re tervezett leállításánál jóval korábban, meghonosítja a digitális televíziót a kábelhálózatokon.

– A műsorelosztásban várhatóan új konkurens is megjelenik a technológiák között. Ahogy a kábelesek kínálnak internet-hozzáférést, ugyanúgy az internetszolgáltatók tartalmi kínálatában is megjelenhetnek – elegendő sávszélesség mellett – a tévéműsorok, műsorcsomagok...

– Tagadhatatlanul ezt is magával hozza a távközlésben zajló konvergencia, amire a szakmának oda kell figyelni. A kísérletek azt mutatják, hogy elfogadható minőségben lehet videojelet is továbbítani az interneten, de ma még nehezen képzelhető el, hogy a kábeltévén megszokott 30-40 csatornát csomagban kínálják az ISP-k.

Nem szabad persze lebecsülni a konkurenciát, de a kábeles szakma és technológia is fejlődik. A triple play elvnek megfelelően mi könnyen tudjuk integrálni mind az internetet, mind a telefóniát. Az ADSL-lel szemben nálunk nincs távolsági és sávszélességi korlát. Távlatilag lehet arra számítani, hogy minden távközlési szolgáltatás integrálódik egy közös jelfolyamba, de azt nehéz megjósolni, hogy melyik technológia olvasztja magába a másikat.

Hit, remény, placebo

A placebo a hatásos hatástalan beavatkozások gyűjtőfogalma. Lehet hatóanyag nélküli tabletta, álműtét vagy kézrátétel, egyaránt az emberi szervezet különös képességét használja fel a saját erőből való gyógyulásra. A gyógyszeriparnak pedig egyre inkább elege van belőle, mert csak összezavarja a képet, rontja a piacot. A placebo azt mutatja, hogy az ember nem biológiai gép, hanem önmaga működését korrigálni képes szervezet.

SZENDI GÁBOR

A Krebiozen-sztori

Az eset 1957-ben történt, a Kaliforniai Egyetem kórházának onkológiai osztályán. Hősünk neve *Wright*, aki limfoszarkómában szenvedett, s nyaka, hónalja, hasa, ágyéka tele volt narancs nagyságú daganatokkal. Már mindent végigpróbáltak rajta, hasztalan. Minden orvosi számítás szerint három napja volt az életből. Oxigénsátor alatt feküdt, s már csak katéteren keresztül lehetett táplálni. Minderre fittyet hányva Wright makacsul élni akart, s erről sehogy sem lehetett lebeszélni. Haldoklása utolsó napjai egybeestek egy gyógyszerkísérlet kezdetével. A Krebiozenhez nagy reményeket fűztek akkoriban. *Dr. Bruno Klopfer* volt az osztályon a szer adagolója, de a vizsgálatban csak olyan betegek vehettek részt, akiknek kórjóslatuk szerint még legalább 3–6 hónapjuk volt hátra. Wright, amikor fülébe jutott a hír, hogy a híres Krebiozent éppen azon az osztályon próbálják ki, ahol ő is fekszik, az ágyához hívatta Klopfert, és könyörögni kezdett, hogy kaphasson a szerből (1.). Klopfer, mint később leírta, úgy vélte, hogy a beteg a hétvégén úgyis meghal, tehát a szerrel ártani már nem fog, s legalább azzal a tudattal hagyja el a földi létet, hogy még az utolsó pillanatban is megtettek érte mindent. Így aztán Klopfernek nem volt szíve megtagadni a haldokló kérését, s Wright kapott egy Krebiozen-injekciót. Hétfőn, amikor Klopfer ismét munkába állt, döbbenten pillantotta meg a folyosón sétálgató Wrightot, amint éppen lelkesen társalog betegtársaival. Daganatainak mérete a hétvégén a felére csökkent. Klopfer hirtelen azt gondolta, megtalálták a csodaszert. Ám amikor a többi beteget ellenőrizte, azoknál semmi változást nem észlelt, vagy éppen romlott az állapotuk. Klopfer hetente háromszor tovább adta az injekciót Wrightnak, és a halálos beteg 10 nap múlva saját kis repülőgépén távozott otthonába. Két hónapon át tökéletes egészségnek örvendett, ám akkor a sajtóban olyan hírek jelentek meg, hogy a klinikai vizsgálatok szerint a Krebiozen hatástalan a rák gyógyításában. Wright súlyos depresszióba esett, és testében a daganatok szinte azonnal ismét kifejlődtek (2.). Visszakerült a kórházba. Ekkor Klopfer azt mondta kétségbeesett és reményvesztett betegének, hogy a korábbi Krebiozen-szállítmány a szállítás során hatóanyagában károsodott, de most már van egy új, kétszer hatékonyabb Krebiozen (3.). Wrightot új remény töltötte el. Klopfer azt mondta, várni kell pár napot a szállítmányra, s a várakozás Wright csodavárását az extázisig fokozta. Természetesen semmiféle új szállítmány nem létezett, Klopfer ezúttal tiszta vizet adott be neki injekció formájában. Mint beszámolójában írta, a hatás hihetetlen volt: a daganatok még gyorsabban szívódtak fel, eltűnt a tüdővizenyő, és Wright hamarosan ambuláns betegként kapta az injekciókat, a kezelésekre pedig repülőjével járt. Teljesen tünetmentessé vált. Ekkor azonban a sajtóban hírül adták, hogy az országos vizsgálatok eredményeként kijelenthető: a Krebiozen teljesen hatástalan szer. Néhány nap múlva Wright ismét visszakerült a kórházba, és szédületes tempóban kiújuló betegségében két nap múlva meghalt.

A történet hajszálra megismétlődött *dr. Grey* AIDS-es pácienseinél. E betegségnél gyakori a rák (Kaposi-szarkóma) megjelenése a legyengült immunrendszer következményeként. Az orvos összekutyult egy keveréket, és azt mondta betegeinek, hogy a szer teljesen hatásos, eddig mindenkinél azonnal eltüntette a daganatokat. Akiknek ezzel a bevezetővel adta be a kotyvalékot, azoknál a daganatok felszívódtak, akiknek nem mondott semmit, azoknál nem történt semmi (4.).

Nincs más magyarázat a történtekre, mint hogy a hatástalan szerbe vetett hit hihetetlen mértékben képes aktiválni az immunrendszert.

Szemölcskutatás

A szemölcsök igen kellemetlenek, régen kikanalazták őket, ami kicsit brutális dolog. Manapság mindenféle kencéket lehet drága pénzért kapni, így a szemölcs elleni szerek kutatása kifizetődő. A szemölcs elleni placeboküzdelem régi dolog.

Bonjour már 1888-ban úgy járt el, hogy bekötötte betege szemét, majd egy pálcával megérintette a szemölcsöket, azt szuggerálva, hogy azok el fognak tűnni. *Bloch* szerkesztett egy zümmögő gépet, amely nem is tudott mást, csak zümmögni. A betegnek a szerkezetbe kellett dugnia szemölcsös kezét. Ezután Bloch lilára festette a szemölcsöket, amelyek az esetek 80%-ában pár nap múlva eltűntek. *Hellier* az ötvenes években röntgensugárral kezelte a szemölcsöket. A páciens egyik kezét bedugta a röntgenkészülékbe, ám amikor a másik kéz következett, Hellier észrevétlenül kikapcsolta a készüléket. Mondani sem kell, hogy mindkét kézen egyformán eltűntek a szemölcsök.

A modern módszerek közül igazoltan hatékony a szalicilsavas ecsetelés, ami az esetek 75%-ában eltünteti a szemölcsöt. A placebóval való kenegetés viszont 48%-ban! (5.) Mivel a szemölcsöt vírus okozza, a placebóval való ecsetelés (vagy bármely hatékonynak vélt kezelés) képes intenzív immuntámadást generálni ellene. Elég erősen hinni. Ezért lehet hatásos a *Mark Twain* által a Tom Sawyer kalandjaiban leírt módszer is, amelyben szerepel egy macska, egy temető éjfélkor, némi rémület és egy kis varázsige.

kimerül, levegő után kapkod, s erős szorító érzése támad a mellkasában. Ez nyugalmi helyzetben is kialakulhat – ezt anginás fájdalomnak nevezzük. 1939-ben *dr. Feischiben* felvetődött az ötlet, hogy a mellkasban bizonyos artériát elkötve a szív vérellátása javulhat. A műtétet helyi érzéstelenítéssel is el lehetett végezni, és nagy sikere volt, mert a betegek 80-90%-ánál komoly javulás állt be, vagyis csökkent a fájdalom, és nőtt a fizikai terhelhetőség (7.). Amikor azonban úgynevezett hamis műtéteket végeztek el ilyen szívbetegeken, vagyis csak bemetszették a mellbőrt, ám az artériát nem kötötték el, a páciensek állapota ugyanúgy javult, amit a terheléses EKG is igazolt (7., 8.). Ez azt jelenti, hogy az amúgy hatástalan műtét hatására a szív erei képesek voltak fizikai terhelésre tágulni, mert a betegek hittek abban, hogy szívpanaszaiknak meg kell szűnniük.

Placeboműtétek

Az eddigi példák arról szóltak, hogy az immunrendszerre erőteljesen hat a placebo. Van ennek fordított tanulsága is, hiszen ha a hit gyógyít, akkor a reménytelenség megbetegít. Még náthás is inkább lesz az, akit valamilyen negatív hatás ért, nem beszélve a rákról (6.). Persze ez már egy másik cikk tárgya. A stressz és az immunrendszer kapcsolatával mára már majd mindenki megbarátkozott, de a placebokutatás azt mutatja, hogy a gyógyulásba vetett hit egyéb testi folyamatokat is képes jelentősen befolyásolni.

A koszorúerek elmeszesedése miatt csökken a szív terhelhetősége, és ennek következtében fizikai terhelésre a beteg gyorsan

A térdízület kopása idős korban fájdalmakhoz és járási nehézségekhez vezet. Ezen egy bizonyos térdműtét segít, amelyet évente 225 ezer emberen végeznek el az USA-ban. Egy 180 fős betegcsoport egyik felén valódi, míg a másikon hamis műtétet hajtottak végre, s mindkét csoport állapota azonos mértékben javult (9.).

Dániában 30 embert kezeltek Meniere-betegséggel, amely nagyothallást és szédülési rohamokat eredményező

belsőfülprobléma. A betegek fele hamis műtéten esett át, és mindkét csoportból 10-10 személy három év múlva is tünetmentesnek bizonyult (10.).

A Parkinson-kór csúnya dolog, legismertebb, bár nem szükségszerűen megjelenő tünete a végtagok reszketése. Kialakulásának hátterében az áll, hogy az agy belsejében a dopamin nevű anyagot termelő sejtek lassan elpusztulnak. Ezt ideig-óráig gyógyszerekkel lehet pótolni, de ha a sejtek teljesen elhalnak, akkor nincs más, mint a pár éve kísérletileg alkalmazott agysejtátültetés. A dopamint termelő sejteket elhalt magzatok agyából nyerik, és a fejtetőn fúrt lyukon keresztül az agy megfelelő részébe fecskendővel juttatják el. A műtét nem veszélytelen, mert idős emberekről van szó, és például – mint a szövetátültetéseknél általában – itt is mesterségesen legyengítik az immunrendszert, ami számos kockázatot rejt magában. Hogy érdemes-e a jövőben nagy számban végezni ilyen beavatkozásokat, azt hamis műtétek alkalmazásával lehet eldönteni. *Dr. Cynthia McRae* vizsgálatában 20 betegnél elvégezték a valódi sejtbeültetést, húsznál viszont csak lyukat fúrtak a koponyába, és utána alkalmazták a járulékos kezeléseket. Egy évig senki nem tudhatta, kin végeztek valódi műtétet (11.). A javulás meglepő módon azzal állt összefüggésben, hogy melyik beteg mit hitt a műtétjéről. Egy asszony, aki már évek óta alig mozgott, ismét túrázni és korcsolyázni kezdett – majd egy év múlva kiderült, hogy hamis műtétet végeztek el rajta. A vizsgálat rámutatott, hogy a kezelésbe vetett hit az agyműködést a sejtek szintjén is képes befolyásolni.

Műtétekkel kapcsolatban az is ismert placebohatás, hogy a műtét sikerességébe vetett hit szoros összefüggést mutat a sebgyógyulás gyorsaságával, és fordított arányban áll a műtéti komplikációk számával. Ám ahogy a pozitív hatások serkenthetik a gyógyulást, úgy a negatívok rontják azt. A sebészek szeretnek fecsegni műtét közben, az altatott betegek pedig mindent hallanak – csak nem tudnak róla. A műtét alatt elhangzó negatív tartalmú megjegyzések, még ha nem is a betegre vonatkoznak, komoly hatást fejtenek ki a későbbiekben (10.).

Gyógyszerek és placebohatás

Ha én gyógyszergyári menedzser lennék, nagyon utálnám ezt az egész placebohatást. Éveket ölünk új gyógyszerek kifejlesztésébe, aztán keményen meg kell küzdeni azért, hogy egyáltalán kimutassuk a placebóval szembeni fölényét. Minden gyógyszervizsgálatnál alapvető probléma merül fel pusztán azáltal, hogy a vizsgálati személy kap egy tablettát, és máris hinni kezd a hatá-

sában, függetlenül attól, mi van a bogyóban. Ez jó dolog, mert esetleg annak ellenére is meggyógyulhatunk, hogy a családorvos nem a megfelelő szert írta fel. Gondoljunk csak bele, hogy gyógyszereket már ősidők óta gyártanak az ügyeletes varázslók, felcserek, patikusok, majd orvosok, de egészen a legújabb korig ezek döntő többsége inkább méreg volt, semmint orvosság. A legjobb esetben hatástalannak bizonyultak. Hogy az emberek mégis gyógyultak, az a beléjük vetett hit számlájára írható. Egyes becslések szerint a betegek 30-40%-a manapság sem a gyógyszer aktív hatóanyagától, hanem annak placebohatásától gyógyul meg (12.).

Például a fájdalomcsillapítókra ez fokozottan igaz. A morfium igen erős fájdalomcsökkentő szer, hatásának 55%-át mégis a placebohatásnak köszönheti. Vagyis ha valakinek morfium feliratú üvegcséből vizet adnak be, a morfinhatáshoz képest á tlagosan 55%-kal csökken a fájdalma (10.). Akik placebót szedve is képesek fájdalomcsökkenést átélni, azoknál igazoltan fájdalomcsillapító anyagok termelődnek az agyban. Ezt úgy bizonyították, hogy amikor e belső fájdalomcsillapító anyagok receptorait gyógyszeresen bénították, a fájdalomcsillapító hatás elmaradt (12.).

Egy vérnyomáscsökkentő szer vizsgálatánál derült ki, hogy a placebocsoportba sorolt személyek egyharmadánál normalizálódott a vérnyomás. Ez erősen közelített az aktív gyógyszert kapó csoport eredményéhez (13.).

Hasonló eredményeket kaptak koleszterinszint-csökkentő és szívritmuszavarra ható gyógyszereknél is (8.).

Meglepő, hogy adott betegségre alkalmazott placebo hatása országonként változik. Egy gyomorfekélyre ható gyógyszer több államra kiterjedő vizsgálata során azt találták, hogy placebót szedve az USA-ban a vizsgálati személyek 35%-a, Németországban azonban már 59%-a gyógyult meg, míg Brazíliában csak a betegek 7%-a (14.). Mi több, a placebóra reagálók aránya évről évre nő! Ebben jelentős szerepet játszhatnak a reklámok is. Így viszont egyre nehezebb igazolni a gyógyszerek hatását, ha van nekik. Szóval ezután sem szeretnék gyógyszergyári menedzser lenni, a nyugalom többet ér.

Placebo és antidepresszánsok

Korunk nagy slágere, hogy mindenki depressziós, de majd az antidepresszánsok ezt jól megoldják. A gyógyszercégek újabb és újabb készítményeket fejlesztenek ki, amelyek még hatékonyabbak, és még kevesebb a mellékhatásuk.

Egy placebokutató, *Irving Kirsch* kíváncsi lett, hogy az antidepresszánsok esetében mekkora a placebohatás. Vagyis ki akarta számolni, hogy mekkora hatásuk marad, ha levonjuk azt, amit pusztán egy cukortabletta bevétele is okozna. Ehhez felhasználta 19, gyógyszergyárak által folytatott gyógyszerhatástani vizsgálat adatait. Eredményeit az Amerikai Pszichológusok Társaságának internetes folyóiratában tette közzé Figyelve a Prozacra a placebót halljuk címmel (15.). Számításai szerint az antidepresszánsok által okozott hangulatjavulás 75%-át cukortabletta is előidézi. Az adatok további elemzése azonban azt mutatta, hogy a 25%-os különbségért nem az antidepresszánsok specifikus hatása felelős, hanem az ún. aktív placebohatás. Placebo az, ami hatástalan. Aktív placebo pedig az, ami ugyan az adott betegségre szintén hatástalan, de mellékhatásokat okoz. Kiderült, hogy azokban a vizsgálatokban, ahol aktív placebót alkalmaztak, már nem is volt különbség az antidepresszáns és a placebo depresszió-csökkentő hatásában. Ennek oka, hogy a gyógyszervizsgálatok során az antidepresszánsok mellékhatásaiból a betegek rájönnek, hogy ők „igazi" gyógyszert kapnak, és ettől 25%-kal jobban gyógyulnak. Ha azonban aktív placebót kapnak, akkor ez a pluszhatás a placebocsoportban is jelentkezik, és eltűnik a különbség az aktív gyógyszert és az aktív placebót kapó csoport között. Kirsch tanulmánya nyomán meglehetős idegességet lehetett tapasztalni gyógyszergyári körökben, a szerzőt sok támadás érte a gyógyszeriparban érdekelt kutatók részéről. Ennek hatására Kirsch 2002-ben az Amerikai Gyógyszer-engedélyezési Hivatalhoz benyújtott vizsgálatokat elemezte, és kimutatta, hogy a vizsgálatok felében az antidepresszánsok nem hatékonyabbak a placebónál, s ahol mégis, ott az elért hatás oly jelentéktelen, hogy klinikailag értékelhetetlen (16.). Cikkének címe ennek megfelelően: A császár új gyógyszerei. Erről mindenkinek eszébe kell jutnia a meztelen királyról szóló történetnek: a király csalók áldozataként meztelenül sétálgat peckesen alattvalói előtt, mert csaló szabók rútul rászedték, de senki nem meri kimondani, hogy nincs rajta ruha.

Azt persze senki nem állítja, aki szedett már antidepresszánst, hogy ezek nem aktív szerek, hiszen mellékhatásuk aztán van elég. De hogy nem hatnak jobban a placebónál, az azt jelenti, mondja Kirsch, hogy méregdrága placebókat szedetnek velünk, mindenféle kellemetlen mellékhatásokkal. Megjegyzem, nemcsak Kirsch jutott ilyen eredményekre. *Dr. Khan* az Amerikai Gyógyszer-engedélyezési Hivatalhoz benyújtott 96 antidepresszáns-vizsgálatot újraelemezve az antidepresszánsokat 52%-ban a placebóval találta azonos hatásfokúnak a depresszió kezelésében (14.).

A placebohatás tényleg hatás

Súlyos depressziósoknál vizsgálták, hogyan hat a placebo, összehasonlítva az antidepresszánsokkal. Kiderült, hogy a placebo hatására markáns változások történnek az agyműködésben, bár más jellegűek, mint az antidepresszánsra gyógyulók agyában (17.). Egy másik vizsgálat szintén jelentős agyi változásokról számolt be mind placebo, mind antidepresszáns hatására (18.). Ha valakiben most felmerül a kérdés, hogy akkor most hatnak az antidepresszánsok, vagy sem, akkor erre azt tudom mondani, hogy valódi, súlyos depresszió esetén igen, de szomorúság, le-

hangoltság, rosszkedv, boldogtalanság esetén nem. A piac tágítása miatt ezeket gyűjtőfogalomként mind depressziónak szokás nevezni, és akkor már lehet rájuk gyógyszert felírni – ami ezekben az esetekben annyit ér, mint a placebo.

Visszatérve a placebo agyi hatására, a kutatás vezetője, *dr. Mayberg* úgy foglalta össze eredményeit, hogy a placebo mostantól nem tekinthető hatástalan kezelésnek, mivel ez másfajta, de ugyanúgy aktív hatás.

Erre jó példa az az eset, amikor egy asszony csillapíthatatlan hányással jelentkezett orvosánál. Az átadott neki egy szert, azzal a magyarázattal kísérve, hogy ez egy újonnan kifejlesztett, extraerős hányingercsökkentő. Valójában ipecacuana gyökerének kivonata volt, amely igen erős hánytatószer. Az asszonynak hamarosan elmúlt a hányingere. A placebohatás tehát nem csupán a saját hányingerét, de még az ipecacuana hánytató hatását is megszüntette (12.). Lehet, hogy a saját hányingere pszichés eredetű volt, de a beadott szeré biztosan nem!

Tanulságok

A placebovizsgálatok eredményeit megismerve sokan felteszik a kérdést: „Akkor most írjunk fel mindenkinek placebót?" Aztán rögtön meg is válaszolják: „És mi van, amikor a beteg rájön, hogy becsapták?" Világos, hogy ha ez gyakorlattá válna, igen gyorsan hitelét veszítené mind az orvoslás, mind a placebo. Egyrészt természetesen léteznek valóban hatásos gyógyeljárások, másrészt nem mondhatunk le a szervezet öngyógyító mechanizmusáról, amely különböző technikákkal aktiválható. Ma már tudjuk, hogy a pirula színétől a formáján át a nevéig (19.) minden információ hordoz placebohatást. A piros, a sárga és a narancs a stimulánsok, a kék és a zöld pedig a nyugtatók hatásosságát erősíti. A fehér színű gyógyszert gyengébbnek, a vöröset és a feketét erősebbnek érzik. A színek a szer hatásterületével kapcsolatos hiedelmeket is mozgósítanak: a vörös és skarlátszín szív és érrendszerre ható, a barnás, drappos szín pedig bőrre ható gyógyszerként értékelodik (20.). Az orvos viselkedése, a rendelő kinézete, az orvosság mellé adott instrukció egyaránt placebohatásokat hordoz (21.). A gyógyszerekbe vetett hitet és ezáltal hatásosságukat fokozza a reklám- és a médiahatás.

A placebo aktív szer, kialakulhat függés, megvonása esetén pedig elvonási tünetek jelentkeznek. Lehetnek mellékhatásai, s hatása függ a dózis mértékétől. Egyszóval a placebo úgy viselkedik, mint az aktív gyógyszer. Hogy miért pont arra hat, amire kell? Mert előre megmondjuk, hogy milyen hatást várunk. Ha valaki koffeinmentes kávét iszik, ugyanúgy felélénkül tőle, ha valódi kávénak hiszi (22.). Gondolataink mindig lefordítódnak egy ősi nyelvre, amely képekből, érzelmekből, testi érzésekből áll. Egy fejfájás-csillapítót bevéve egyben felidézem a múló fejfájás érzetét, és ezzel elő is idézem a hatást. Ha huzatban ülök, várom a fejfájást, és ezzel elő is idézem a fejfájást. A placebohatás a test ősi nyelve.

S végül ne feledkezzünk meg a negatív placebohatásról sem, vagyis a nocebojelenségről. Egy amerikai vizsgálatban kimutatták: azonos rizikójellemzőket mutató nők közül azok, akik úgy hitték, hogy hajlamosak a szívbetegségre, négyszer gyakrabban haltak meg. Egy másik vizsgálatban azok, akiket figyelmeztettek az aszpirin esetleges gyomorkárosító hatására, háromszor gyakrabban tapasztalták azt (14.). A gyógyszerekhez mellékelt tájékoztatók gyakori okai a nocebohatásnak, mert a betegek elolvassák, és aki fogékony rá, az minden mellékhatást tapasztalni fog.

A képzelet ereje nagy, vigyázni kell, hogy mire használjuk.

Kapcsolódó webcímek:

1. *www.billyjack.com/jung/04_health/articles/990607_c_ucla.html*
2. *www.billyjack.com/jung/04_health/articles/990611_c_setback.html*
3. *www.billyjack.com/jung/04_health/articles/990615_c_unethical.html*
4. *www.billyjack.com/jung/04_health/articles/990618_c_2ndremission.html*
5. *dermatology.jwatch.org/cgi/content/full/2002/1029/1*
6. *www.attitudefactor.com/immune.htm*
7. *www.worldchiropracticalliance.org/tcj/2002/sep/sep2002kent.htm*
8. *www.medicalcrossfire.com/debate_archive/2001/Oct01/placebó.htm*
9. *www.worldchiropracticalliance.org/tcj/2002/sep/sep2002kent.htm*
10. *www.achievingexcellence.com/sample_chapters/HealthAndNLP.pdf*
11. *www.sciencedaily.com/releases/2004/04/040408084240.htm*
12. *www.billyjack.com/jung/04_health/articles/990622_c_miracle.html*
13. *www.mercola.com/2000/jun/10/placebó_bp.htm*
14. *www.guardian.co.uk/medicine/story/0,11381,740638,00.html*
15. *www.journals.apa.org/prevention/volume1/pre0010002a.html*
16. *www.journals.apa.org/prevention/volume5/pre0050023a.html*
17. *www.sciencedaily.com/releases/2002/01/020102074543.htm*
18. *www.sciencedaily.com/releases/2002/05/020501072456.htm*
19. *bmj.bmjjournals.com/archive/7072ad3.htm*
20. *bmj.bmjjournals.com/cgi/content/full/313/7072/1624*
21. *bmj.bmjjournals.com/archive/7072e5.htm*
22. *www.apa.org/books/431730As.html*

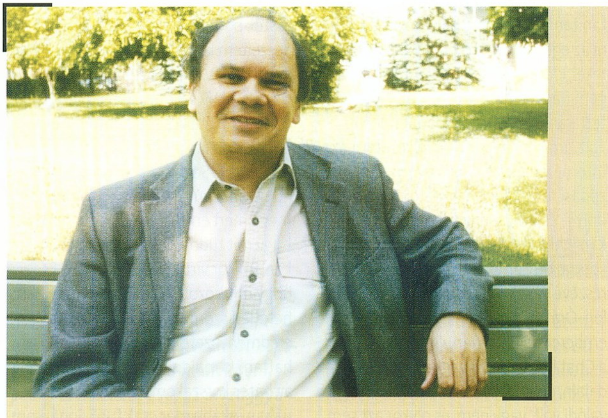
„Meg kell szoknunk, hogy szabadok vagyunk”

Behálózva: Csizmadia Ervin politológus, a politikatudományok kandidátusa, egyetemi docens

Az 1958-as születésű politológust, a Magyar Tudományos Akadémia Politikai Tudományok Intézetének tudományos főmunkatársát, Csizmadia Ervint is megfertőzte az internet. Néhány éve még a felesége segített neki megbarátkozni a számítógépekkel, manapság azonban CD-t, könyvet, koncertjegyet rendel a hálón, és tudományos munkáját is nagyban megkönnyíti a web, az elektronikus levelezés. Az ismert kutató lapunknak arról beszélt, hogy az internet miképp változtatja meg politikai közéletünket, és néhány különösen aktuális kérdésről is kifejtette véleményét.

SZALAY DÁNIEL

– Az Ön nevét nem egyszer látni politikai helyzetelemző publikációk végén vagy könyvek szerzőjeként. Úgy tudom, most is éppen egy új könyvön dolgozik, amely várhatóan ősszel jelenik meg. A munka során felhasznál internetes forrásokat is?

– Nem. Most készülő, A politika mint titok című kötetemben az elmúlt 15 év politikai életével, jellegzetességeivel foglalkozom, és mivel ez nem az aktuális helyzetet értékelő, gyorselemző írás, hanem a politika természetét nagyobb időintervallumban vizsgáló visszatekintés, inkább a hagyományos kutatói forrásaimat használom hozzá. De máskor nagy hasznát veszem az internetnek, noha annak idején még a számítógéppel is csak kényszerűségből ismerkedtem meg. Azok közé a társadalomkutatók közé tartozom, akik hagyományosabb kultúrán nőttek fel, amelynek alapvető része volt az írógép. Egészen az ezerkilencszázkilencvenes évek második feléig írógéppel írtam a cikkeimet. Csak akkor jött el a „megvilágosodásom” pillanata; akkoriban a környezetemben már egyre több ember mondogatta, hogy az internet és a számítógép milyen jó dolog, és abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy tudtam venni egy komputert.

– De ha jól veszem ki a szavaiból, elég nehezen ment az ismerkedés a masinával...

– Hát igen, először nagyon barátságtalan viszonyban voltam a géppel, tulajdonképpen elektromos írógépként kezdtem el használni, és főleg a cikkei-

met gépeltem vele. Azután a feleségem segítségével, aki ebben a műfajban nálam sokkalta otthonosabban mozgott, szépen elkezdtem megismerkedni az egyéb lehetőségekkel is, és körülbelül hat éve már másra is használom az eszközt. Azóta szerencsére valamelyest előrébb jutottam, de egy pillanatra sem gondolom, hogy versenyre tudnék kelni a mai tizen-, illetve huszonévesekkel ebben a tárgykörben. De azt el tudom végezni a számítógéppel, ami a szakmámhoz szükséges, tehát azonkívül, hogy beírom a dolgaimat, meg tudok találni olyan információkat az interneten, amelyekre szükségem van. E-mailezem, és volt idő, amikor a napi programomhoz tartozott a chatelés is különböző társalgószobákban.

– Lehet, hogy a felesége nélkül nem jutott volna el idáig?

– Lám, a feleségek sokat emlegetett történelemformáló szerepe – mondhatnám, és ha már az internetről beszélünk, hozzátennék egy :-) jelet. Az az igazság, hogy nekem nemcsak meg kellett tanítani, de újra és újra meg kell tanítani az egészet, mert a bonyolult műveleteket időnként elfelejtem. Ám a feleségem nagyon nagy türelemmel viseltetett irántam. A fordulópont éppen az volt, amikor egy idő után elkezdtem az internetet nem csupán szakmai tájékozódási fórumként használni. Nem tagadom – és a társadalomkutatók közül sokan lehetnek így ezzel –, volt egy chates korszakom, amikor mindennapjaim részévé vált, hogy „csüngök" a világhálón. Órákat töltöttem ismeretlen netes emberekkel öncélúan „lefetyelve" a Chat.hu, az Origo vagy a Korridor oldalain, olyanokkal, akiknek a neve vagy valódi volt, vagy nem, és olykor azt sem lehetett tudni, hogy fiúval vagy lánnyal beszélek-e. Ez kezdetben nagyon szórakoztatott, és jó volt megismerni ezt a számomra ismeretlen világot.

– Miről tudott beszélgetni a feltételezhetően tizen-, illetve huszonéves, ismeretlen chatelőkkel? Netán politizált is?

– Először is azt tapasztaltam, hogy a legtöbb helyen léteznek szobák harmincasoknak és negyveneseknek is. Én általában ezekbe mentem. Politika? Legfeljebb megemlítettem, de inkább csak privát beszélgetések során, hogy mivel foglalkozom. Nem, nekem nem lett volna nagy buli azt szóba hozni, amiről a különböző szakmai tanácskozásokon amúgy is beszélünk nap mint nap, ezért a politikai témákat igyekeztem mellőzni. Inkább magántermészetű dolgok kerültek terítékre, és egy csomót „flörtöltünk", következmények nélkül marháskodtunk egymással. Valójában a chateléshez soha nem úgy álltam hozzá, hogy most őszintén elmondom, engem milyen problémák foglalkoztatnak; nem igazán vállalkoztam rá, hogy feltárjam a titkaimat, tehát ezek csak könnyed beszélgetések voltak.

– Nem gondolt arra, hogy valamelyik chatessel esetleg személyesen is megismerkedjen?

– Tartózkodtam a személyes találkozástól, pontosan azért, mert soha nem beszéltem komolyan. Ez persze nem azt jelenti, hogy hazudoztam, de egyfajta kitalált, fiktív személyként voltam jelen, és mindenkiből csak a fiktív lény érdekelt, hiszen ezt afféle fantáziajátékként fogtam föl. Soha nem az volt a célom, hogy randevúra menjek egy neten megismert emberrel. Inkább az vonzott, hogy mit tudok kihozni magamból akkor, amikor virtuális lény vagyok. És hogy mit hozott ki belőlem? Egyfajta hihetetlen szómágiát, felszabadultságot eredményezett, gátlások nélkül mondhattam ki majdnem bármit. Azután a chates korszakom elmúlt, és mostanában inkább már csak funkcionálisan használom az internetet.

– Milyen oldalakat látogat elsősorban?

– Természetesen mindennap megnézem a legfőbb hazai és külföldi híroldalakat, s politológus mivoltomból adódóan nagyon sok időt töltök a pártok honlapjain is. Azt vettem észre, hogy a különböző tévészereplések, a politikai helyzetet értékelő interjúk előtt ez nagyon nagy segítséget jelent. A háló nagyban megkönnyíti számomra a felkészülést, hiszen így a legfrissebb fejleményeket is percrekészen tudom értékelni a szereplés alkalmával, ha előtte vetek egy pillantást a pártok honlapjaira. A kormányzati site-okat természetszerűleg szintén gyakran látogatom, és nézegetem a különböző jobb-, illetve baloldali szervezetek honlapjait is, továbbá figyelemmel kísérem az Origo, a Korridor, az Index, a HírTv.net és a Gondola.hu oldalait. A hálózatelmélettel behatóbban foglalkozó kutatóként nagy érdeklődéssel követem a Wiw.hu webhelyét is, ahová éppen az Ön invitálására léptem be először. De ha már a hálózatelméletnél tartunk (lásd Szalay Dániel interjúját *Albert László Barabásival* az Internet Kalauz 2003. októberi számában – *a szerk.*), rendszeres látogatója vagyok a hazai hálózatkutatók hivatalos honlapjának, a **www.socialnetwork.hu**-nak, a külföldi lapok közül pedig a Socialnetwork című folyóiratot és a Connections című újságot is a weben olvasom el. Ezenkívül nagyon gyakran írom be a Google keresőjébe különböző hálózatkutatók vagy politikai szereplők nevét, és így rögtön képbe kerülhetek, hogy ezek a számomra fontos emberek mostanában merre jártak, miről beszéltek.

– A tudományos munka mellett kikapcsolódásra nem is használja a világhálót?

– De igen. Manapság nagyon sok időt töltök az interneten zenék keresésével, hallgatásával. Vénségemre nagy Amazon.com-rajongó lettem, és így rengeteg olyan zenét ismertem meg, amelyről korábban nem is hallottam – azóta a CD-gyűjteményem szépen bővül. A Mortiis együttest és a Toolt, a kanadai Caroline Lavelle nevét emelném ki, mert ezek nagyon különböző stílusúak, de dalaikhoz Magyarországon csak nagyon nehezen lehet hozzájutni. Ezért inkább megrendelem az albumaikat

a web segítségével. Ezenkívül letölteni is szoktam zeneszámokat.

– Jól értettem, hogy az egykor a számítógéppel csak kényszerűségből megismerkedő Csizmadia Ervin manapság már az interneten vásárol?

– Igen, sőt például az Emil.Rulez! első CD-jét is az interneten vettem meg, a **www.emilrulez.hu** oldal segítségével. Egyébként a *Ghymes*-könyvet ugyancsak a net segítségével szereztem be. Igaz, autót, bútort még nem vásároltam a hálón, mert ezek azért bonyolultabb ügyek, de a feleségemmel rendeltünk már színház- és mozijegyet, sőt több esetben külföldi koncertjegyet – egy prágai koncertre és a berlini operába is így tudtunk belépőt szerezni.

Nem vagyok nagy világjáró, de ha mégis elutazom valahová, az internetet a külföldi utak előtt is használom. Arról tájékozódom, hogy melyik szállodában van hely, mi mennyibe kerül, és mit írnak arról a környékről, ahová megyek.

– Evezzünk egy picit más, politikai vizekre! Interjúnk az EU-kampány utolsó napjaiban, nem sokkal a június 13-ai európai parlamenti választások előtt készül. Minek tulajdonítja, hogy gyakorlatilag elmaradtak a politikai témájú kör-SMS-ek, ezúttal nem érkeznek a bal- és jobboldalt gúnyoló, nem ritkán eltorzított képeket tartalmazó lánc e-mailek sem, pedig ezekkel két éve, az országgyűlési választások idején még Dunát lehetett rekeszteni. A mostani választások iránti Európa-szerte tapasztalható kisebb érdeklődés mutatkozik meg ily módon a világhálón is?

– A politikában minden nagyon felgyorsult. A dolgok sokkal hamarabb veszítik el az értéküket, mint korábban. 2002-ben berobbantak ezek az SMS-ek és e-mailek, mostanra viszont megszűnt az újdonság varázsa: ami akkor új volt, és „trendinek" tűnt, ma már nem annyira mozgatja meg az emberek fantáziáját. Márpedig ezek a modern kampányok akkor tudnak igazán sikeresek lenni, ha képesek meglepni az embert ötletességükkel, váratlanságukkal. Hadd jegyezzem meg, hogy miközben a közhangulat olykor nagyon durvának tűnik, éppen az irónia, a humor lehet az, ami a politikai táborok közötti konfliktust mérsékelheti. De sajnos ott mégsem tartunk, hogy észrevegyük, politikai ellenfelünk nem az ellenségünk.

Fotó: Walkó Boglárka

– A tömeggyűlések előtt néhány nappal körbeküldött elektronikus üzeneteknek köszönhetően korábban elképzelhetetlen gyorsasággal lehet részvételre mozgósítani az embereket. Nem veszélyes ez?

– Ezt lassan már meg is szokjuk. A fordulat valamikor a két évvel ezelőtti

kampány idején történt, amikor a két nagy párt rájött, hogy ezzel hogyan lehet ügyesen játszani. Itt a sebességnek persze nagy szerepe van: új politikai időszámításban élünk, ahol egy adott nap során 5-6 információváltás történik a pártok között, ami korábban teljesen elképzelhetetlen volt. Rendkívül gyorsak a reakciók, ami tulajdonképpen megszünteti a politikai időt, a szónak abban az értelmében, hogy nincs eleje, közepe és vége. Emiatt nehéz ma a politikusok kijelentéseit önmagukban elemeznünk politológusként, hiszen ha manapság valaki mond valamit, akkor az már többnyire válasz valamire. Ebben a posztmodern világban egyfajta időutazóvá válunk mi magunk, politikai elemzők is, akik csak kullogni tudunk a letűnt idők után. Tehát a politikai elemző szerepe fokozatosan megváltozik.

– Említette, hogy gyakori vendég a pártok honlapjain. Milyennek találja ezeket a website-okat?

– Egyértelmű jelét látom annak, hogy a politikai pártok rájöttek: a web nagyon fontos eszközük. Honlapjaik egyébként jellemzően szinte ugyanazokat a dolgokat tudják, de mostanában nagyon gyakran változtatják a felépítésüket, sokkal mobilabbak a weblapok, mint korábban voltak, színvilágban, dinamikában, tartalomban, szinte mindenben folyamatos az újítás. Látszik, hogy sokkal professzionálisabbak lettek a lapok, mint amilyenek akár fél évvel ezelőtt voltak. A honlapok is követik a politikai élet pulzáló ritmusát. Néha olyan érzésem van, hogy a szerkesztők az akciófilmekkel akarnak versenyezni, mert sok-sok olyan dolgot építenek be a honlapokba, amellyel a figyelmet akarják magukra vonni.

– A parlamenten kívüli pártok fel tudják venni a versenyt – legalább ezen a téren – a „nagyokkal"? Ez azért érdekes, mert a parlamenti küszöböt át nem lépő szervezeteknek jóval kevesebb médiaszereplési lehetőség adatik, de az interneten talán még kibontakozhatnak.

– Ezt kissé másképp látom. A parlamenten kívüliség a mai magyar politikában nem pótolható egy jó honlappal. Ma ez hihetetlen nagy hátrányt jelent, amely szinte ledolgozhatatlan. Gondoljunk csak arra, hogy az állami költségvetésből csupán az 1 százalék fölötti választási eredményt elérő pártok részesülnek, és a parlamenten kívüliek nem kapnak háttérintézeti támogatást, tehát nem segítik őket a pártalapítványok sem. Tehát én úgy látom, hogy ezeknek a kisebb pártoknak az ismertségén mégiscsak a hagyományos médiában való megjelenés segíthet. A napokban néztem például a Centrum Párt honlapját (**www.centrum-part.hu**), amelyet folyamatosan gondoznak, frissítenek még most is, ám ennek ellenére úgy tűnik, hogy ezt a pártot szép lassan el-

felejtik az emberek, holott két éve még fontos tényezőnek számított.

– Lát-e különbséget a nálunk fejlettebb nyugati államok és hazánk politikai témájú honlapjai között?

– Engem például nagyon zavar, hogy a magyar közéletben nem lehet pontosan tudni, hogy adott pártokat, kormányokat kik segítenek; ezt az internet korában problémának látom. Nem lehet tudni, hogy pontosan kik és mennyi pénzzel támogatják a kampányokat, kik azok, akik a kormányprogramot írják, és hogy ezek a személyek milyen módon kötődnek a pártokhoz, pedig ők komoly mértékben befolyásolják a választásokat. Például az amerikai közélettel összevetve az alapkülönbség szerintem éppen az, hogy az amerikai oldalakon nagyon nagy adatmennyiség található erről a témáról, például az egyes pártokat pénzzel vagy tanáccsal támogatók listáját könnyen megtalálhatjuk. Ez egészen más perspektívát ad a politika iránt érdeklődőknek.

– Viszont az internet révén a politikusok nyilatkozatai néhány kattintással visszakereshetők akár évekkel később is, a kormányfőket szembesíthetjük saját korábbi állításaikkal, például hogy hány kilométer autópálya megépítését vállalták, és abból mennyi valósult meg. A web révén tehát könnyebb lesz számon kérni az ígéreteket?

– Ebben nagyon sok lehetőséget látok, mert megkönnyíti az általános állampolgári tájékozódást. A dolognak van azonban egy hátulütője is: vissza lehet vele élni. Az információkat lehet tendenciózusan is csoportosítani, például 10 adatból ki lehet emelni 1 dehonesztálót. Elképzelhető, hogy az adott politikus mondott olyat is 8 éve, ami most jól jön az ellenfeleknek, de 5 éve mondjuk már nem egészen azt mondta, mégis a 8 évvel ezelőtti nyilatkozatát vesszük elő. Aki le akar járatni, ki akar figurázni valakit, az nyilván megtalálja a legszerencsétlenebb mondatot, a legbutább fotót, és ezzel kezd el „revolverezni". Ebben egyébként túlságosan nagy veszélyt nem látok, legfeljebb kiderül, hogy a politikus is ember, aki pontatlanul fogalmaz, és ha kell, évente változtatja a véleményét. Nem biztos azonban, hogy erre fel van készülve a társadalom, amely még azt várja, hogy felkészültek, okosak és következetesek legyenek az őket képviselő személyek.

– És arra fel vagyunk-e készülve, hogy teszem azt a választások kimenetelét befolyásoló álhír indul el a választások előtti éjszakán a web magyar szegletében? Van-e értelme az internet korában a kampánycsendnek?

– Az igaz, hogy bárki beszélhet, bárki befolyásolhatja a politikát az interneten, s ezzel egy új csatorna nyílik meg. És tény, hogy akár ostobaságokat is le lehet írni, aminek komoly következményei lehetnek. De én teljességgel liberális vagyok abban a tekintetben, hogy egy szabad társadalomban nem lehet – vagy csak nagyon minimális mértékben – korlátozni azt, hogy ki mit beszél. Nem vagyok híve a gyűlöletbeszéd korlátozásának sem, hiszen ki dönti el, hogy az adott írás mennyire szélsőséges, és mihez képest az? Ezért inkább az amerikai típusú liberális véleményszabadságnak vagyok a híve. Azt hiszem, nekünk is el kell tudnunk viselni, hogy akár egy rémhír is befolyásolhat valamit, akár a választásokat is eldöntheti. Meg kell tanulnunk ezzel együtt élni, és meg kell szoknunk, hogy szabadok vagyunk. Egy fiatal demokráciának nem szabad megijednie a rendelkezésére álló lehetőségektől. A kampánycsend véleményem szerint egyébként teljesen értelmét veszített intézmény.

– Akkor sem volt értelme a kampánycsendnek, amikor még nem léteztek ilyen gyors kommunikációs csatornák?

– De volt, és jó is, hogy rákérdezett, mert pontosan ezen a ponton mutatkoznak meg az összefüggések! Ez a mai magyar demokrácia nem az 1990-es évek média előtti demokráciája, amikor azt gondoltuk, hogy a politika tartalmi ügyekről fog szólni, és az igazságról. Úgy vélem, a magyar politikában megérett az idő arra, hogy új módon nézzük meg a dolgokat. Az 1989-90-ben kitalált választási szisztémának egy csomó eleme ma már nem működik. Ha pedig nem működik, akkor szerintem álságos dolog számon kérni.

– Ha már a választási rendszerről esett szó: mit gondol, mikor válhat valósággá Magyarországon az internetes távszavazás?

– Élesben igazán még a nálunk jóval fejlettebb országok sem merték bevezetni, azaz a szavazások még manapság is fizikai jelenlétet igényelnek. Ha pedig a nálunk fejlettebbek sem csinálják, akkor nagy kérdés, hogy Magyarországon mikor lesz így. A magam részéről egyébként kissé szkeptikus vagyok az internetes távszavazással kapcsolatban, mert úgy gondolom, hogy a fizikai jelenlét egyben szimbolikus dolog is. Én legalábbis szeretek személyesen jelen lenni, mert a személyes jelenlétnek van egy, a távszavazással ki nem váltható hangulata. Ha úgy tetszik, részvételpárti vagyok. Másfelől viszont igaz, hogy viszonylag sokan soha nem mennek el szavazni, és ezen a ponton talán tényleg áttörést hozhatna, ha otthonról vagy a külföldi nyaralás alkalmával is részt lehetne venni a voksolásban. Bár a távszavazásra a mozgóurnás megoldással voltaképpen manapság is lehetőséget biztosít az állam a mozgáskorlátozottaknak, mégis van egy kör, amely szinte soha nem szavaz. Vagy a politikával szembeni rosszallásukat fejezik ki így, vagy egyszerűen csak érdektelenek – nos, őket nyilván az elektronikus voksolás lehetősége sem késztetné szavazásra. Ha a távszavazást valaha be is vezetik idehaza, remélem, csak alternatívaként, azaz aki akar, továbbra is személyesen az urnához járulhat.

INTERNETEZZÜNK A KERTBŐL!

Vezeték nélküli hálózat otthon

Elhatároztam, hogy vezetékmentesítem otthonom. Nyár van, és ha már egyszer haza kell vinni a munkát, ilyenkor sokkal kellemesebb a teraszon ücsörögni a noteszgéppel, mint a fülledt szobában verni a billentyűket. A terv megvalósítása nem igényel túl sok eszközt. Az ADSL-modemre kell csatlakoztatni egy vezeték nélküli routert, a noteszgépbe pedig – ha még nincs benne – kell tenni egy vezeték nélküli kártyát. A router 30 ezer, a kártya 10 ezer forint körül beszerezhető – ennyit megér, hogy a lakás vagy a kert bármely pontján kényelmesen lehessen dolgozni. Cikkünk elsősorban azoknak szól, akik még nem számoltak le a vezetékekkel otthonukban.

SZÉLL ANDRÁS

Egy kis technológia

A WLAN (Wireless Local Area Network) kifejezés gyűjtőnév, amellyel a vezeték nélküli helyi hálózatokat jelöljük. Ezeknek a hálózatoknak méretezhetőknek, megfizethetőknek kell lenniük, és meg kell felelniük bizonyos általánosan elfogadott szabványoknak. **A Wi-Fi** azt jelenti, hogy a vezeték nélküli eszköz **Wireless Fidelity tanúsítvánnyal van ellátva.**

1.
Belkin F5D7010ee vezeték nélküli noteszgép-hálózatikártya. Segítségével kb. 60 másodperc alatt képessé tehetjük noteszgépünket a WLAN-kommunikációra

Ez garantálja, hogy a **WECA (Wireless Ethernet Compatibility Alliance)** elvégezte a szükséges hálózati teszteket a termékeken, és úgy találta, hogy azok megfelelnek az előírt szabványoknak, valamint betartják a kompatibilitás elvét.

A mai legelterjedtebb WLAN-technológia az **IEEE 802.11 szabványra** épül, amelyet az **IEEE (Institute of Electrical and Electronic Engineers)** fogadott el. Ez a rádiós adathálózatok alapja, és ez biztosítja a különböző eszközök kompatibilitását.

Az alapszabványnak két változata létezik. Az elterjedtebb a 802.11b jelű műszaki specifikáció, amely a 2,4 GHz-es, szabadon felhasználható frekvencián 11 Mbps sebességű átvitelt tesz lehetővé. A 802.11a specifikációnak megfelelő eszközök az 5 GHz-es sávban biztosítanak adatátvitelt, méghozzá 54 Mbps sebességig, de kisebb hatósugárban.

Tavaly nyáron jelent meg a 802.11g szabvány, amely a 802.11b-hez hasonlóan 2,4 GHz-en működik, így azzal visszafelé kompatibilis. Ez viszont már 54 Mbps sebességre képes, a 802.11a-hoz hasonlóan, viszont annál jóval nagyobb hatókörben, optimális körülmények között akár 550 méteres távolságig. (Az adatátviteli sebesség viszont a távolság növekedésével csökken, az 54 Mbps csak az első útszakaszon, kb. 35 méterig érvényes.) Várhatóan idén ősszel jelennek meg azok az eszközök, amelyek már 100 Mbps feletti sebességet tesznek lehetővé.

Ma már nem terheli meg nagyon a pénztárcánkat, ha lakásunkban vagy házunkban vezetékek nélkül szeretnénk a világhálóra kapcsolódni, vagy akár helyi hálózatot kívánunk kialakítani. 30-50 ezer forint körüli beruházásról van szó, attól függően, hogy noteszgépünk vagy asztali számítógépünk fel van-e készítve a WLAN-kommunikációra *(a technológiáról lásd keretes írásunkat)*.

A rádiófrekvencián működő hálózatok teljesítményét egyébként több tényező befolyásolja, például a falak vastagsága, a WLAN-termék antennájának karakterisztikája vagy akár az, hogy milyen más, rádióhullámot használó eszközök találhatók a közelben.

Mindez nem sokkal drágább – vagy egyes esetekben akár olcsóbb is –, mint a drótok megvásárlása, a szerelés, a behúzás és a romeltakarítás, attól függően, hogy a kábelezést egyébként milyen igényességgel szeretnénk megoldani.

Ráadásul – a távközlési szolgáltatók számára bosszantó módon – a vezeték nélküli hálózati eszközök segítségével még könnyebben megoldható, hogy egyetlen internet-előfizetést több számítógép használjon. A router ebben az esetben – a ve-

zetékes hálózatokhoz hasonlóan – egyetlen IP-címet jelenít meg a szolgáltató felé, mialatt az egész család és/vagy szomszédság csüng a világhálón. A lebukás veszélye pedig nem túl nagy: nincsenek drótok.

Természetesen a vezeték nélküli hálózatoknak a sebesség szempontjából is reális alternatívát kell jelenteniük a vezetékes megoldások mellett. Ma a 802.11g WLAN-szabvány 54 Mbps sebességű kapcsolatot tesz lehetővé, ami netezésre több mint tökéletes, hiszen a széles sávú internetkapcsolat sebessége tipikusan 384 és 512 kbps között változik.

Cikkünknek különös aktualitást ad, hogy ősszel várhatóan megjelennek azok a WLAN-eszközök, amelyek 100 Mbps feletti sebességükkel maguk mögé utasítják az átlagos vezetékes hálózatokat is. Ezzel egyidejűleg pedig arra lehet számítani, hogy a jelenlegi vezeték nélküli eszközök ára csökkeni fog, és – ahogy ezt kiemeltük – internetezésre a már rendelkezésre álló technológia is több mint tökéletes.

Belkin

Megszületett tehát az elhatározásom. A következő lépés az eszközök – a router és a WLAN-kártya – kiválasztása volt. Sorra vettem a gyártókat, míg kikötöttem a Belkin mellett. Ez a név itthon kevésbé ismert, pedig a cég a kapcsolati megoldások globális vezetőjének tartja magát. 1983-ban, a kaliforniai Hawthorne-ból indult, és ma az Egyesült Államok leggyorsabban növekvő vállalatai közé tartozik. Portfóliójában többek között megtalálhatók az USB- és FireWire-eszközök, a hálózati csatolók, a KVM- (keyboard/video/mouse), a Bluetooth-, a PDA-, valamint az iPod-megoldások, de még a noteszgéphátizsákok is.

A nagyság azonban nem minden, a döntést három további érv támasztotta alá. Az első, hogy a cég minden egyes termékéhez teljes magyar nyelvű kézikönyvet ad. Ez sajnos ma még mindig lényeges szempontnak számít, ugyanis a megvásárolt számítástechnikai termékekhez sok esetben csak fénymásolt cetliket mellékelnek a forgalmazók.

A második érv a Belkin hálózati eszközeire nyújtott élettartam-garancia. Ráadásul ez – egyes márkáktól eltérően – nem azt jelenti, hogy meghibásodás esetén az eszközt saját költségünkön nekünk kell kiküldenünk egy tajvani központba, majd hónapokat várhatunk a válaszra. Ebből köszönöm, nem kérek. Szeretem viszont azokat a gyártókat, amelyeknek magyarországi disztribútora országos partnerhálózattal rendelkezik. Hazánkban a Smart Electronic szakemberei helyben és azonnal bevizsgálják a meghibásodott terméket, majd amennyiben az igény jogos, szintén helyben és szintén azonnal csereterméket biztosítanak.

Ez a két szempont (1. Van-e magyar nyelvű leírás a termékhez? 2. Milyen könnyen tudok élni a garanciával?) minden egyes számítástechnikai eszköz megítélésének objektív mutatója, és nem árt állandóan szem előtt tartanunk.

A harmadik érvem már lényegesen szubjektívebb. Választásom során a Belkin mellett szólt, hogy a cég leányvállalata, a Belkin IDG Hollywoodban, ottani stúdiótechnikával tervezi meg a felhasználók asztalára kerülő termékeket. Ez magyarul azt jelenti, hogy formatervezésük egyéniséggel ruházza fel azokat. Nekem pedig nem volt mindegy, hogy mit kell néznem a polcomon.

2.
Belkin F5D7230yy4 vezeték nélküli kábel/DSL-gatewayrouter. A 802.11g szabványnak megfelelően 54 Mbps sebességre, 4 vezetékes és 64 vezeték nélküli eszköz kezelésére képes. Leginkább egy robot fejéhez hasonlít, és szexi, amennyire egy router az lehet

Elvileg egyszerű

Hazavittem hát egy Belkin F5D7230ee4 vezeték nélküli kábel/DSL-gatewayroutert, amely a 802.11g szabványnak megfelelően 54 Mbps sebességre, 4 vezetékes és 64 vezeték nélküli eszköz kezelésére képes. Leginkább egy robot fejéhez hasonlít, és szexi, amennyire egy router az lehet. Társául egy Belkin F5D7010ee CardBus vezeték nélküli hálózati kártyát választottam *(1. és 2. kép)*.

Már a boltban kiszúrtam, hogy a router dobozának hátulján a magyar nyelvű ismertető azt ígéri, az eszköz az Easy Install Wizard fedőnevű telepítőprogram segítségével mindössze három perc alatt üzembe helyezhető.

Kicsomagolás. A router dobozában ott volt a magyar nyelvű könyv, amely inkább térképszerűen széthajtogatható lepedő. Azt írta, hogy helyezzem be a telepítőlemezt a számítógépbe.

Előbb összedugtam mindent – a router az asztalra, a kártya a noteszgépbe került. A Windows XP ez utóbbit hamar felismerte, a telepítéshez mindazonáltal szükséges a mellékelt CD-n található driver is. Néhány kattintás, a kártya rátalált a routerre, majd hopp, már élt is a vezeték nélküli hálózat. Következett a router, amelyet az ADSL-modemen keresztül ki kell hajtani az internetre. Becsúszott a CD a meghajtóba, s indult az Easy Install Wizard. Arra gondoltam, hogy három perc múlva már a kertben, vezetékek nélkül fogok internetezni. Nem így lett.

A gyakorlat más

Az Easy Install Wizard már csak angol nyelven fut, az egyes lépésekhez tartozó szövegek az említett „lepedőn" találhatók meg magyarul. Kiderül belőlük, hogy hiba volt mindent előre összedugni, az egyes eszközöket megadott sorrendben kell feszültség alá helyezni. Nem baj, szétszedtem, és kezdtem újra.

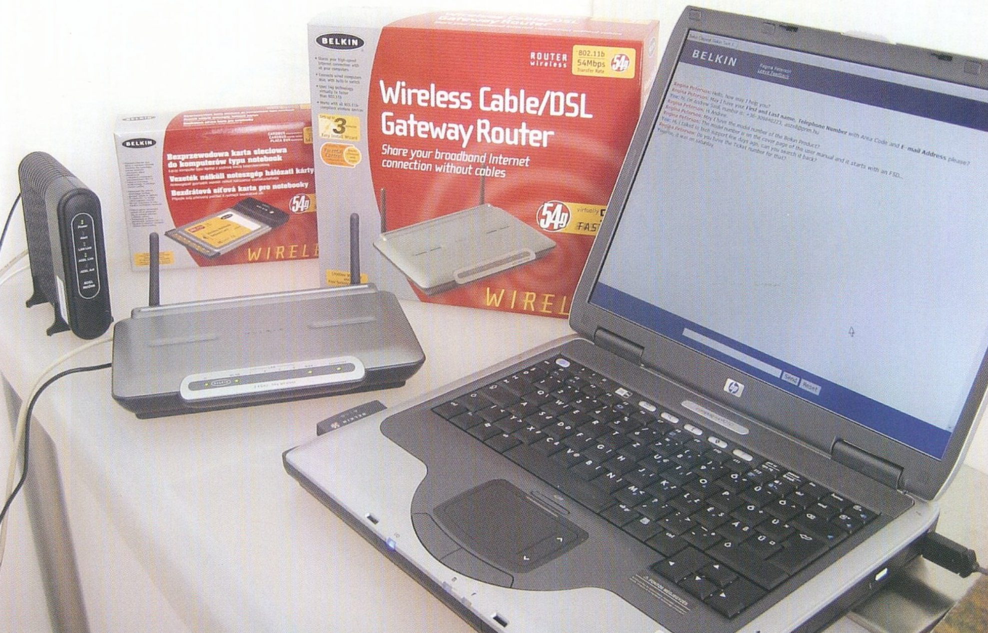
A varázsló megvizsgálta a gépet, és felismerte, hogy PPPoE-kapcsolatról van szó, ami annyit jelent, hogy az internetszolgáltató felhasználónevet és jelszót biztosít az ADSL-csatlakozáshoz. Megadtam ezeket, és a varázsló utasított, hogy most kössem össze az ADSL-modemet a routerrel, majd a routert a számítógéppel. Megtettem.

Összeállt tehát az infrastruktúra (3. kép), és nem kellett sok hozzá, hogy ismét felismerjem az elfeledett igazságot: a vezeték nélküliség ma még csupán korlátozottan érvényes. A kertbe tényleg elég a noteszgépet kivinni, de a drótok nem tűnnek el végleg, csak a lakás egy meghatározott pontjára koncentrálódnak, ahol némi erőfeszítéssel rendet lehet köztük teremteni (*4. kép*).

Eltelt a három perc, közben a varázsló az internetkapcsolatot kereste. És kereste. És kereste. És nem találta.

Van ez így – gondoltam –, és indítottam elölről az egészet. És a varázsló ismét keresett, s ismét nem talált.

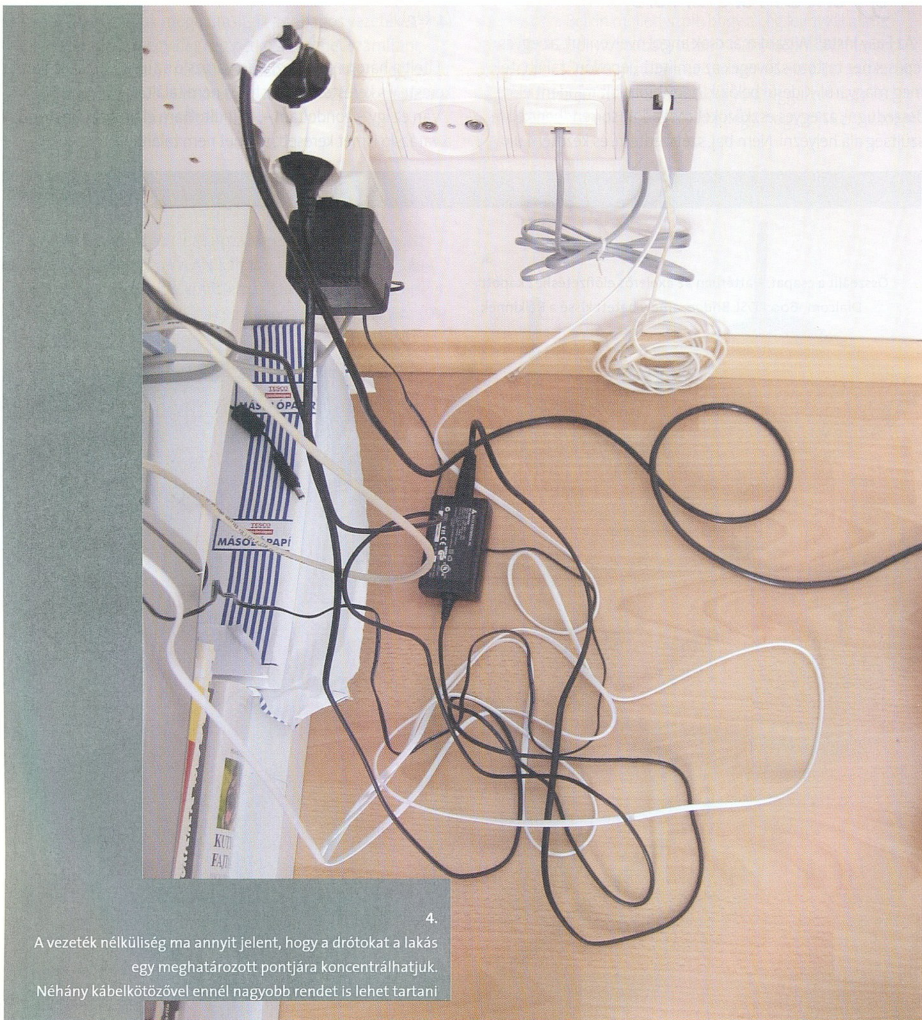
3.
Összeállt a csapat. Háttérben az axelerós előfizetéshez kapott Dialcom 1600 ADSL Bridge, amely betett kissé a Belkinnek

Ezeregy próbálkozás

Egy idő után feladtam a kínlódást, és elővettem a router kézikönyvét, amely egy PDF-állományban található meg a CD-n, a magyar kivételével szinte minden „világnyelven”. Ebben található meg a router konfigurációs interfészének elérhetősége (*5.kép*): a böngészőbe kell beírnunk egy megadott IP-címet. Nos, az eszköz ezen a felületen mutatja meg igazi énjét, itt derül ki, hogy nem valami gyermekjátékról van szó. Míg az Easy Install Wizard arra szolgál, hogy a teljesen laikus felhasználók is konfigurálhassák a routert, ezen a felületen keresztül már az emelt szintű beállítások is elérhetők. Megtaláltam a beépített tűzfalat, amely már egy igazi hardveres megoldás. Róla csak annyit, hogy magazinunkban nem győzzük hangsúlyozni: ma az interneten terjedő összetett fenyegetések bonyolultabbak a hagyományos vírusoknál. Ellenük már nem védenek az antivírusszoftverek, csak a tűzfalak és az antivírusszoftverek együtt. Tűzfal tehát minden egyes számítógépre kell.

Visszatérve témánkhoz: ezen a konfigurációs felületen találjuk meg a vezeték nélküli eszközök beállításait is, beleért-

4.
A vezeték nélküliség ma annyit jelent, hogy a drótokat a lakás egy meghatározott pontjára koncentrálhatjuk. Néhány kábelkötözővel ennél nagyobb rendet is lehet tartani

ve a 128 bites titkosítást! Itt tudjuk klónozni a hálókártyánk címét, így be tudjuk csapni a modemet, ha az csak egyetlen IP-címet engedne kapcsolódni az internetre. Itt regisztrálhatjuk magunkat a fél évig ingyenes Szülői Felügyelet nevű szoftver kipróbálására is, amelynek segítségével megakadályozhatjuk, hogy a routeren keresztül kártékony tartalmakat érjenek el az internetre kapcsolódó számítógépek. És így tovább. Kár, hogy a kb. háromórányi próbálkozás során ezen a felületen keresztül sem tudtam rávenni a robotfejet, hogy találjon rá az ADSL-modemre, és nézzen ki az internetre.

Újraindítottam, levettem, visszatettem, frissítettem a firmware-t, kipróbáltam minden beállítást. Semmi.

Ügyfélszolgálat, de minek?

Ellátogattam tehát a Belkin honlapjára, ahol megtaláltam az online, 24 órán keresztül elérhető ügyfélszolgálat linkjét *(6. kép)*. Rákattintottam, megnyílt egy chatablak, és némi várakozás után jelentkezett is az operátor. Hoppá! Ez azért példás dolog. Szeretném, ha minden számítástechnikai gyártó így működne, de még a legnagyobbakat sem lehet állandóan elérni. Úgy gondolom, hogy a Belkin az élettar-

tam-garanciával és ezzel a szolgáltatással példát mutat mindenki számára.

Következett tehát egy hosszas beszélgetés az operátorral, amelynek során elmondtam mindent, amit eddig a routerrel kapcsolatban tettem vagy akár gondoltam *(lásd keretes írásunkat)*.

A chat nagyon tanulságos volt. Megtanultam belőle, hogy mindegy, mit tett meg addig a felhasználó, újra megcsináltatják vele – a biztonság érdekében. Megtanultam belőle azt is, hogy az átlagos operátor semmi olyan ismeretnek nincs a birtokában, amelyet nem tartalmaz maga a felhasználói kézikönyv is. És végül rájövök arra, hogy a hiányos tudás mennyire veszélyes. Az események egyik csúcspontjaként az operátor ragaszkodott hozzá, hogy töröljem a gépről a Symantec antivírus- és tűzfalszoftverét. Az internetkapcsolat persze aktív volt, így arra az időre semmi sem védett a kártékony kódoktól.

Mintegy két óra alatt sikerült minden egyes elméleti és gyakorlati lehetőséget végigvennünk, de a router internetkapcsolatot jelző ledje mindeközben csak bánatosan villogott. Feladtam.

Felhívtam a szaküzletet, ahol az eszközöket beszereztem. A jó tanács: elképzelhető, hogy a router nem kompatibilis a Dialcom 1600-as ADSL-modemjével, így menjek vissza, kicserélik egy másik verzióra.

Végszó

A Belkin F5D7230ee4 router elvileg a magyar piacra is készült, ezt bizonyítja a dobozon található sok-sok magyar felirat és a magyar nyelvű kézikönyv. A F5D7230yy4 ugyanúgy néz ki, de

Ügyfélszolgálatosdi

– Halló, miben segíthetünk?

–...

– Elkérhetném a nevét, a telefonszámát és az e-mail címét adminisztrációs célokra, mielőtt elkezdjük?

–...

– Elkérhetném a Belkin termékének modellszámát?

– Ez egy router, FD7230ee4.

– Köszönöm az információkat. Miben segíthetünk?

– Nem tudok kapcsolódni az internetre. Egy Dialcom ADSL-modemet használok, modellszáma 1600. A számítógépem tud kommunikálni a routerrel, és konfiguráltam is a routert, de nem tudok az internetre kapcsolódni. Dinamikus IP-címet állítottam be, klónoztam a hálókártya címét, és a PPPoE-kapcsolathoz megadtam a felhasználónevet és a jelszót.

– Használ valamilyen tűzfalat vagy antivírusszoftvert, például Norton AntiVirus, Zone Alarm, Sygate, McAfee, Norton Internet Security, Personal Firewall, Black Ice?

– Igen, Norton-tűzfalat és -antivírust.

– Kérem, uninstallálja ezeket.

– Kipróbáltam már, mi történik, ha letiltom a tűzfalat, de úgy sem működik a router. Tényleg letöröljem a Nortont?

– Igen. Megakadályozza a routert, hogy hozzáférjen néhány fontos scripthez.

Az uninstallálással természetesen megszakadt a kapcsolat az ügyfélszolgálattal, hiszen a számítógépet újra kellett indítani.

– Halló, miben segíthetünk?

– Szétkapcsolódtunk...

– Sajnálom.

– Még mindig nem működik a router.

– Csináljuk meg az áramkört!

– Azt hallottam valakitől, hogy ez a Belkin-router nem biztos, hogy kompatibilis a Dialcom-modemmel.

– Kompatibilis.

– Rendben.

– Akkor csináljuk az áramkört! Húzza ki az elektromos hálózatból a routert, aztán 10 másodperc múlva a modemet! Várjon 10 másodpercet, és dugja vissza a modemet, majd várja meg, amíg a ledek jelzik, hogy megtalálta a hálózatot! Aztán dugja vissza az elektromos hálózatba a routert!

– Ezt az egészet már elég sok variációban megcsináltam.

– Nem baj, csináljuk meg még egyszer, most, hogy uninstallálta a Nortont.

A modem kikapcsolásával természetesen ismét megszakadt a kapcsolat az ügyfélszolgálattal. Ezek után még néhány ugyanilyen felesleges kör következett.

– Halló, miben segíthetünk?

– Ismét én vagyok. Reseteltem a routert, visszaállítottam a gyári beállításokat, és próbálkoztam a firmware-frissítéssel is. Semmi változás. A routeren valamennyi led azt mutatja, hogy minden rendben van, egyedül a modemes kapcsolatot jelző villog, mutatva, hogy a router nem tud kommunikálni a modemmel, és nem tud kilépni az internetre.

– A technikusunk fel fogja hívni. Megfelel ez Önnek?

– Igen.

– Tehetünk még Önért valamit?

– Igen, hiszen a router még mindig nem működik. Mikor hívnak fel?

– Azonnal.

– Mégsem tudjuk felhívni...

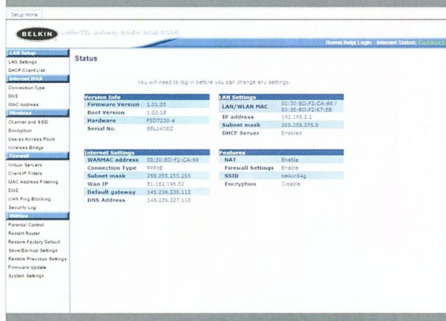
– Miért?

– Technikai problémánk van. Átadom az ügyet a kutatócsoportunknak.

– Rendben, és mi fog történni?

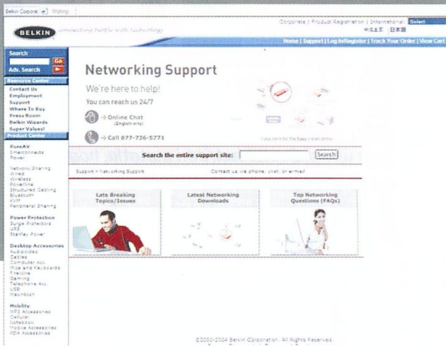
– Megvitatják, és felhívják, vagy e-mailben kapcsolatba lépnek Önnel.

– Rendben, köszönöm.

5.

A router konfigurációs interfésze a böngészőn keresztül érhető el. Az Easy Install Wizarddal ellentétben ezen a felületen már látszik, hogy nem egy játékszerről van szó. Érdemes megfigyelni a designt, amely megegyezik a Belkin honlapjának arculatával – piros pont a marketingeseknek

6.

Nézzük csak: 24 órás telefonos és online ügyfélszolgálat (angol nyelven), FAQ, letölthető anyagok, kereshető tudásbázis. Úgy tűnik, a cég mindent megtesz felhasználóinak támogatásáért

a nyugat-európai piacra készült, így magyar nyelvű feliratnak nyoma sincs rajta.

Viszont ez a verzió tényleg működik. Tényleg három perc üzembe helyezni. Elindítottam a varázslót, és csinálta, amit kell. Megtalálta a Dialcom-modemet, kapcsolódott az internetre, és már élt is a hálózat. Tökéletes. A nagyon messzi ügyfélszolgálatnak fogalma sem volt a megoldásról, szerencsére a magyar boltosnak igen.

Hozzá kell tennem, hogy a Dialcom-modemet az axelerós internet-előfizetéshez kaptam, tehát valószínűleg lehetünk még jó pár ezren az országban, akik ilyen eszközt használunk.

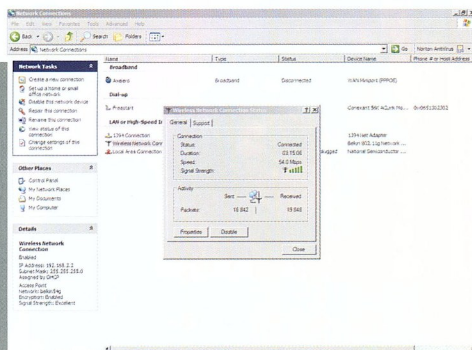
És következzen itt az értékelés. A Belkin jó cég. Élettartam-garanciát ad hálózati készülékeire, formatervezett termékeket árul, és van 24 órás, tényleg elérhető ügyfélszolgálata. Én belefutottam egy kínos hibába, amire azonban volt már példa a számítástechnikai piacon. Szerencsére a magyarországi boltos tudott segíteni, és volt megoldás.

Az F5D7230yy4 típusjelű router vidáman, gond nélkül működik. Kiépítettem egy vezeték nélküli hálózatot lakásomban, így akár több számítógéppel is csatlakozni tudok a világhálóra.

A vezeték nélküli kártya (Belkin F5D7010ee) olyan jól teszi a dolgát, hogy nem is érdemes sok szót vesztegetni rá. Bedugtam, az operációs rendszer megtalálta, és ennyi. A kapcsolat sebessége 54 Mbps, lakásomon és kertemen belül eddig bármerre mozogtam, a jel erőssége sohasem csökkent a „nagyon jó" érték alá, ami nagyon jó *(7.kép)*.

Jelen sorokat a kertben írom. Elmondhatatlanul kellemesebb itt dolgozni, mint a fülledt szobában.

Olvasóinknak tehát a következőket tudom ajánlani. Építsenek ki vezeték nélküli hálózatot otthon és irodájukban, mert kényelmes, ára pedig egyre elérhetőbb. Válasszák olyan vállalat termékeit, amelyben megbíznak. A Belkin F5D7230yy4 routert nyugodt szívvel ajánlom mindenkinek, mert összességében jó benyomásokat szereztem a cégről.

7.

Így néz ki, ha minden összejött. A sebesség valóban 54 Mbps. Egy átlagos lakáson belül ez tartható is, a tesztelés során a távolodással mindössze annyi történt, hogy a jel erőssége „kitűnőről" „nagyon jóra" csökkent. Ez pedig nagyon jó

Kapcsolódó webcímek:
www.belkin.com
www.dialcom.hu

KEZÜNKBEN AZ ÉLETÜNK

A Sony Ericsson bemutatta új mobiltelefonjait

A Sony Ericsson július 15-ei sajtótájékoztatóján mutatta be négy új mobilkészülékét. Az eseményen rekordszámú, összesen 72 újságíró vett részt, ami mutatja, hogy a maroktelefonok piaca túllépett önmagán.

FORRÁS: PRÍM ONLINE

Mi is az a mobiltelefon? – tesszük fel magunknak újra és újra a kérdést. Hordozható telefon lenne? Ugyan már, hiszen a mobilok ezen a szerepkörön rég túlnőttek. Egy mobilkészülék ma telefon, divatcikk, presztízstermék, játékgép, zenelejátszó, rádió, fényképezőgép, számológép, naptár, PDA és még sok minden más.

A gyártók folyamatosan újabb és újabb funkciókkal gazdagítják a készülékeket, amelyek mindannyiunk életének részeseivé váltak.

Ez több szempontból érdekes. Egyrészt a mobil megváltoztatja életünk folyását. Mindenhol elérhetők vagyunk, mindenhol szórakozhatunk, és – hála a legújabb, PDA-funkcionalitással felruházott példányoknak – mindenhol dolgozhatunk.

K500 – gyors akció és sok grafika

Az ember már nehezen talál magának egyetlen perc nyugalmat ebben a folyamatos pörgésben.

A gyártók szemszögéből nézve pedig egyértelmű, hogy folyamatosan harcolni kell az élen maradásért. „Ma még csak telefonokat gyártok, de a technológiai konvergencia miatt el kell sajátítanom a digitális fényképezők technológiáját, tapasztalatot kell szereznem a multimédiás tartalomszolgáltatásban" – gondolhatták az Ericcson vezetői néhány évvel ezelőtt. A Sony és az Ericcson házassága mindenesetre gyümölcsözőnek bizonyult.

A Sony Ericsson a második negyedévben 10,4 millió mobiltelefont értékesített a világon, nyitást hajtott végre Kínában (megszerezve az ottani Ericsson-gyár 51%-os részesedését), szintén stratégiai tulajdonrészt vásárolt a Symbianban, erősítette felső kategóriás készülékeit, végül képkezelésben és készüléktervezésben is továbblépett (Easy Mobile Star).

Új csodák

Nézzük tehát a bejelentett készülékeket! A Sony Ericsson K500i jelzésű kamerás mobiltelefon egyik oldalán úgy néz ki, mint egy telefon, a másikon pedig, mint egy fényképezőgép. A nagyméretű színes kijelző tűéles képet ad. A K500i-t grafikus megjelenítési képességei ideális játékgéppé teszik: 1,9 hüvelykes, 65 ezer színt megjelenítő TFT-képernyővel és MultiAction joystickkel rendelkezik. A zavartalan játékot a gyors akcióra és sok grafikára épülő mobilalkalmazásokhoz kifejlesztett grafikus platform biztosítja (a HI Corp. Mascot Capsule Engine Micro3D Edition nevű grafikus motorja, amely Java 2.0-n fut).

A K500i belső tárolója (12 MB) összesen 170 kétdimenziós vagy 45 háromdimenziós játék tárolására elegendő; ezeket a szolgáltatók portáljairól vagy a Sony Ericsson webhelyének Fun & downloads elnevezésű részéről lehet letölteni. A Gameboard EGB-10 játékkiegészítővel párosítva a K500i komplett játékkonzolnak is kiválóan alkalmas.

P910 – PDA, e-mail kliens, webböngésző

Munka mindenhol

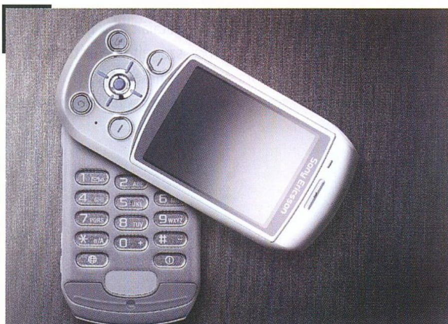
A Sony Ericsson P910i smartphone egyesíti a telefon, a személyi adatkezelő (PDA), az e-mail kliens és a webböngésző funkcióit az irodán kívül dolgozók számára.

Minden eddiginél több szövegbeviteli lehetőséget kínál funkcióinak használatához, köztük teljes billentyűzetet, kézírás-felismerést és T9-es szövegbevitelt. A lehajtható flip belső részén lévő, nagyujjal kezelhető billentyűzet például különösen hasznos hosszabb e-mailek írásakor; az öt irányban mozgatható Jog Dial előnyös a telefonfunkciók közötti navigáláskor és a weben való böngészéskor; a nagyobb színes képernyőre érintőceruzával történő kézírás lehetősége és a szoftveres billentyűzet pedig jól jön rövid SMS-üzenetek írásakor, jegyzeteléskor vagy személyek, találkozók adatainak bevitelekor.

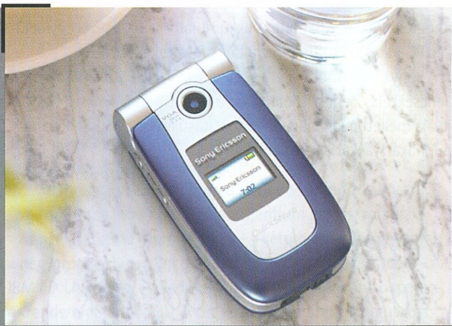
A P910i a védett vállalati számítógépes hálózatokba is könnyen integrálható, de az egyéni felhasználók szintén könnyedén hozzáférhetnek magánlevelezésükhöz. A Sony Ericsson több e-mail szolgáltatóval együttműködve a P910i-t fejlett levelezőmegoldássá tette, mivel az a Smartner alkalmazásán kívül támogatja az IBM, az Extended Systems, a Visto, az RIM BlackBerry, a Seven és az IntelliSync termékeit. A webböngészés, az e-mailezés, a PDA és a kikapcsolódást szolgáló egyéb lehetőségek a korábbinál sokkal több terhet rónak a telefon memóriájára. A Sony Ericsson ezért 16 MB-ról 64 MB-ra bővítette a belső memóriát, s ezenkívül egy 32 MB-os Memory Stick Duo kártyát is mellékel a termékhez. A P910i-hez akár egy gigabájtos Memory Stick Duo Pro is csatlakoztatható, ami csaknem vég nélküli lehetőséget teremt a képek, videók, zenék és üzleti adatok tárolásához. A P910i a Symbian 7.0 operációs rendszeren és az ugyancsak a Symbian rendszerre épülő, sikeres UIQ felhasználói felületen alapul. Ezáltal a P910i kínálja a jelenlegi smartphone-ok közül az alkalmazások legszélesebb választékát.

Gyors adatátvitel

A Sony Ericsson szintén július 15-én jelentette be, hogy két új kamerás telefonnal bővíti kínálatát, amely az EDGE technológián alapul. Az új készülékek gyors, vezeték nélküli adatelérést, tartalomletöltést és üzenetküldést, valamint interaktív online játékokat kínálnak. A maga nemében mindkét típus egyedi: a függőleges és vízszintes állásban egyaránt használható S710a 1 megapixeles digitális fényképezőgépet tartalmaz, míg a kagylóhéjas Z500i állóképek és videók készítésére is alkalmas, továbbá kommunikációs és játéklehetőségeket kínál. Az S710a az amerikai kontinensen, a Z500i pedig Európában és Ázsiában kerül bevezetésre. Mindkét telefon az EDGE technológia legújabb hálózati fejlesztéseit tartalmazó, ún. Class 10 kategóriájú EDGE-eszköz. Az új megoldásokkal könnyebb és gyorsabb az e-mailezés, az online játék és az adatelérés. A letöltési sebesség határa 240 kbps, a feltöltésé pedig 120 kbps.

S710 – felbontása 1 megapixel

Z500 – gyors adatátvitel EDGE technológián

INFOPIAC

Már majdnem profi

A majdnem professzionális minőségű felvételek készítésére alkalmas Sony DSC–P 150-es Cyber-shot digitális fényképezőgép szeptembertől kerül forgalomba, 500 dollár alatti áron. A zsebben elférő, 2,5 centiméter vastag digitális fényképezőgép 3072x2304-es képmérete 300 dpi-s felbontásban 8x10" méretű nagyításokat is lehetővé tesz. A Sony Real Imaging Processor technológiájának segítségével a felhasználók azonnali pillanatfelvételeket, illetve gyors képsorozatokat is készíthetnek, mivel az autofókusz és az exponálási funkció gyakorlatilag rögtön működésbe lép. A P 150-es ezenkívül 3-szoros optikai zoomos Carl Zeiss Vario Tessar lencsével, 1,8"-es LCD-kijelzővel és egyetlen feltöltéssel akár 310 felvétel elkészítését lehetővé tevő InfoLithium akkumulátorral is el van látva. Az új, 80 dollárba kerülő Cyber-shot Station alkalmazás révén a felhasználók televíziókészüléken is

megtekinthetik, valamint az akkumulátor feltöltésével egyidejűleg PC-jükre is letölthetik az általuk felvett képeket.

A Sony Cyber-shot P–150-es teleobjektívvel és széles látómezejű lencsékkel is kiegészíthető, beépített 32 MB-os Memory Stick kártyája mellett pedig nagyobb kapacitású Memory Stick PRO memóriakártyákkal is kompatibilis.

(Forrás: Prím Online)

Vezetnek a HP-szuperszámítógépek

Az IDC idén is megjelentette a Linpack benchmarkmérésen alapuló 500-as listát, amelyet a piackutató ad ki a szuperszámítógépekről.

Az IDC felmérése szerint a szerverpiac egészét tekintve a HP kimagaslóan jól szerepelt ebben az évben is. Az úgynevezett High Performance Computing szinte minden szegmensében piacvezető pozíciót szerzett, kivéve az egyedi rendszereket felvonultató, úgynevezett nem kereskedelmi célú rendszereket. Figyelemre méltó megállapítás, hogy 1997-ben egy mai belépőszintű, 2 darab x86-os processzorral felszerelt HP-szerver is felkerült volna az 500-as szuperszerverek listájára.

A 2-nél több processzoros, kereskedelmi célú rendszereknél a HP PA-Risc és Integrity Superdome rendszerei találhatók meg a legnagyobb számban a listán, míg a processzorrendszerek terén az elmúlt években két architektúra, az x86-os (Intel és AMD), valamint az IA64-es piaci részaránya mutatott folyamatos növekedést. A jelenlegi listán szereplő rendszerek kétharmadában iparági szabványú x86-os, valamint Itanium processzorok szerepelnek.

(Forrás: Prím Online)

Áttörés az internetcímek terén: IPv6

Az internetcímeket globálisan kezelő ICANN malajziai konferenciáján bejelentette az IPv6 rendszert, amely hihetetlen mennyiségű új internetcím létrehozását teszi lehetővé.

A Corporation for Assigned Names and Numbers szervezet Kuala Lumpur-i tanácskozásán a jelenlegi, IPv4 rendszer szerinti címek rohamos elhasználódásával indokolta az új megoldás bevezetését. Pillanatnyilag nagyjából 4,3 milliárd internetcím lehetséges, amelynek körülbelül kétharmada már foglalt. *Vinton Cerf*, a szervezet szakértője szerint a közelebbről még nem ismertetett IPv6 „huszonötezertrilliótrilliószorosára" emeli a lehetséges címek számát. A döbbenetes aránynövekedésre azonban az elemzők szerint szükség is van, hiszen képzeljük el, hogy a jövőben minden egyes személynek és eszköznek önálló címre lehet szüksége, és a 3G-telefonok vagy az internethűtőgépek világa már ma sem ismeretlen előttünk. Cerf mindenesetre annyit közölt, hogy a jelenlegi IPv4 és az új IPv6 mintegy 20 évig párhuzamosan fog futni a lehetséges egyeztetési és rendszerhibák elkerülése végett.

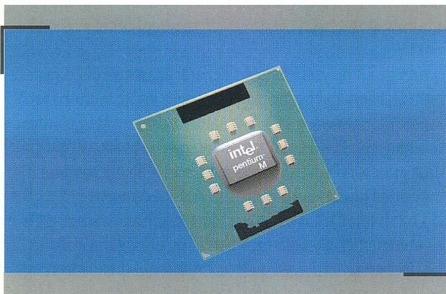
(Forrás: Prím Online)

Olcsóbb Pentium M

Az Intel külön hírverés nélkül forgalomba hozta kis teljesítményű Pentium M 705-ös processzorát, amely lehetőséget ad a gyártóknak olcsóbb noteszgépek forgalmazására.

A 705-ös az első olyan Pentium M processzor, amely nem az idén bemutatott Dothan, hanem a korábbi Banias generációból származik. Az Intel egy ideje már forgalmazza az 1,5 GHz-es Banias processzort, amelyet hamarosan kivon a forgalomból, ám a cég állítása szerint a Pentium M 705-ös ezzel nem azonos, mivel architektúrája némileg eltér a korábbi modellétől. Szakértők szerint egyébként az Intel gyakran él azzal az eszközzel, hogy új processzorcsaládjához egy korábbi technológián alapuló, olcsóbb terméket is hozzáad.

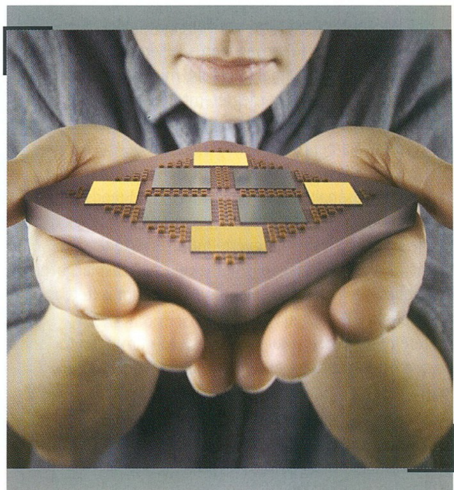
(Forrás: Prím Online)

Új IBM eServerek Power 5 processzorral

Az IBM bemutatta legújabb nagy teljesítményű eServer kiszolgálógépeit, amelyek a beépített Power 5 processzorok és a hozzájuk kapcsolódó szoftver segítségével egyszerre akár 10 úgynevezett virtuális szerver működtetésére képesek.

A Unix és Linux alapú IBM eServer termékek segítségével az üzleti felhasználók kevesebb számítógép használatával végezhetik el feladataikat. Az új gépek 2–16 darab Power 5 processzort, valamint a versenytárs termékeknél 75%-kal kevesebb egyéb chipet tartalmaznak, ami jelentősen olcsóbbá teszi őket. Az IBM által korábban csak a mainframe-számítógépeknél alkalmazott virtualizációs technológia révén ugyanis egyetlen Power 5 processzoron egyszerre akár 10 különböző operációs rendszer is futtatható, ami feleslegessé teszi a drága kiegészítő hardver alkalmazását. Az IBM néhány versenytársa, így a Hewlett-Packard és a Sun is alkalmaz virtualizációs technológiákat, azonban az IBM illetékese szerint azok egyelőre kevésbé fejlettek, mint az ő megoldásuk. Az Apple legújabb Macintosh gépeinél már felhasznált kétmagos, 276 millió tranzisztort tartalmazó Power 5 processzorok két programszál (thread) egyidejű kezelésére is képesek. Az Intel nemrég bejelentette, hogy a jövőben szintén alkalmazni fogja a kétmagos eljárást legújabb Pentium processzorainál.

Az új IBM eServer számítógépek – a kétprocesszoros p5 520-as, a négyprocesszoros p5 550-es és a 16 processzoros p5 570-es – az IBM AIX Unix, illetve a Red Hat vagy a Novell SuSE Linux operációs rendszerét használják. A cég közleménye szerint augusztus 31-étől lesznek kaphatók világszerte, áruk 12,920, 22,100, illetve 25,928 dollártól indul.

(Forrás: Prím Online)

A kapcsolat könyve

West(el) side story

Ha az utóbbi évek-évtizedek sikertörténeteit próbáljuk számba venni, néhány ember (például Rubik Ernő*) vagy egy-egy kisebb csapat (például a vízilabda-válogatott) világraszóló teljesítményén túl igencsak kutakodnunk kell, ha nagyobb lélegzetű, gazdaságilag is meghatározó példákat szeretnénk találni. Az egyiket – talán éppen a legjelentősebbet – az Athenaeum 2000 Kiadó lelte fel, s mindjárt könyvformában örökítette meg az újkori magyar gazdaság karrierhistóriáját. A Westel története azonban nem csupán vállalati napló, több annál: korrajz. Hűen tükrözi a rendszerváltás utáni időszak buktatóit és új esélyeit, egy új iparág megszületését – még akkor is, ha a főszereplő produkciója nem nevezhető általánosnak.*

GALVÁCS LÁSZLÓ

A Westel-történet túlmutat önmagán – jegyzik meg a szerkesztők a könyv fülszövegében –, jelképezi azt a kommunikációs forradalmat, amely alig több mint tíz esztendő alatt átformálta, pontosabban megteremtette Magyarországon a modern telefóniát. Hadrendbe állította a korszerű telekommunikáció valamennyi formáját, a vezeték nélküli hang- és adatátvitel teljes eszköztárát. A mobiltelefónia magyarországi meghonosításának első három éve és a GSM rendszer térhódításának első évtizede a hazai távközlés fejlődésének korszakos jelentőségű fejezete. Egyértelmű sikertörténet, amelyet nemcsak Magyarországon ismernek el – a hazai piacgazdaság megítélését tekintve igen jelentős visszhangot keltett az európai és amerikai üzleti világban is.

Szerény szavakkal zárul az ajánlás: „Mint minden történetre, a Westel-sztorira is áll a latin maxima: de te fabula narratur, azaz minden mese valójában az olvasóról szól, még akkor is, ha a történet – az olvasó legjobb tudomása szerint – nem vele történt meg, nem ő élte át, tehát nem az ő története." A feladat, mint olvashatjuk, egyszerű: bebizonyítani az ellenkezőjét.

A bizonyítást a mára T-Mobile-lá változott társaság kezdeti és mostanáig legnagyobb konkurensének egykori vezérigazgatója akaratlanul is megkezdte, amikor az ő sikereiről faggatták. Mint mondta, mindegy volt, hogy valaki az élelmiszeriparból vagy a külkereskedelemből csöppent a mobilpiacra, akkora, kielégíthetetlen igénnyel találkozott, hogy tulajdonképpen csak elrontani lehetett volna az üzletet, a siker szinte különösebb erőfeszítések nélkül, magától jött.

Arra viszont már a Westel mutatott példát, hogy az igazán nagy sikerhez és a piacvezetővé váláshoz nem árt a tudatos erőfeszítés, a következetes gazdasági gondolkodásmód. Annál is inkább, mivel az igényeket – s minél nagyobbak, annál inkább – csak akkor lehet kielégíteni, ha van mivel. Például hálózattal, készülékkel, szolgáltatással. Ahhoz pedig pénz kell, folyamatosan, és rengeteg. Bár a sikerek a kezdetektől jelen vannak, a történet jelentős, nem látható, időtartamát tekintve háromnegyed része a források megszerzésének nehézségeiről szól, a csődközeli helyzettől a bankok kockázati tőkéjén át a stabilizációig. Érdekességként csak egyetlen példát idézünk az akkori viszonyokról.

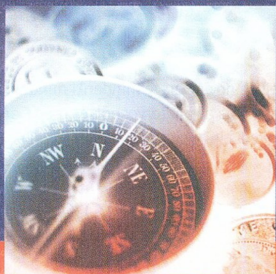
Az üzleti világban ismert vélekedés szerint a kilencvenes évek elején Magyarországnak sikerült először olyan sajátos gazdaságpolitikai környezetet teremtenie, amely szimulációs eljárások elegyítésével lehetővé tette, hogy a külföldi befektetők csaknem olyan gazdasági-jogi-törvényi feltételek mellett működjenek, mint anyaországukban. A gyakorlatban viszont szinte minden esetben kiderült, hogy a speciális „economix" hasonlít ugyan a piacgazdasághoz, ám a hasonlóság a szó szoros értelmében megtévesztő. A magyar gazdaságirányítás kitalálta az egyirányú ajtót, amelyen kizárólag bemenni lehet. Nyugati cégek, amelyek először hoztak létre magyarországi termelőkapacitást, meglepetéssel tapasztalták, hogy az új társaság valutában befizetett alaptőkéje varázsütésre forintosul, amit a magyar valutatörvények értelmében már nem lehet visszaforgatni, például dollárra. Az új vállalatoknak a külföldi gépek, anyagok megvásárlásához valutára és importengedélyre volt szükségük, amit az illetékes hatóság rutinosan elutasított, mondván, hogy a „kemény" fizetőeszközt a vállalkozások maguk teremtsék elő, például termékek exportja révén. Amelyeket éppen a megvásárolni kívánt gépekkel készíthettek volna el.

Bár üzleti szempontból a történetnek ez a financiális ága is tanulságos, térjünk át az olvasmányként érdekesebb témákra!

Íme, egy kis helyzetjelentés a kezdeti állapotokról: „A 90-es évek eleje a magyar gazdaság soha nem látott mértékű fejlődésének és szerkezeti átalakulásának időszaka. Megjelentek a külföldi befektetők, akik gyárakat építettek vagy vásároltak Magyarországon, s akiknek természetes igényük volt arra, hogy az anyaországukban megszokott és természetesnek tartott módon tudjanak összeköttetést teremteni a külvilággal. Hihetetlen mértékben felgyorsult a hazai magánvállalkozások létesítése, néhány év alatt számuk megközelítette az egymilliót. A gazdaságnak elemi igénye volt a kommunikációra."

A nyilvános rádiótelefon – hiszen az új kommunikációs forma eleinte így vonult be a köztudatba – már 1990-ben gyökeret eresztett Magyarországon, a 450 megahertzes tartományban, analóg módon, és immár a Westel neve alatt. Az igazi áttörés éve azonban 1994, amikor (a GSM-tender kiírása, az eredményhirdetés, majd a cégalapítások után) a felhasználók számára is elérhetővé vált a digitális mobiltelefon.

A GSM megjelenésének különleges jelentőséget kölcsönöz, hogy az úgynevezett páneurópai rendszer hazai bevezetése alig több mint másfél évvel követte a legfejlettebb európai országokat. A XX. század legendás első évtizedei óta, amikor a magyar ipar- és szolgáltatásfejlesztés majdhogynem szinkronban volt az európai s egyben a világtrendekkel, először fordult elő, hogy Magyarország a technikai fejlődésben ismét az élbolyhoz közelített.

A sikert ma már a számok bizonyítják, ám egy évtizeddel korábban kevesen hittek, s sokkal többen kételkedtek benne, a pénzüket kockáztató részvényesek pedig egyenesen aggódtak minden cent befektetése miatt. *Sugár András* vezérigazgató szerint a tulajdonosok a konzervatív prognózisokat kedvelik, mert igazgatótanácsuk elé kell terjeszteniük a befektetés indoklását, mértékét, megvalósulását, megtérülését. Amikor a tenderpályázathoz készült az üzleti terv, az amerikai tulajdonosok meglehetősen pesszimisták voltak, olyannyira, hogy álomképnek minősítették a magyar szakemberek prognózisát, miszerint 2000-re a GSM-társaság ügyfeleinek száma meghaladja a 230 ezret. Ezzel kalkulálva 150 millió dollár körüli beruházással elérhető, hogy a cégnek nem egészen 33 milliárd forintos árbevétel mellett 2000-re 8 milliárd forint nyeresége legyen. Ezt a merész kalkulációt végül sikerült a magyar félnek elfogadtatnia, ám arról a vezérigazgató már mélyen hallgatott, hogy az valójában az általa reálisnak tartott szám és az amerikai várakozások középarányos verziója. Azonban még Sugárék is tévedtek. 2000-ben a Westelnek több mint egymillió, 2003-ban pedig 3,7 millió előfizetője volt, árbevétele meghaladta a 250 milliárd forintot, nyeresége pedig megközelítette az 50 milliárdot. Az összes beruházás 10 év alatt több mint 250 millió dollárra rúgott. Hasonló tévedésekért cserébe sokan odaadnák életük legsikeresebb döntéseit.

(Tanulságos – bár kétségkívül megvan a magyarázata –, hogy a 90-es évek végén hasonló, csak épp más előjelű realitásvesztés vett erőt a világ telekommunikációs szektorán, amikor a harmadik generációs európai mobillicencekért összesen mintegy 126 milliárd dollárt fizettek ki a legnagyobb telefontársaságok. Az igazgatóságok a rövid távon pusztán részvényárfolyammal ellensúlyozható eladósodást vállalva tették kockára a részvényesek pénzét, ám a piac szinte pillanatok alatt leértékelte a megalapozatlan víziókat. Ezzel vette kezdetét a távközlési és részben az információtechnológiai piac soha nem látott mélyrepülése. De ez egy másik történet.)

A mi históriakötetünk viszont a továbbiakban érzékletesen taglalja a GSM (és benne a Westel) szárnyalását. Érdekes dolgokat tudhatunk meg a csapatépítés technikájáról, a bizalom elvének eredményességéről, az imázs formálódásának „kék korszakáról", a mecenatúra fontosságáról, a promóciók korát elindító emlékezetes Mikulás-akcióról, az SMS, a WAP, az MMS és más szolgáltatások által fémjelzett újdonságokról és innovációkról. S persze a mindezek eredményességét elismerő és bizonyító díjakról, amelyek többségét a minőségért kapta a társaság, azért a törekvésért, amely mindvégig áthatotta a ma már T-Mobile néven működő cég stratégiáját és mindennapi tevékenységét.

Ez a törekvést – talán az alany iránti tiszteletből – magukévá tették könyv gondozói is. Az egyébként tárgyilagos és szakszerű, a vállalati lépéseket a hazai és a világgazdasági folyamatokba beágyazó mű mindvégig izgalmas, olykor a váratlan fordulatokat sem nélkülözi, és közérthető, igényes stílusával képes a kívülálló olvasó figyelmét is lekötni. A kiadó szándéka szerint a Magyar sikertörténetek című sorozatban rövidesen újabb kötetek jelennek meg. Izgalmas kérdés, hogy ki és milyen sztorival léphet a Westel nyomába.

Macskák hava

Épp hogy az asztrológiai naptár szerint kilépünk az Oroszlán havából, máris macskák lepik el a mozivásznat. Ráadásul mindegyikük képregényből érkezik, ám a film végére a lusta házi kedvencből és a macskanővé alakult grafikusból egyaránt akcióhős válik.

CSIKI JUDIT

Sok macskatulajdonos szerint voltaképpen nem az embernek van macskája, hanem a macskának embere, akit alomcserére, etetésre, rendszeres hátvakargatásra és egyéb személyes szolgálatokra tart. A nyávogó rabszolgatartók egyik leghíresebb képviselője pedig nem más, mint Garfield, a dagadt, lusta és önző kandúr, aki már 25 éve bolondítja magába a képregény- és macskarajongókat, s akinek olyan klasszikus aranyköpéseket köszönhetünk, mint a „sokkal jobban szeretném a reggeleket, ha később kezdődnének" vagy a „nem vagyok kövér, csak gravitációs kihívásokkal küzdök".

25 évnyi képregénylét után pedig elérkezett az idő, hogy a macskák macskája a moziban is a színre lépjen: *Peter Hewitt* filmjében Garfieldet a számítógépes grafika kelti életre, ám a többi szereplő valóságos.

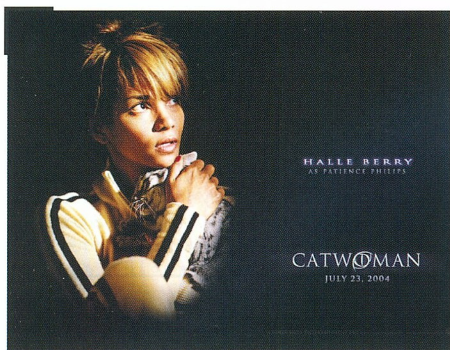
A kissé túlsúlyos cicusnak aranyélete van Jon Arbuckle házában: a tévé előtt heverészve tömheti magába a lasagnát, miközben a környék teljhatalmú urának képzeli magát. Jon azonban új háziállatot kap kedvenc állatorvosnőjétől: Odie, azaz Ubul kutyát, aki fenekestül felforgatja Garfield kényelmes életét, hiszen minden, a macska által mélyen megvetett tulajdonságot megtestesít. Amikor a kutya egyszer nyomtalanul eltűnik, Garfield tulajdonképpen örülhetne, ám a kandúrban feltámad a lelkiismeret és a hiányérzet, s ettől vezérelve elindul, hogy megkeresse Ubult. Mire rálel a lökött kutyácskára, számos kaland acélozza meg puhány testét-lelkét, no és persze mindenki mindenkivel összejön: Jon meghódítja az állatorvosnőt, és még Garfield is képes lesz megkedvelni Ubult.

Mancspingpong és maciihalászat

A film sikerét az internetes megjelenéssel is igyekeznek támogatni az alkotók. A hivatalos honlap (**www.garfieldmovie.com**) főoldalán mindjárt kilenc nyelv közül választhatunk, ráadásul külön site várja az amerikai, illetve az Észak-Amerikán kívüli angolt beszélőket, valamint a latin-amerikai, illetve európai spanyol ajkúakat. Bármelyikre is szavazunk, ki kell várnunk a letöltés rövidke idejét, amely alatt, hogy ne unatkozzunk, maga a főmacska riszál egyet a kedvünkért. Ha később a Produkció menüpontot választjuk, még a képernyőnkre is felkenődik: a becsapódásba beleremeg az egész honlap, ám jutalmul végignézhetjük, ahogy Garfield meglepett arccal, lassan lecsorog az üvegen.

A My stuff (Cuccaim) menüpontban ikonokat, képeslapokat, háttérképeket és képernyővédőt szerezhetünk be, a Me and the others (Én és a többiek) pedig a szereplőkkel és az őket alakító vagy nekik hangot adó színészekkel ismertet meg közelebbről. Természetesen nem maradhat el a képgaléria sem,

A cica sötét oldala

A másik macskaszerű képregényhős, aki augusztus végén fellopakodik a mozivászonra, Garfield úrnál is agresszívebb természetű. Batman egykori szövetségeséről és ellenségéről, a Macskanőről van szó, akinek a bőrébe az 1992-es Batman-filmben *Michelle Pfeiffer* bújt bele. Ezúttal *Halle Berry* alakítja a szerény, „bocsánat, hogy élek" típusú grafikuslányt, akit munkaadója, a kozmetikai mamutcég tulajdonosa megölet, mivel olyan információt hall meg, amelyről nem kellene tudomást szereznie. Ám a természetfölötti erők kiszámíthatatlansága folytán a lány visszatér – a korábbi szerénység helyét azonban időnként átveszi a gátlástalan és erőszakos Macskanő. Ez persze csak a bosszút könnyíti meg, Patience kialakulóban lévő szerelmi kapcsolatában számos bonyodalmat okoz...

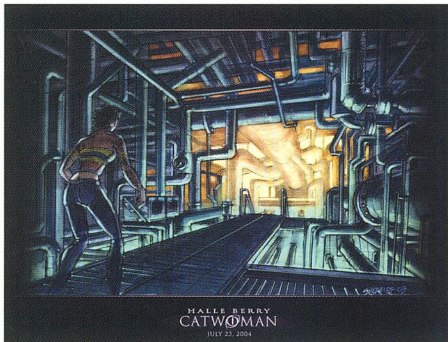
A mozi hivatalos oldalát (**www.catwomanmovie.com**) a sejtelmesnek szánt szürke-fekete árnyalatok uralják. Már

a főoldalról továbbjuthatunk az alapvető információkhoz, de a honlap animációkkal alaposan felturbózott változatára is beléphetünk. A filmmel, a szereplőkkel és az alkotókkal kapcsolatos adatokon kívül itt is beszerezhetjük filmes képernyővédőnket, ikonjainkat, háttérképeinket, sőt a mozihoz készült grafikai vázlatok egy részét is megnézhetjük. Az extraként erre az oldalra is felkerült játékban pedig a Macskanő bőrébe bújva járhatjuk az utcákat: össze kell gyűjtenünk az ellopott ékköveket, miközben ellenségeink – élükön a cégbirodalom gonosz főnökével – minden sarkon lesnek ránk. Ha pedig valaki a Macskanő eddigi rajzolt és filmes történetére kíváncsi, az a **www.super-highway.net/users/altoot** oldalon ismerkedhet meg annak minden vonatkozásával, és nézhet meg számtalan képet, fotót, videót és képregényt, hogy azután az oldalon talált linkeket követve folytathassa a barangolást az interneten.

extraként pedig négyféle játék került az oldalra. Választhatjuk a memóriajátékot, a szép emlékű tévés pingpong elvén készült mancspingpongot, kiszedhetjük a minden játékteremben megtalálható „horgászós" játékautomatából Garfield kedvenc mackóját, de az égből hulló kajákból is összeválogathatjuk a dagadt macska ebédjét, gondosan kikerülve persze az egészséges táplálékokat. Akinek némi figyelemelterelésre van szüksége a fárasztó munkanapokon, feltétlenül érdemes felkeresnie a lasagnaimádó kandúr internetes kuckóját.

Aki viszont inkább a klasszikus, rajzolt Garfield rajongója, annak a **www.garfield.com** címen, Garfield és barátai hivatalos honlapján érdemes próbálkoznia. A filmmel kapcsolatos hírek és információk persze itt sem maradnak el, ám a honlap legnagyobb részét mégiscsak a képregénymacskának szentelték. A virtuális postahivatalból minden alkalomra küldhetünk Garfieldet ábrázoló képeslapot, hírt kaphatunk a legújabb Garfield-kiadványokról, és mindjárt meg is rendelhetjük azokat. Az oldal ráadásul naponta meglep bennünket egy pár kockás Garfield-sztorival, sőt az archívumot fellapozva a korábbiak közül is választhatunk. A film hivatalos oldalához hasonlóan a képregényoldalon is játékokkal üthetjük el a munkaidőből hátralévő perceket.

Jól indulnak – hová lesznek?

Nők a csúcsvezetésben

Társadalmi nem – lassacskán megtanuljuk e fogalom jelentését. Voltaképpen nem a nők és férfiak biológiai különbségeiről, hanem azokról a szocializáció során kialakult társadalmi eltérésekről van szó, amelyek az eltelt évszázadok, évezredek folyamán kisebb-nagyobb mértékben módosultak, változtak. Ugyanakkor a nemekhez kapcsolódó szerepek és elvárások jelentősen különbözhetnek az egyes kultúrákon belül, illetve az egyes kultúrák között is.

CSAPÓ IDA

A Budapesti Közgazdaság-tudományi és Államigazgatási Egyetemen lassan két éve alakult meg a Társadalmi Nem- és Kultúrakutató Központ. 2003 szeptemberétől a negyedévesek a társadalmi nem és kultúra mellékszakirány tantárgyait is felvehetik tanrendjükbe. A témával foglalkozó oktatók korábban azt tapasztalták, hogy a bevezetés a szociológiába elnevezésű tárgy szemináriumain az utóbbi egy-két évben radikálisan megnőtt az elsőéves hallgatók által a társadalmi nemekkel kapcsolatban fölvetett kérdések, illetve az ezek alapján tartott kiselőadások száma. A központ vezetője *dr. Nagy Beáta* közgazdász-szociológus és *dr. Hadas Miklós*, a Szociológia és Szociálpolitika Tanszék két egyetemi docense. A központban mindkét nemmel egyformán foglalkoznak, elsősorban egymáshoz való viszonyuk és annak változásai érdekli a kutatókat, beszélgetésünket mégis a nőkkel kezdjük: a női menedzserekkel. Nagy Beáta e téma szakavatott tudora: több mint tízéves kutatói munka eredményeképpen jelent meg 2001-ben Női menedzserek című könyve az Aula Kiadónál.

– A női menedzserekkel kapcsolatban eredetileg mire kereste a választ?

– Arra az egyszerű kérdésre, hogy miért hiányoznak a nők a csúcsmenedzsmentből. Azt a folyamatot szerettem volna tetten érni és megérteni, hogy miközben a nők száma igen nagy a felsőoktatásban – átlagosan többen vannak, mint a férfiak –, jó adottságokkal rendelkeznek, előnyeik később mégis szertefoszlanak. Azaz hogyan válik elégtelenné a szorgalmuk, a jó eredményük, a megbízhatóságuk, a magas szintű nyelvtudásuk, amint a munkaerőpiacra lépnek. Magam sem gondoltam, milyen komplex magyarázatot fogok kapni a kérdésre. Az elemzésben mindenképpen szerettem volna túllépni azon a leegyszerűsített válaszon, miszerint a nőket egyedül az anyaság, a gyereknevelés feladata tartja vissza attól, hogy vezető pozíciókat töltsenek be. Természetesen az úgynevezett kettős teher, vagyis a beosztottak és a család egyidejű menedzselése nem egyszerű dolog, de ez nem magyarázza meg teljes egészében a nők alulreprezentáltságát a vezetői pozíciókban. Kiderült, hogy az okokat három tényező egységében kell keresni.

– Nevezetesen?

– Egyrészt a fiúk és a lányok eltérő nevelést kapnak: nem egyformán motiválják őket az irányításra sem a szülők, sem az iskolák, tehát a nemi szocializáció során elsajátított szerepeik mások lesznek. Mindez világosan jelzi, hogy a társadalmi nemi szerep, a gender önmagában lényeges ok. Másrészt az is fontos tényező, hogy a jelenleg működő szervezeteket maszkulinitással lehet jellemezni, s e férfias hierarchiákban az előrejutás útjai és lehetőségei erősen strukturáltak, nemek szerint elkülönülők. A menedzsmentben a nők jelképes arányban, úgynevezett dísznőpozícióban vannak. Ezáltal állandó rivaldafényben állnak, teljesítményüket szigorúbban ítélik meg, és kiszorulnak a férfiak informális társalgásából. A harmadik tényező pedig az, hogy a társadalom egésze a maga elvárásaival jelenik meg, amelyek ráadásul rendszerbe foglalják az előzőeket is.

Női karrierfejlesztők

„Szívvel, tudással, törvénnyel az esélyegyenlőségért!" – olvashatjuk a Magyar Női Karrierfejlesztési Szövetség honlapjának (**www.noikarrier.hu**) nyitó oldalán a szlogent.

A szervezet a nők esélyegyenlőségének elérését kívánja segíteni a karrierfejlesztés, illetve a vezetői pozíciók terén, az európai uniós elvárások közvetítésével és megvalósulásuk elősegítésével.

A Nemzeti fejlesztési terv, a 2003. évi CXXV. törvény (az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról), az EU vonatkozó direktívái, illetve az EQUAL program szellemében a szervezet célja az üzleti, a nonprofit és a közszférában dolgozó nők segítése képzéssel, tanácsadással és egyéb eszközökkel munkaerő-piaci pozíciójuk, ezen belül pedig előmeneteli esélyeik javítása érdekében.

– Összegezhetők-e valahogy az okok?

– A téma egyik amerikai kutatója szerint az okokat abban kell keresnünk, hogy a nők, a férfiakkal ellentétben, nem tanulnak meg célokat felállítani és előre tervezni, korlátozott előrejutási arányuk miatt elsősorban csak a feladatra koncentrálnak, illetve sokszor nem veszik őket komolyan a társadalomban, ezért kevés figyelmet fordítanak rájuk, azaz arra, hogy segítsék őket a szervezeten belüli előrejutásban. Ez tehát azt is jelenti, hogy nem elegendő egy ponton belenyúlni a rendszerbe, hanem több helyen kell felülvizsgálni az esélyek egyenlőségét. Sokáig magam is liberális nézeteket vallottam, ma viszont úgy vélem, pozitív diszkrimináció szükséges ahhoz, hogy a nők tudásával, tapasztalatával gazdagodjon

a felső vezetői világ, és e területen is mind jobban kibontakoztathassák képességeiket.

– A kutatás során milyen volt a kapcsolata a menedzsernőkkel?

– Amikor az interjúkat készítettem, nagyon nagy nyitottságot tapasztaltam a vezetőnők részéről. Nemcsak kérdőíves adatfelvételről volt szó, hanem életútinterjúkról is. Amikor a könyv publikálását készítettem elő, igyekeztem minden interjúalanyt utolérni, és a hozzájárulását kérni. Az utóbbi időkben újabb kapcsolatokat is kiépítettem olyan női vezetőkkel, akik nyitottak a kérdésfeltevésre, sőt önmaguk is elkötelezetten foglalkoznak vele munkájuk során vagy éppen a mellett. Több ilyen intézményesült vállalkozás is létezik. Legelőször a General Electricet említeném: a cégnél egy egész világot átfogó Women's Networköt hoztak létre azzal a céllal, hogy a nők karrieresélyeit növeljék. A GE ezen a téren Magyarországon még rendkívül fiatal hálózattal rendelkezik, de máris szép eredményeket ért el. A network fő mozgatója *Szabó Eszter* kommunikációs igazgató, aki saját példájával is illusztrálja, hogyan lehet fiatal nőként a karrierlehetőségekkel élni. A másik fontos kezdeményezés *Csíkné dr. Kovács Klára* nevéhez kapcsolódik, aki hosszú időn keresztül az Unilever Magyarország Kft.-nél töltött be felső vezetői pozíciót. Ő informális társaságként hozta létre a WoManager Klubot, amelyben különböző foglalkozású nők vesznek részt, de a menedzserek dominálnak. Ez a fajta találkozási lehetőség nagyon fontos, hiszen ma már tudjuk, hogy a nők leginkább a megbízható informális kapcsolatokban szenvednek hiányt, mert kimaradnak az úgynevezett fiúklubokból, „old boys networkökből" is.

– Léteznek-e másfajta, úttörő jellegű kezdeményezések?

– Az Unilevernél fontos projektek zajlanak az ún. work-life balance jegyében is. Ez arra irányul, hogy a munkavállalók a kereső tevékenységet és az élet egyéb területeit a lehető legjobban tudják összeegyeztetni, azok ne váljanak el egymástól mereven. Szemben a korábbi kezdeményezésekkel, amelyek a család és a munka kombinálását hangsúlyozták, és sokak számára azt sugallták, hogy itt egy női problémát kell megoldani, ez a megközelítés szándéka szerint mindkét nem irányába nyit.

– Hogyhogy a szélesebb nyilvánosság nem tud ezekről a kezdeményezésekről?

– Valóban nem könnyű információt kapni az egyes cégeknek az egyenlő esélyekkel kapcsolatos programjairól. Az érdeklődő hiába keresi azok nyomát például a magyar nyelvű vállalati honlapokon. Az információk sokszor csak a belső hálózaton, az intraneten érhetők el, és nem nyilvánosak. Ennek az is az oka, hogy a cégek a támogató akcióknak még a látszatát is igyekeznek kerülni. Nyilván ebben közrejátszik a nem olyan régen véget ért szocialista emancipáció, ami sokakban rossz szájízt hagyott. Ha valaki a neten szeretne tájékozódni arról, hogy milyen támogató szervezetek jöttek létre különböző multinacionális cégeknél, akkor a **www.womenworking2000.com** oldalt érdemes felkeresnie, ahol a Power Contacts menüpont alatt érdekes információkat találhat.

Az egységes hírközlési törvény fél éve

Az utóbbi esztendőkben hozzászoktunk már, hogy egy-egy, a telekommunikációs ágazatot érintő új törvénytől vagy szabályozástól a piac teljes megnyitását, normális versenykörnyezet kialakulását várjuk. A legutóbbi kísérlet, az egységes hírközlési törvény (eht.) fél éve lépett hatályba, ám egyelőre nem hozott igazi áttörést.

GALVÁCS LÁSZLÓ

Az új törvényt egységesnek titulálják, s a kormányzati szóhasználatban is a technológiasemlegesség dívik, tehát nehéz a szűkebb – például telefonos, internetes vagy kábeltelevíziós – piacokat érintő változásokat értékelni. A hírközlést érintő szabályok értelemszerűen vonatkoznak valamennyi típusú szolgáltatóra, és mindegyikük felbukkanhat a hírközlés összes ágában. De a szakmai diskurzus még mindig a vezetékes telefónia dilemmáiról (számhordozhatóság, szolgáltatóváltás, hálózatok összekapcsolása, tarifamegosztás) és ezzel kapcsolatban a befektetői piac vonzóvá tételéről, a stabil, kiszámítható szabályozási környezet szükségességéről, a piacélénkítésről szól.

A vágyálmokkal szemben azonban többnyire az egy helyben toporgás, a langyos vízben lubickolás jeleit tapasztalhatjuk. Jellemző, hogy egy júniusban tartott szakmai tanácskozáson a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH) képviselője még mindig az eht. szükségességéről beszélt. A korábbi törvény ugyanis nem teljes mértékben váltotta be a hozzá fűzött reményeket, elfogadhatatlanul magasak maradtak az összekapcsolási díjak, nehézkesen alakult a szolgáltatók közötti együttműködés, a Hírközlési Döntőbizottság (HDB) sem bizonyult elég hatékony eszköznek a piac igazgatására, a fogyasztói érdekek védelme pedig megrekedt a deklaráció szintjén.

Az új törvény életbe lépése után fél évvel sem sokkal rózsásabb a helyzet. *Bárányné dr. Sülle Gabriella*, a T-Mobile távközlés-politikai és szabályozási igazgatója szerint még mindig a három évvel ezelőtti szabályozás érvényesül; nagyon lassan alakul ki az a jogi környezet, amely a reformmal felérő modernizációt vezetné be a távközlési szolgáltatási piacokra.

De lehet, hogy csak mi vagyunk türelmetlenek. *Bölcskei Imre*, a Matáv szabályozási igazgatója is arra utal, hogy fél év még kevés a piacelemzéshez és a versenyértékeléshez, hiszen a törvény alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges végrehajtási jogszabályok (közel harminc rendelet) egy része még ma sem jelent meg. Az új NHH ugyan aktívan nekilátott munkájának, de piacszabályozó tevékenysége csak a harmadik ne-

Továbbra sem rendeződik az összekapcsolási piac

Az Alternatív Távközlési Szolgáltatók Egyesülete (ATSZE) az összekapcsolási piac rendeződéséhez elengedhetetlennek tartja – az összekapcsolási percdíjak csökkentésén túl – a bérelt vonali árprés megszüntetését és az összekapcsolási költségek megosztását. Az egyesületbe tömörült társaságok sajnálattal vették tudomásul, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatók összekapcsolási referenciaajánlataihoz készített részletes szakmai észrevételeik többségét a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (NHHT) érdemi indokolás nélkül utasította el.

Az ATSZE szerint sajnálatos, hogy az NHHT a Matáv referenciaajánlatának jóváhagyásával legalizálta a bérelt vonali piacon jelenleg fennálló versenykorlátozó helyzetet, így a legnagyobb vezetékes szolgáltató továbbra is olcsóbban kínálhatja bérelt vonali szolgáltatását saját ügyfeleinek, mint a többi távközlési szolgáltatónak.

Nem oldódott meg az a probléma sem, hogy kizárólag az alternatív szolgáltatók kötelesek viselni a hálózatok összekapcsolásának egyes költségeit (például a két hálózatot összekötő nyalábokét), annak ellenére, hogy az összekapcsolás bevételeiből a jelentős piaci erővel rendelkező telefonszolgáltató is részesül. A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató ugyanis csak összekapcsolási percdíjat fizet az alternatívoknak, az összekapcsolás egyszeri és üzemeltetési költségeit teljes egészében az alternatív szolgáltatók kötelesek viselni.

De nemcsak panaszkodnak az alternatív szolgáltatók. Azt például üdvözlik, hogy az NHHT határozatában csökkentette a vezetékes telefonszolgáltatók összekapcsolási percdíjait. Az ATSZE azonban felhívja a figyelmet arra, hogy az elfogadott percdíjak még mindig magasabbak az Európai Unió ajánlásában szereplő áraknál.

lációval együtt haladó növekedését. Igaz, hozzáteszi azt is, hogy ez minden, ami történt.

Árversenyben

A Matáv igazgatója (volt helyettes államtitkár) a szolgáltatók problémái kapcsán azt említi meg, hogy a földrajzi, illetve a mobilszámhordozás megvalósítása nagyjából 1-1 milliárd forintba került, a helyi közvetítőválasztás infrastruktúra-igénye pedig meghaladja az 500 milliót.

Fordulatot hozott a törvény azzal is, hogy míg a korábbi szabályozás az infrastruktúra alapú versenyt támogatta, addig az eht. szolgáltatás alapú versenyt generál. Vagyis a már régóta piacon lévő és hosszú távra tervező társaságok igyekeztek üzletkörük kialakításához és bővítéséhez a legkorszerűbb, saját tulajdonú hálózatot építeni. Az „új szelek" szárnyán viszont a telefonpiacon megjelenhetnek olyan szolgáltatók (például a TELE2), amelyek mások hálózatára alapozzák tevékenységüket, s a törvény kötelezi is a hálózatosokat (különösen a JPE-ket) infrastruktúrájuk átengedésére. Ennek eredményeként valóban csökkenhetnek a fogyasztói árak, de Bölcskei figyelmeztet rá, hogy emiatt a „hagyományos" szolgáltatók arra kényszerülnek, hogy csökkentsék költségeiket, például leépítésekkel vagy a beruházások visszafogásával. Ennek jövőbeni hatásaival a szabályozónak is számolnia kellene, mert megeshet, hogy az új szabályozó elv hosszú távon behozhatatlan lemaradást okoz a technológiai fejlődésben.

Bárányné dr. Sülle Gabriella ezzel kapcsolatban rámutat arra, hogy az uniós tapasztalatok alapján a verseny nem veszélyeztette a korábbi befektetéseket, a nagy (inkumbens) szolgáltatók részesedése az elmúlt öt évben 96 százalékról mindössze 91-re csökkent a liberalizáció hatására. Az előfizetők – a szolgáltatók promóciós fogásai ellenére is – egyértelműen a piac értésére adják, hogy mire szavaznak. Számukra a költségmegtakarítás, a mobilitás és az internet által nyújtott előnyök a fontosak.

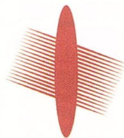
Fogós kérdés tehát a pénz, mert bár a távközlési tarifák az EU 2003-as átlagánál némileg alacsonyabbak, az uniós átlagnál háromszor-négyszer alacsonyabb bérekhez, illetve az egy főre jutó GDP-hez képest igencsak magasak. Biztatásul Ausztria példáját idézzük, ahol a verseny hatására hárommilliárd eurót takarítottak meg a fogyasztók. Ez az ottani politikusok szerint felért egy jó adóreform hatásával.

gyedév vége felé lesz érzékelhető, amikor is dönt a referenciaajánlatok, a jelentős piaci erejű szolgáltatók (JPE) és a szóba jöhető szolgáltatási piacok ügyében.

Részeredmények

Néhány dolog azonban már ma is tapasztalható, például a számhordozhatóság területén. A Matáv eddig tízezernél több számot (előfizetőt) kényszerült átadni versenytársainak, ugyanakkor néhány százat sikerült átcsábítania magához. Az arányok a szolgáltatók között nagyjából reálisak, ám az egész hárommilliós piachoz képest a számok elenyészőnek mondhatók.

Ma még a remények – bár Bölcskei szerint a reális esélyek – közé tartozik, hogy a nagykereskedelmi árak az összekapcsolási referenciaajánlatoknál (RIO) és a helyi hurkok megosztásánál (RUO) sem fognak eltérni az EU-országok átlagáraitól. Az előfizetők választási lehetőségei ugyan változatlanul csekélyek, de Bárányné úgy látja, hogy a piaci nyomás hatására az új díjcsomagokkal sikerült megállítani a havi költségek inf-

INTERNET HUNGARY 2004

Internet Hungary 2004 konferencia

Club Tihany Hotel és Konferencia Központ

2004. október 12-13.

Tihany

Mottó: Üzleti modellek és állami szerepek az információs társadalomban: laissez-faire vagy fejlődési diktatúra

Fővédnökök: Kovács Kálmán miniszter úr -

Főtámogató:

Tisztelt Hölgyem, Uram! Kedves Kolléga!

Idén ötödik alkalommal kerül megrendezésre az Internet Hungary konferencia a Club Tihany Szálloda és Konferenc Központban.
A szakmai körökben évről évre nagy érdeklődéssel várt rendezvényen részt vesznek a magyar gazdasági élet képviselő a hazai és a multinacionális nagyvállalatok döntéshozói, a bankszektor vezető szakemberei, marketing-, pr- és komm nikációs cégek vezetői, médiaszakemberek az írott, az elektronikus és az on-line sajtó területeiről, közvélemény-kuta intézetek, jogi irodák, hivatalok, közintézmények és minisztériumok vezetői, kommunikációs munkatársai.

A kétnapos szakmai konferencia az alábbi kérdésekre keresi a választ:

1. A versenyképes Magyarországért: kormányzati és üzleti erőfeszítések
2. Kik, hogyan és milyen elvek mentén építik a hazai információs társadalmat?
3. Hol tart a szélessávú fejlesztés Magyarországon? Az állami és a befektetői szempontok
4. Digitális feudalizmus... avagy új szabályozási rendszerek?
5. Ki nevet a végén? IP alapú telefon - telefon a kábeltévén - mobil internet stb.
6. Konvergencia: a média az információs társadalomban
7. Biztonságtechnika: hova lát, mit befolyásolhat a Big Brother?
8. A kommunikációs szakma és az internet. Kinek az érdeke?
9. Paradigmaváltás előtt: ki fizet a milyen tartalomért?
10. Életmód és internet - szolgáltatások a munkához, tanuláshoz, szabadidőhöz
11. A távmunka...
12. Mozgasd az egeret, megmondom ki vagy? Az on-line reklám jövője
13. Tartalompiaci körkép: a szexfilmtől az adóbevallásig, a politikától a pornóig
14. Az internetes hírfogyasztás: megbízhatóság, gyorsaság - az új média átalakuló fogalma...
15. Jövőkép a szakágazatokban: egészségügy, oktatás, agrárium, környezetvédelem stb.
16. Az Eu rövid-, közép-, és hosszú távú stratégiája a tudástársadalomról
17. Az internet társadalmi hasznossága: a szolgáltatók és a felhasználók véleménye

A fenti kérdéseket, a nemzetközi és hazai trendeket ismert külföldi és hazai szakemberek elemzik majd. A kétnapos kon ferencia az előadások, kerekasztalok mellett lehetőséget teremt a szakmai, tudományos, üzleti és személyes kapcsol tok elmélyítésére is.

Figyelem!!! 2004. szeptember 1-jétől kísérje figyelemmel weblapunkat: közös gondolkodásra hívjuk az odalát gatókat! Témákat és vitaindítókat várunk, azzal a céllal, hogy a konferencia ideje alatt lehetőség legyen szakm workshopok formájában is megvitatni, kibontani azokat. (Pl.: információs társadalom és... egészségügy; ...táv munka; ...földművelés;...biztonság stb.)

Érdeklődés: 391-5889, vagy media@mediahungaria.hu

Támogatók:

Szakmai partner:

Médiatámogatók:

Stratégiai együttműködő partner:

Élményfotó a Forma–1-ről

Lassan megszokott szolgáltatás, hogy Kapolcs környékén, a Művészetek Völgye rendezvénysorozatán vagy éppen a Hungaroringen is lehet fényképes elektronikus levelet küldeni, illetve internetezni. Így lesz ez idén is, a 19. Formula 1 Marlboro Magyar Nagydíj alkalmával, amikor immár nem csupán a verseny színhelyén, hanem a kapukon kívül is felállítanak az időjárás viszontagságainak ellenálló kültéri internetes munkaállomásokat.

Ujjunkat az érintőképernyős terminálon lévő ikonokra helyezve változatos információs oldalakat tölthetünk le az internetről, a beépített kamera segítségével pedig elkészíthetjük magunkról azt a fotót, amelyet egy e-mail kíséretében elküldhetünk szeretteinknek a világ bármely tájára, megörökítve valamely szép nyári pillanatot. A szolgáltatás a rendezvényen ingyenes, s hogy kedvelt is, arról a kapolcsi számok árulkodnak: az idei Művészetek Völgyében öt ilyen kihelyezett terminálon közel ötszázezer érintést regisztrált a terminálokat üzemeltető és fejlesztő Prakticomp Kft., mintegy hatvanezren nézegették a letölthető információs oldalakat, és negyvenezren készítettek magukról elektronikus élményfotót, amelyet azután a világ legkülönbözőbb helyeire küldtek el Ausztráliától Kamerunig.

www.e-infopont.hu

INTERNETKÁVÉZÓK

Café Online
8800 Nagykanizsa, Kálvin tér 4.
Tel./fax: 93-310-080
www.cafeonline.hu
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 14-től 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-használat, irodai szolgáltatások (nyomtatás, szkennelés, fénymásolás, fax), hálózati játékok

GamePla-Net
1158 Budapest, Drégelyvár u. 57–63.
(Adria–Drégelyvár-sarok)
Tel./fax: 410-8031
www.pla-net.hu
Nyitva tartás: vasárnap–hétfő 14-től 22 óráig, kedd–szombat 10-től 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-használat, irodai szolgáltatások (nyomtatás, fax, szkennelés), hálózati játékok

Game Planet Internet Kávézó
2000 Szentendre, Petőfi Sándor u. 1.
Tel.: 26-505-068
www.gameplanet.hu
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 10-től 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, gépbérlés, játék, nyomtatás, szkennelés, CD-írás, szövegszerkesztés, könyvtárbérlés, igény szerint éjszakai játék, étel-ital szolgáltatás

Hifi Klub – Externet Internet Cyber Cafe
2800 Tatabánya, Béla király körtér 53.
Tel.: 34-329-698
www.hifiklub.hu/netcafe-1.htm
Nyitva tartás: mindennap 10-től 20 óráig (hétvégén és ünnepnap is)
Szolgáltatás: internetezés, multimédiás számítógépek használata, szkennelés, nyomtatás, hálózati játékok, vendéglátói meglepetések

interNetgame Stúdió
2083 Solymár, Mátyás kir. útja 64/a
Tel.: 26-564-149
E-mail: integ@axelero.hu
Nyitva tartás: hétfő–péntek 12-től 20 óráig, szombat–vasárnap 10-től 20 óráig
Szolgáltatás: internetezés, hálójátékok, nyomtatás, szkennelés, számítógépek használata, szervizelése, új gépek értékesítése, összeállítása, használt alkatrészek és gépek árusítása, mobiltelefon-szerviz, grafikai szolgáltatások, kávé, üdítő, csoki, ropi

Internext Stúdió Kft.
1066 Budapest, Zichy Jenő u. 3.
Tel.: 473-1060, fax: 473-0703
www.inext.hu
Nyitva tartás: hétfő–péntek 9-től 18 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-használat, nyomtatás, szkennelés, fénymásolás, szoftver- és dokumentumkezelés oktatása, mentés (floppy az árban)

Média-Star Internet-Cafe
2800 Tatabánya, Győri út 27.
Tel./fax: 34-309-020
www.media-star.hu
Nyitva tartás: hétfő–szombat 9-től 21 óráig, vasárnap 15-től 20 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-használat, irodai szolgáltatások (színes és fekete-fehér nyomtatás, fotónyomtatás, fax, papírkép-, dia- és negatívszkennelés), számítástechnikai eszközök, szerviz

Óvárosi Művész Kávéház
8230 Balatonfüred, Kossuth Lajos u. 31.
Tel.: 87-580-652
www.start.regionalis.hu/netcafe
Nyitva tartás: hétfő–szombat 11-től 22 óráig
Szolgáltatás: internethasználat, levelezés

Planet Cafe Internetkávézó
2310 Szigetszentmiklós, Jókai u. 33.
Tel.: 24-530-601
www.eszemiszom.hu/planetcafe
Nyitva tartás: hétfő–péntek 10-től 19 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-használat, nyomtatás, szkennelés, fénymásolás, CD-írás, adatarchiválás, betanítás, diákkedvezmény, Sunbooks-könyvrendelés, Új Hekki-hirdetésfelvétel

Prakticomp Internet Kávézó
5600 Békéscsaba, Andrássy út 37–43.
(Csaba Center, I. emelet)
Tel.: 06-20-455-7701
www.bhn.hu/internetkavezo
Nyitva tartás: mindennap 8-tól 20 óráig
Szolgáltatás: internetezés, irodai alkalmazások, hálózati játékok, nyomtatás, archiválás, érintőképernyős terminálok, Kézműves Cukrászat díjnyertes finomságai

ORSZÁGSZERTE

Prakticomp Netkuckó
5700 Gyula, Béke sugárút 35.
(Erkel Ferenc Műv. Közp., I. emelet)
www.bhn.hu/internetkavezo
Nyitva tartás:
hétfő–szombat 8-tól 18 óráig
Szolgáltatás:
széles sávú, szupergyors internetezés, CD-írás

Undernet Internet
5200 Törökszentmiklós, Kossuth tér 00.
Tel.: 30-3305-504
www.undernet.hu
Nyitva tartás:
hétfő–vasárnap 16-tól 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-használat, szkennelés, nyomtatás, CD-írás (CD-vel), mobil rack használata

Space Center Internet Café és Számítógépes Bemutatóterem
4032 Debrecen, Lehel u. 20.
Tel.: 52-522-470
www.extra.hu/space.center/index.html
Nyitva tartás: hétköznap 12-től 23 óráig, hétvégén 10-től 23 óráig
Szolgáltatás: internetezés, multimédiás számítógépek használata, nyomtatás, hálózati játékok, CD-, floppyárusítás, mentés

Szóda kávézó és mulató
1075 Budapest, Wesselényi u. 18.
Tel.: 461-0007
www.szoda.com
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 9 órától hajnalig
Szolgáltatás: ingyenes drótnélküli internetkapcsolat, hálózati csatoló, pénzbedobós internetterminál

TELEHÁZAK

Berettyóújfalu Teleház
4100 Berettyóújfalu, Tardy u. 2.
Tel.: 54-401-563
Nyitva tartás: hétfő–péntek 7.30-tól 16 óráig
Szolgáltatás: tanfolyamok

Csákberényi Teleház
8073 Csákberény, Kossuth u. 4.
Tel.: 22-424-002
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 15-től 24 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, hálózati játékok

Esztergomi Ifjúsági Informatikai Iroda és Teleház
2500 Esztergom, Lőrinc u. 6.
Tel.: 33-501-741
Nyitva tartás: hétfő–péntek 10-től 20 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, tanfolyamok

Mezőkövesdi Teleház
3400 Mezőkövesd, Mátyás király út 112.
Tel.: 49-500-160
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 16 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, pályázatfigyelés

Neszmélyi Teleház
2544 Neszmély, Fő út 185.
Tel.: 34-451-997
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 18 óráig, szombat 8-tól 12 óráig
Szolgáltatás: tanfolyamok, számítógépes játékok

Pákai Teleház
8956 Páka, Ifjúság út 13.
Tel.: 92-579-007
Nyitva tartás: hétfő–csütörtök 14-től 16 óráig, péntek 16-tól 20 óráig
Szolgáltatás: irodai szolgáltatás, tanfolyamok

Pestszentimrei Közösségi Ház
1188 Budapest, Vasút u. 48.
Tel.: 294-5971
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 21 óráig, szombat 9-től 14 óráig, vasárnap 9-től 18 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, hálózati játékok

Szőnyi Kulturális Egyesület
2921 Komárom, Petőfi út 3.
Tel.: 34-540-288
Nyitva tartás: hétfő–péntek 10-től 19 óráig
Szolgáltatás: számítógép-használat, nyomtatás, szkennelés, hálózati játékok

Városi Kulturális Központ
8700 Marcali, Széchenyi u. 3.
Tel.: 85-310-085
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 20 óráig
Szolgáltatás: komplett irodai szolgáltatás

Éjjel-nappal

Év végéig valamennyi McDonald's étteremben megtalálhatók lesznek azok az internetsarkok, amelyek két online terminállal szinte éjjel-nappali világháló-használatot biztosítanak a betérő vendégeknek. A klasszikus internetkávézókkal szemben itt bizonyos tartalmakhoz – több interaktív játékhoz, valamint online képeslap, élményfotó küldéséhez – térítésmentesen, egyéb szolgáltatásokhoz pedig igen kedvező áron juthatnak hozzá a látogatók. A terminálok korszerűek, gyors hozzáférést biztosítanak, s emellett

formatervezettek és strapabírók is – a szállító, a Prakticomp Kft. kifejezetten a McDonald's megrendelésére és elképzelése szerint készítette el a fémborítású eszközöket.

2004 júliusában már – többnyire a fővárosban és környékén – 60 McDonald's 120 terminálja áll gyors interneteléréssel a gyorsétterem vendégeinek rendelkezésére, év végére pedig 170 berendezés várja országszerte a hamburger és a sült krumpli kedvelőit.

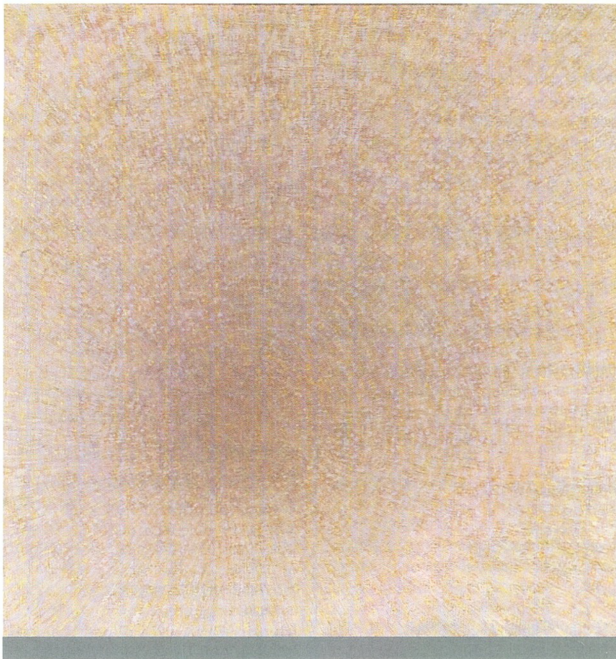
A Prakticomp távolról felügyeli és üzemelteti a terminálokat. A fizetős szolgáltatásokhoz netező chipkártyát is fejleszt a vásárlók részére, amely könnyen kezelhető bérletül szolgál a későbbi netezéshez is, s amelyet az étteremlátogatók magukkal vihetnek.

A Prakticomp nem először jelenik meg az utca embere előtt hasonló terminálokkal: a cég szakemberei fejlesztették ki azt a hálózatot is, amelyet több városban felfedezhettünk, s amely e-infopont néven vonult be a köztudatba. E berendezések segítségével már sokan küldtek és kaptak online képeslapot helyben készült fényképekkel, vagy töltöttek le különféle közérdekű információkat.

www.e-infopont.hu

LEXMARK EURÓPAI MŰVÉSZETI DÍJ

*Az első év sikerére alapozva a Lexmark International Inc. (**www.lexmark.com**), az irodai és otthoni nyomtatási megoldások vezető fejlesztője, gyártója és szolgáltatója 2004-ben is odaítéli a Lexmark Európai Művészeti Díjat, az egyetlen összeurópai festészeti elismerést.*

Tavaly több mint 2000 alkotást neveztek a díjra 33 országból, hogy megnyerjék a 30 000 eurót, köztük a győztes, az angliai *Christian Ward*.

Idén ismét *Brendan Neiland* professzor, a Royal Academy Schools vezetője fogja irányítani a bírák nyolcfős testületét, amely az európai művészeti élet kulcsfiguráiból áll.

A 2004-es Lexmark Európai Művészeti Díj elindítását kommentálva Neiland professzor elmondta: „Az első évben le voltunk nyűgözve a festmények mennyiségétől és színvonalától, ami azt illusztrálja, hogy az európai festészet egyfajta reneszánszát éli. Arra buzdítjuk a művészeket,

A bírói testület:

Brendan Neiland – a Royal Academy Schools vezetője, a zsűri elnöke

Meredith Etherington-Smith – az ArtReview főszerkesztője

Christian Ward – művész, a 2003-as Lexmark Európai Művészeti Díj győztese

Patrizia Sandretto Re Rebaudengo – a Sandretto Re Rebaudengo alapítvány elnöke

María del Corral – kurátor, a Collections at the Fundació La Caixa volt igazgatója

Jean-Pascal Leger – a Musée de Toulon kurátora

Antonello Cardone – a Lexmark európai igazgatója és a Consumer Printer Division alelnöke

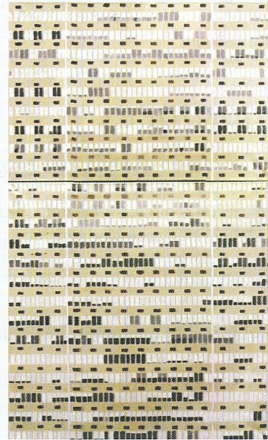
hogy jelentkezzenek a díjra, hiszen ez igazán páratlan lehetőség számukra, hogy megmutathassák tehetségüket az európai színtéren."

Antonello Cardone, a Lexmark Fogyasztói Nyomtatók Divíziójának (Consumer Printer Division) alelnöke és európai igazgatója szintén a bírák testületének tagja: „Mint művészetimádó megtiszteltetésnek érzem, hogy csatlakozhatok a 2004-es Lexmark Európai Művészeti Díj bírói testületéhez. Nagy örömünkre szolgál, hogy felajánlhatjuk ezt az elismerést az európai művészeknek, segítve karrierjüket és propagandát csinálva az európai festészetnek."

A pályázat továbbfejleszti a Lexmark meglévő kapcsolatait a művészeti világban, és növeli a vállalat hozzájárulását a művészetekhez. Ide kapcsolódik a cég díjnyertes website-ja, a **www.print-art.com**, amely a képzőművészet virtuális galériája, és amely nyomtatható mesterműveket szolgáltat közvetlenül a személyi számítógépekre.

Továbbjutó magyarok

A 30 000 euróval járó 2004-es Lexmark Európai Művészeti Díjra 32 országból csaknem 4000 nevezés érkezett, így számuk a tavalyihoz képest majdnem megduplázódott. Az első forduló továbbjutóinak nevét a közelmúltban jelentették be.

Idén Magyarországról 60-an jelentkeztek, és közülük négy művész jutott tovább: *Szépfalvi Ágnes, Sváby Lajos, Miksa Bálint* és *German Juraj*. A magyar győztes, akit erről a szűkített listáról választanak majd ki, folytathatja a küzdelmet Európában a fődíjért.

A szakma kulcsfigurái elismeréssel fogadták a Lexmark által alapított első páneurópai festészeti elismerést. *Brendan Neiland* professzor így nyilatkozott: „Nagyon jó végre egy olyan díjat látni, amelyet kifejezetten a festészet mint a fogalmi művészetekkel szembeni művészeti ág támogatásának szentelnek. Az idén kapott nevezések kivételesen magas száma is ezt támasztja alá." A szóvivő hozzátette: „Ez a díj második éve, és elégedetten látjuk növekvő hírnevét nemcsak a művészvilágban, hanem a köztudatban is. Személy szerint végtelenül boldog vagyok, hogy ezeknek a nyilvánvalóan tehetséges művészeknek segítő kezet nyújthatunk álmaik valóra váltásához."

A végső győztes bejelentése 2004. októberében Olaszországban lesz.

A sokoldalú márki

Történelmi időket élünk. A pop-up ablakok ideje lejárt, ezt be kell látnunk. Annyian visszaéltek vele, hogy ma már nagyon sokan telepítenek gépükre különféle pop-up blokkolókat, és nagy vihart kavart az a terv, hogy a jövőben az Internet Explorer gyárilag megakadályozza a pop-up ablakok előugrását. Annak érdekében, hogy fontos információink ne akadjanak el egy akadékoskodó szoftveres biztonsági őrnél, amely minden kéretlen új ablakban tolakodást lát, váltsunk stratégiát!

SZENDI GÁBOR

Amúgy a pop-up ablakocskák hasznos jószágok voltak, mondjuk egy site-on remekül használhattuk őket arra, hogy a webpolgár figyelmébe ajánljunk valami fontos dolgot, például cégünk cím- vagy telefonszám-változását, akciós ajánlatainkat stb., s mindeközben nem kellett átírnunk az oldalakat, csupán beletenni egy Javascript-utasítást.

Óvatos ember tehát mostantól megfontolja, hogy ugráltassa-e kis ablakait, mert lehet, hogy csak neki, otthon fognak ugrálni, és látogatói fontos információkról maradnak le.

Mivel azonban ugyanúgy, mint a béka, az ember is a mozgó tárgyakra figyel fel leginkább, nem mondhatunk le a figyelemfelkeltő hatásról, csak taktikát váltunk, és a beúszó szövegre szakosodunk.

A marquee

A marquee, más néven „futó szöveg" nagy fejlődésen ment keresztül az első korai változat óta (**msdn.microsoft.com/library/default.asp?url=/workshop/author/dhtml/reference/objects/marquee.asp**).

Egy éppen csak gyári alapfelszereltségű marquee a következőképpen néz ki:

```
<MARQUEE>Ez itt a futó szöveg</MARQUEE>#
```

Ha ezt betesszük egy weblapba, egyből látjuk, hogy alapértelmezés szerint a szöveg jobbról balra végigtipeg a böngésző ablakában, eltűnik balra, majd ismét előbukkan jobbról, végestelen-végig.

Most következnek az izgalmas paraméterek, ami azt jelenti, hogy igába fogjuk a marquee zabolátlan erejét, mától nekünk fog dolgozni. Először is megmondhatjuk neki, hogy ne jobbról induljon, hanem balról.

A **<MARQUEE>** nyitó tagbe beírjuk a **Direction** paramétert, amelynek értéke **Right**, **Left**, **Up** és **Down**. A **<MARQUEE Direction="Down">** hatására szövegünk fentről lefelé fog süllyedni, majd eltűnik, és fentről újra kezdi. Ekkor az az érzésünk támadhat, hogy mi szeretnénk meghatározni azt is, mekkora területen maszatoljon át szövegünk. Ezt megtehetjük a **Height** és **Width** paraméterek megadásával.

Ha a futó szöveg, teszem azt, a legfrissebb híreinket tartalmazza, akkor azok egy általunk kijelölt hasábban szépen sorjáznak. Ha csak a főcímeket írjuk ki, és **linket** rendelünk a szöveghez, még az is működik, ha sikerül eltalálni a gyorsan mozgó feliratokat.

Jogos az igény, hogy a szöveg mozgásának sebességét mi szabályozhassuk. Végül is vannak gyenge reflexű emberek, akik a baleseteket okozzák, ők a mi kis hírrovatunkon órákig elpiszmognának, amíg végre rákattintanak a megfelelő linkre. Részben az ő kedvükért találták ki a **Scrolldelay** és a **Scrollamount** paramétert. Az elsővel milliszekundumban tudjuk megadni, hogy milyen időközönként vonszolja magát odébb a szöveg, a **Scrollamount** pedig pixelben a lépések nagyságát adja meg. E két paraméterrel tehát szövegünk akár villámként, akár csigaként tud mozogni, most már föl vagy le, jobbra vagy balra.

Következő kihívásunk, hogy úrrá legyünk futó szövegünk monoton mozgásán. A **Behavior** paraméterrel kezes báránnyá szelídül a **marquee**. A **Scroll** paraméterérték gyárilag van beépítve, de azért megadhatjuk. Viszont ha **Alternate** értéket vesz fel a paraméter, akkor oda-vissza vagy föl-le úszkál a szöveg. Végül ha a **Slide** értéket adjuk meg, a szöveg beúszik, és megáll utolsó, még olvasható állomásán.

Ha most vérszemet kapunk, és követeljük, hogy n-szer jöjjön-menjen szövegünk, majd álljon le, a Microsoft jó tündére ismét meghallgatja kérésünket. A **Loop** paraméterrel érhetjük el, amelynek ha mínusz egy (-1) az értéke, akkor csak pattog a szöveg a végtelenségig, de ha mondjuk 10, akkor tízszer fogja végrehajtani feladatát, majd leáll.

Marquee, a mindentudó

Aki most elégedetten letenné ezt az irományt, az félbehagyná a buktát, mielőtt elért volna a lekvárig. Eddig csak csuda dinamikusak voltunk, de most interaktívak is leszünk.

Vannak, ugye, az események, például az egérrel rákattintunk, vagy áthaladunk a futó szöveg felett. Ez persze akkor értelmezhető esemény, ha készülünk rá. Ehhez először is adni kell egy azonosítót a **marquee**-nak, majd erre már hivatkozhatunk. Például szeretnénk, ha a szöveg megállna, amikor az

"Psychotrau

2nd Meeting and workshop,

Címváltozás!

Introduction

Neverland

Noname street 0

Phone: 123456789

...congress workshop of the I and Social Psychiatry (17-20 April 2002, Aarhus, Denmark), ... f Povl Munk-Jorgensen ... our group -, Group A... working group on the board meeting in Stockholm 5 May 2002.

Our aims are to start a collaboration of the East European co... help each other in scientific development and professional w... and treatment, and make common research projects, and ... colleagues from East Europe should take the initiative on their... a few so called Western colleagues. The "East European"...

egérkurzort rávisszük, és újra nekivágna végtelen útjának, amikor azt elvisszük róla. Ez igen hasznos azok számára, akik nem csípik a mozgó szöveg olvasását – valljuk meg, idegesítő tud lenni. Most csak erre a feladatra koncentrálva, elhagyva a fenti paramétereket:

```
<MARQUEE id="futoszoveg" onMouseOver="document.
getElementById('futoszoveg').stop()"
onmouseout="document.getElementById('futoszoveg').
start()">Ma nincs hír!</MARQUEE>#
```

Ez a **getElementById** már sokakon kifogott. A korábbi cikkeim után kapott e-mailek tanúsága szerint voltak, akik az Id-t úgy másolták ki az Internet Kalauzból, hogy kis l betűnek olvasták a nagy I-t, és persze nem működtek a scriptek. Tehát a félreértések elkerülése végett: az Id az **identity** szó rövidítése!

Ugye, a **stop**() és **start**() metódus a meglepetés erejével hat, de a Microsoft-üzemben ezt direkt a **marquee**-nak gyártották. Ennek a megoldásnak csupán az a bibije, hogy nem nyilvánvaló; a webpolgár csak véletlenül jöhet rá, ha bánatosan matat egerével az oldalon. Ha viszont a hírek (ez persze csak az én rögeszmém, végül is bármi lehet a futó szöveg) alá beteszünk egy **STOP** és egy **START** feliratú gombot, akkor már a csekély értelemmel bíró egyedek is kapcsolatot kezdenek vélelmezni a mozgó szöveg és a gombok között.

Egy ilyen fapados, gyors megoldás lehet a következő:

```
<FORM>
<INPUT TYPE="button" VALUE="Start"
onClick="document.getElementById('futoszoveg').start()">
<INPUT TYPE="button" VALUE="Stop"
onClick="document.getElementById('futoszoveg').stop()">
</FORM>#
```

Lázas elmék figyelmébe ajánlom, hogy sok esemény van még, és futó szövegünk kontrollját sokféle dologhoz köthetjük. Újabb szeletet hasítunk ki az ismeretlenségből, ha például hatalmat szerzünk afelett, hogy a futó szöveg látszódjon-e, vagy sem, és ezt is köthetjük valamilyen eseményhez.

```
<MARQUEE id="futoszoveg" style="visibility:visible">
Ma nincs hír!</MARQUEE>
```

A **style** egy „helyszíni" stílusleírás, amelyben momentán csak a láthatóságát adtuk meg a futó szövegnek, persze csak azért, hogy majd megváltoztathassuk. Ez történhet bármilyen eseményhez kötve, mondjuk megint odatehetünk két gombot, és arra klikkelve lehet ki-, illetve bekapcsolni a híreket.

```
<FORM>
<INPUT TYPE="button" VALUE="Látszik"
onClick="document.getElementById('futoszoveg').
style.visibility='visible'">
<INPUT TYPE="button" VALUE="Nem látszik"
onClick="document.getElementById('futoszoveg').style.
visibility='hidden'">
</FORM>#
```

De a jó öreg **display**ről is esett már szó ebben a rovatban. Van neki egy csuda jó tulajdonsága, azon túl, hogy barátságos: ha egy elemnek kikapcsoljuk a **display** stílusjellemzőjét, akkor nem foglalja el többet a neki megszabott helyet, hanem az oldal átrendeződik, mintha sosem lett volna ott például a hírek rovata. Ez azért fontos, mert ha csak kikapcsoljuk a láthatóságát, esetleg egy csupasz hasáb virít majd a helyén, ami zavaró lehet. Vagy épp fordítva: csak akkor nyomakodik elő a hírek rovata más elemeket félrelökdösve, ha szükség van rá. Ennek megoldása:

```
<FORM>
<INPUT TYPE="button" VALUE="Látszik"
onClick="document.getElementById('futoszoveg').
style.display=''">
<INPUT TYPE="button" VALUE="Nem látszik"
onClick="document.getElementById('futoszoveg').style.
display='none'">
</FORM>
```

A display „visszakapcsolása" – csak a félreértések elkerülése végett – úgy történik, hogy két egyszeres idézőjelet írunk értéknek, vagyis semmit nem adunk át neki. Ez törli a „**none**" értéket, és így ismét láthatóvá válnak a hírek.

A marquee új ruhája

Eddig csak jó magaviseletre tanítottuk meg futó szövegünket, most azonban fel kellene öltöztetni, hogy a webpolgárnak összefusson tőle a nyál a szájában.

Ha megelégszünk a gyári lehetőségekkel, beállíthatjuk a háttérszínt a **bgcolor=** paraméterrel, a **hspace** és **vspace** paraméterrel pedig horizontálisan és vertikálisan megadhatjuk a **marquee** „személyes terét", vagyis pixelben azt az üres

sávot, amely körülveszi láthatatlan keretét. Hát ez nem sok, de akár **inline style** leírással, akár egy stíluslap hozzárendelésével tetszőlegesen módosíthatjuk a hírek rovatainak, szövegeinek, hátterének stílusát.

Ha csak **egy** futó szövegünk van az oldalon, annak alapstílusát a legegyszerűbben valahogy így adhatjuk meg:

```
<style>
MARQUEE {font-size:20px; font-style:Times New Roman;
color:black; background-color:red}
</style>
```

A leírás persze folytatható, ki-ki kapjon elő egy magyarul nem létező CSS-kézikönyvet vagy az Internet Kalauz régebbi számait, és tupírozza kedvére az ő **marquee**-ját. Csak emlékeztetőül: lehet neki kerete, a szöveg vethet benne árnyékot, stb.

A marquee tartalma

Természetesen lehetnek hírek, ha még nem mondtam volna, de lehet a szöveg mellett szinte bármi. Mondjuk egy táblázat vagy egy **kép**. Ez utóbbi különösen érdekes, mert amúgy egy beúszó kép vándoroltatását rafinált Javascript-programocskával lehet elérni, figyelni kell a képernyő méretét, miegyéb. A **marquee** olyan, mint egy univerzális script, amely képes mindent hurcolászni ide-oda.

Visszatérve kiindulási problémánkhoz, a beugró ablakok kérdéséhez: például cégünknek megváltozott a címe, s jó lenne ezt tudatni mindenkivel, aki bármely oldalunkat olvassa, de ugyanakkor nem akarjuk magukat az oldalakat megváltoztatni, jó lenne, ha a meglévő tartalom felett úszna el a szöveg vagy a kép.

A megoldás egyszerű, készítünk egy **<div>** konténerelemet, amelyet abszolút pozicionálással beállítunk, mondjuk valahová a lap közepére, és a **z-index** beállításával elérjük, hogy ő legyen legfelül.

```
<div style="position:absolute; top:200px; left:0px; z-
index:3"><MARQUEE id="futoszoveg" direction="left"
height="100" width="600" behavior="alternate">
<p>Címünk megváltozott!</p>
Seholnincs, Nevenincs utca 0.</MARQUEE>
</div>
```

Ha nem adunk meg hátteret, akkor a réteg átlátszó lesz, csak a szöveg úszik át az oldal felett. Készíthetünk egy transzparens GIF-képet, és azon tehetjük közzé mondanivalónkat, szép domború betűkkel. Természetesen a képre is tehetünk linket! Hogy minden oldalon szerepeljen feliratunk, szerezzük be a **Search and Replace** nevű programot vagy bármely hasonló képességűt, és egy percünk sem megy el sok-sok oldal átalakításával. Ez ugyanis a megadott karaktersort minden megadott könyvtárban lecseréli egy általunk megadott oldalra. Mivel ha más nem is, de a **</Body>** tag minden oldalban azonos, egyszerűen cseréljük le ezt a taget a **marquee** leírására, megtoldva a **</Body>** taggel. Mindez ha nem is fénycsóva, de talán pislákoló gyertya a nagy webes összevisszaságban.